

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

**Využití tvořivých metod rozvíjejících čtenářské
dovednosti ve výuce u žáků ZŠ**

Diplomová práce

Autor: Michaela Velová
Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ
Vedoucí práce: Mgr. Iva Košek Bartošová, Ph.D.
Oponent práce: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor:	Michaela Velová
Studium:	P16P0454
Studijní program:	M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor:	Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Název diplomové práce:	Využití tvořivých metod rozvíjejících čtenářské dovednosti ve výuce u žáků ZŠ
Název diplomové práce AJ:	Utilization of creative methods of developing reading skills in teaching pupils at primary school

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se zaměřuje na využití tvořivých metod, které rozvíjí čtenářské dovednosti ve výuce 2. a 3. ročníku základní školy. Cílem práce je vytvořit a ověřit v praxi tvořivé metody ve výuce čtení. V teoretické části je vymezeno a specifikováno období mladšího školního věku, dále jsou vysvětleny základní pojmy z oblasti čtenářské gramotnosti a charakterizovány tvořivé metody. Praktická část práce se věnuje konkrétním tvořivým metodám využitelných v hodinách čtení, z nichž je vytvořen metodický zásobník. K realizovaným vyučovacím jednotkám je poskytnuta zpětná vazba a sebereflexe žáků.

Garantující pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Iva Košek Bartošová, Ph.D.

Oponent: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 31.5.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Poděkování

Děkuji Mgr. Ivě Košek Bartošové, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce a cenné rady, které mi při zpracování práce poskytla. Dále bych ráda poděkovala žákům 2.A a kolektivu ZŠ Sokolovská v Liberci, za umožnění realizace praktické části mé diplomové práce.

Anotace

VELOVÁ, Michaela. *Využití tvořivých metod rozvíjejících čtenářské dovednosti ve výuce u žáků ZŠ*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 110 s. Diplomová práce.

Diplomová práce se zabývá rozvojem čtenářské gramotnosti u žáků 2. ročníku ZŠ. Úvodní část práce seznamuje se základními pojmy čtení, čtenářství, tvořivost a gramotnost. Dále představuje faktory, strategie a dovednosti, které čtenářskou gramotnost ovlivňují. Hlavní náplní praktické části je zpracování a realizace příprav na 90minutové bloky, které jsou zaměřené na čtení s porozuměním. V blocích se pracuje s texty novodobé české literatury pro děti a mládež, a s tvořivými metodami. Práce je obohacena o sebereflexi žáků k jednotlivým tvořivým metodám, a dále obsahuje postřehy a doporučení vycházející z autoevaluace.

Klíčová slova: mladší školní věk, čtenářská gramotnost, tvořivé metody, hodiny čtení

Annotation

VELOVÁ, Michaela. *Utilization of creative methods of developing reading skills in teaching pupils at primary school*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2021. 110 pp. Diploma Dissertation.

This diploma thesis deals with the development of reading literacy among pupils of the 2nd grade of the elementary school. The introduction explains basic terminology – reading, readership, creativity and literacy. It also presents the factors, strategies and skills that affect reading literacy. The main content of the practical part is the processing and implementation of preparations for 90-minute blocks, which are focused on reading comprehension. The blocks are working with texts of modern Czech literature for children and youth, and with creative methods. The work is enriched by the pupils' self-reflection on the individual creative methods, and also includes observations and recommendations based on self-evaluation.

Keywords: younger school age, reading literacy, creative methods, literature lessons

Obsah

Úvod.....	10
1 Vymezení pojmů.....	11
1.1 Čtení.....	11
1.2 Čtenářství.....	12
1.3 Tvořivost.....	12
1.4 Gramotnost.....	13
1.4.1 Funkční gramotnost	13
1.4.2 Čtenářská gramotnost	14
2 Faktory ovlivňující čtenářskou gramotnost	16
2.1 Vnitřní faktory	16
2.2 Vnější faktory	17
3 Mladší školní věk.....	20
3.1 Smyslové vnímání.....	20
3.1.1 Zrakové vnímání	20
3.1.2 Sluchové vnímání	21
3.2 Myšlení	21
3.3 Paměť	22
3.4 Pozornost	22
3.5 Řeč a jazyk.....	22
3.6 Vývoj čtení.....	23
4 Čtenářské strategie a dovednosti.....	24
4.1 Před čtením	24
4.2 Při čtení	25
4.3 Po čtení	26
5 Metody použité k rozvoji čtení s porozuměním	27
5.1 Tvořivé metody.....	27

5.1.1	Brainstorming	27
5.1.2	Čtení s otázkami.....	27
5.1.3	Čtení s předvídáním	28
5.1.4	Diskusní kruh.....	28
5.1.5	Dramatizace	28
5.1.6	Kresba ilustrace.....	29
5.1.7	Podvojný deník	29
5.1.8	Poslední slovo patří mně.....	29
5.1.9	Předvídání podle nadpisu.....	30
5.1.10	Skládkové čtení	30
5.1.11	Svět v mé hlavě.....	31
5.1.12	Trojlístek.....	31
5.1.13	Tvořivé psaní	31
5.1.14	Vennův diagram.....	32
5.1.15	Vymýšlení názvu	32
5.2	Doplňující metody	33
5.2.1	Dramatizační metody	33
5.2.2	Luštění skryté informace	33
5.2.3	Hledání správné odpovědi	34
6	Příprava a metodologie realizace výuky čtení	36
6.1	Cíl práce.....	36
6.2	Dotazníkové šetření	36
6.2.1	Výsledky dotazníkového šetření.....	38
6.3	Průzkumný vzorek	46
6.4	Termín realizace výuky	46
7	Práce s metodami v hodinách čtení.....	47

7.1	Práce s textem „Sněhová zmrzlina“	48
7.1.1	Reflexe, postřehy a doporučení	52
7.1.2	Sebereflexe žáků	56
7.2	Práce s textem „Kdo schovává internet“	58
7.2.1	Reflexe, postřehy a doporučení	62
7.2.2	Sebereflexe žáků	64
7.3	Práce s textem „Planý poplach“	66
7.3.1	Reflexe, postřehy a doporučení	70
7.3.2	Sebereflexe žáků	71
7.4	Práce s textem „PoPo a krupicová kašička“	73
7.4.1	Reflexe, postřehy a doporučení	76
7.4.2	Sebereflexe žáků	78
7.5	Práce s textem „Jezevec Chrujda dobývá vesmír“	82
7.5.1	Reflexe, postřehy a doporučení	86
7.5.2	Sebereflexe žáků	88
7.6	Práce s textem „Sněhová zmrzlina“ – malotřídní škola.....	89
7.6.1	Reflexe, postřehy a doporučení	93
7.6.2	Sebereflexe žáků	95
7.7	Shrnutí realizované výuky	96
8	Shrnutí a diskuse.....	99
	Závěr	101
	Použité zdroje	103
	Seznam grafů	107
	Seznam tabulek	108
	Přílohy.....	109

Úvod

K volbě tématu Využití tvořivých metod rozvíjejících čtenářské dovednosti ve výuce u žáků ZŠ mě během studia inspirovaly náměty z oblasti literatury a práce s textem. Dalším hlavním důvodem této volby byla i vlastní nepříjemná a stresující zkušenost se čtením ve škole, kdy jsem měla strach číst před někým dalším, a to mi přetrvalo i do dospělosti. Volba tématu souvisejícího se čtením tak pro mě byla určitou výzvou a možností svůj strach ze čtení, alespoň částečně eliminovat.

Svoji práci věnuji takovým metodám, díky kterým lze u žáků 1. stupně ZŠ nejen rozvíjet čtení s porozuměním, ale také díky kterým žáci poznají, že čtení nemusí být stresová záležitost. Tyto aktivity je také mohou motivovat k samostatnému čtení a kladnému vztahu ke knize. Pracuji s metodami trojlístek, podvojný deník, brainstorming, obrázková osnova, čtení s předvídáním, čtení s otázkami a dalšími.

Oproti době, kdy jsem byla sama žačkou základní školy, pozoruji v oblasti výuky čtení posun, nicméně i přesto se v rámci praxe mnohdy můžeme setkat s takovým vedením hodin čtení, které se praktikovalo v minulosti. Jedinou aktivitou žáků je tak „hadí čtení“, kdy postupně čtou úryvek z čítanky jeden po druhém a dostávají za to známky. Tito učitelé často tvořivé metody neznají nebo se je bojí použít. Najdou se samozřejmě i tací učitelé, kteří tyto metody znají a běžně je ve výuce využívají. Takové hodiny považuji pro žáky za zábavnější a mnohem přínosnější.

V teoretické části vymezím pojmy čtenářství, čtenářská a funkční gramotnost a mladší školní věk. Dále se budu věnovat faktorům, které ovlivňují čtenářskou gramotnost, čtenářským strategiím a dovednostem a vybraným metodám rozvíjejících čtení s porozuměním.

V praktické části pracuji s texty soudobé literatury pro děti a mládež. Knihy jsem volila převážně ze seznamů oceněných knih. Při práci s texty využívám právě vybrané metody rozvíjející čtení s porozuměním u žáků na 1. stupni ZŠ. Práci s textem jsem koncipovala do 90minutových bloků, ve kterých se střídají aktivity individuální, skupinové i frontální. V závěru každého takového bloku je provedena sebereflexe žáků pomocí hodnotících listů vytvořených vždy k danému textu. Během bloku dochází k seznámení s knihou. Nejčastěji je tak realizováno v závěru výuky.

1 Vymezení pojmů

V této kapitole se zaměřím na vymezení základní terminologie, která souvisí s rozvíjením čtenářských dovedností. V podkapitolách vysvětlím pojmy čtení, čtenářství, tvořivost a gramotnost.

1.1 Čtení

V publikaci Gejgušová (2011, s. 14) charakterizuje čtení jako „*aktivitu spojenou s příjemem, vnímáním textu v jeho grafické podobě a s porozuměním textu*“.

Principem čtení je pochopit, že slovo zastupuje skutečný předmět nebo událost. Žáci musí vědět, že:

- čtou písmena nikoli obrázky;
- vždy musí číst zleva doprava a shora dolů;
- mohou z textu získat cenné informace (Sedláčková, 2009).

Mezi hlavní druhy patří čtení hlasité a tiché. Hlasité čtení je využíváno především na počátku školní docházky. V tomto období se žáci „*seznamují s písmeny a osvojují si základní dovednosti*“ (Havlíková, 2019, s. 14). Při hlasitém čtení se dbá na správnost, plynulost a srozumitelnost. Využívá se při předčítání, kdy má za cíl informovat nebo pobavit. Pokud již dítě čte hlasitě na uspokojivé úrovni a zvládá výše zmíněná kritéria, může přejít k tichému čtení. K dosažení požadované úrovně potřebuje každý žák jinak dlouho dobu. „*Samostatné tiché čtení umožňuje větší prožitek ze čteného, dovoluje více se ponořit do čteného textu a zapojit fantazii*“ (Havlíková, 2019, s. 14). Tiché čtení umožňuje žákovi pracovat vlastním tempem a bez zbytečného stresu. Nemusí se tolik zaměřovat na techniku čtení a více vnímá, co skutečně čte. Přechod k tichému čtení však neznamena úplné vynechání čtení hlasitého. I po přechodu k tichému čtení je občas důležité pracovat s hlasitým čtením, aby byl žák povinen se soustředit na čtenářskou techniku. Cílem čtení není pouze zvládnutí techniky hlasitého čtení, ale především samostatné tiché čtení s porozuměním (Havlíková, 2019).

K textu můžeme přistupovat s různými záměry a cíli, proto rozlišujeme několik forem čtení:

- orientační čtení – prvotní seznámení s textem a posouzení využitelnosti textu;
- výběrové čtení – vyhledávání konkrétních informací;
- kritické čtení – snaha o porozumění a vytvoření vlastního názoru na text;

- tvořivé čtení – čtení uměleckého textu a následná tvorba textů vlastních;
- korekturní čtení – zaměřené na odstraňování nedostatků;
- adaptivní čtení – projev čtenářské zralosti, který využívá vlastního úsudku v přístupu k textu (Gejgušová, 2011).

1.2 Čtenářství

„Vztah ke čtení, který si každý z nás buduje na základě svých vlastních čtenářských zkušeností“ (Havlíková, 2019, s. 14). Také Gejgušová (2011) popisuje čtenářství jako vědomou, pravidelnou a dlouhotrvající aktivitu, která se vyvíjí od dětství pod vlivem vnějšího prostředí. Vztah ke čtení se začíná vytvářet již v batolecím věku, kdy se dítě poprvé dostává do kontaktu s knihou. Už samotné osahávání stran, prohlížení obrázků nebo otáčení stran buduje vztah ke knize. Budeme-li dítěti předkládat stále jednu knihu dosáhneme lepších výsledků než v případě častého střídání knih, protože dítě prostřednictvím známé knihy zažívá pocit úspěchu z poznaného. Dalším způsobem, jak rozvíjet vztah ke čtení je předčítání nebo vyprávění pohádek. Pohádka „*rozvíjí fantazii a paměť dětí a ve spojení s kresbou, zpěvem, hrou a pohybem buduje jejich počáteční zkušenost se čteným textem*“ (Havlíková, 2019, s. 14–15). Zda bude dítě jednou čtenářem, závisí tedy na budování vztahu již v batolecím a předškolním období. Vztah ke čtení je ovlivněn také zacházením s knihou, četostí čtení a schopností odložit knihu, která nepřináší potěšení. Přítomnost knih v dětském pokoji nebo ve školní třídě zvyšuje šanci, že si dítě čtení oblíbí (Havlíková, 2019).

Oceňuji definici od Havlíkové (2019), která charakterizuje čtenářství jako vztah k četbě. Osobně bych se přikláněla ke kombinaci definice od Havlíkové i Gejgušové. Charakterizovala bych čtenářství jako vztah ke čtení, který si jedinec vytváří v průběhu celého života. Dochází k němu pravidelným a dlouhodobým užíváním knih k rozvoji gramotnosti, ale také k odpočinku.

1.3 Tvořivost

Tvořivost můžeme nazvat také jako kreativita. Tvořivost Lokšová a Lokša (2003) popisují jako proces, který se odehrává uvnitř člověka. Výsledkem procesu je nový a užitečný produkt, který vznikl prostřednictvím interakce vnitřního a vnějšího prostředí. Podle Königové (2017, s. 12) je tvořivost „*schopnost vytváření nových kulturních, technických, duchovních i materiálních hodnot ve všech oborech lidské společnosti*“. Tvořivost charakterizují Průcha, Walterová a Mareš (2013) jako

schopnost, která vzniká na základě poznávacích a motivačních procesů. Podstatnými znaky kreativity jsou inspirace, fantazie a intuice. Tvořivý žák nalézá nová, nezvyklá, nečekaná, přesto správná řešení. S tvořivostí se můžeme setkat i ve školním vyučování. Během tvořivého vyučování žák rozvíjí „*schopnosti tvořivého myšlení, motivaci k tvořivé činnosti a kučení se, imaginaci a fantazii, zájmy o tvořivé aktivity, tvořivé dovednosti a poskytuje žákům možnost prožívat pocity sebeuspokojení, seberealizace a sociálního ocenění vlastní tvořivé produkce*“ (Lokšová, Lokša, 2003, s. 9).

Nejvhodnější vysvětlení tvořivosti podle mě uvádějí Lokšová, Lokša (2003). Jejich definice popisuje tvořivost jako proces, který probíhá v člověku a projevuje se prostřednictvím nových produktů. Toto vysvětlení považuji za nejvhodnější, protože je jednoduché a snadno pochopitelné.

1.4 Gramotnost

Vymezení pojmu gramotnost není v odborné literatuře jednoznačné. Tento pojem je historicky proměnlivý a souvisí s celkovým vývojem a proměnami společnosti. Největších změn v definování gramotnosti dochází v průběhu 20. století. Do poloviny 20. století byl tento pojem vnímán spíše z kvantitativního hlediska. V tomto smyslu uvádí vysvětlení pojmu také Průcha, Walterová a Mareš (2013), kteří vnímají gramotnost jako dovednost číst, psát a počítat. Ve společnosti se tak jednalo o protipól gramotnosti a negramotnosti, přičemž za negramotného byl považován ten, kdo nebyl schopen číst nebo psát. Toto pojetí se změnilo ve druhé polovině 20. století, kdy se s prudkým rozvojem společnosti zvýšily také nároky v oblasti vzdělávání. Gramotnost tak nabrala kvalitativní rozměr (Metelková Svobodová, Hyplová, 2011).

Nejvýstižnější definici gramotnosti pro potřeby dnešní společnosti má ve své knize Doležalová (2005, s. 14), která uvádí, že „*gramotnost znamená ovládání různých druhů komunikace za účelem začlenění jedince v dané společnosti, pro jeho uspokojivé konání a bytí ve prospěch svůj i druhých. Jedná se o schopnost, která mu umožní řešit proměnlivé problémy denního života. S ohledem na společensko-ekonomické podmínky dané společnosti jsou požadovány různé stupně a druhy gramotnosti.*“

1.4.1 Funkční gramotnost

S pojmem gramotnost se pojí také výraz funkční gramotnost. V Pedagogickém slovníku (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 80) je funkční gramotnost vysvětlena jako „*vybavenost člověka pro realizaci různých aktivit potřebných pro život v současné civilizaci. Je to např. dovednost nejen číst, ale také chápat složitější texty, vyplnit*

formulář, rozumět grafům a tabulkám apod.“ Řada odborníků jako Metelková Svobodová a Hyplová (2011), Gavora (2002) nebo Havel, Najvarová (2011) vysvětlují funkční gramotnost jako schopnost zpracovávat informace a znalosti ze širokého spektra lidského života, které mu umožní zapojit se do společnosti a fungovat v ní. Odlišnost od gramotnosti tedy nastává v oblasti porozumění.

Na základě těchto vysvětlení můžeme odvodit, že funkční gramotnost je ve vyspělých zemích považována za vyšší úroveň gramotnosti jako takové. V rozvojových zemích se pak pojmy gramotnost a funkční gramotnost od sebe výrazně neliší. Oba pojmy jsou tedy relativní a závisí na vyspělosti a požadavcích dané společnosti.

Míra funkční gramotnosti jako schopnosti zpracovávat informace se posuzuje podle 3 oblastí – literární, dokumentová a numerická. Literární (textová) gramotnost je složka, která nám umožňuje pracovat se souvislými texty a orientovat se v nich. Dokumentová gramotnost je naopak zaměřena na krátké a obvykle nesouvislé a členěné texty. Těmi mohou být mapy, jízdní řády, grafy, pokyny, letáky, etikety, formuláře nebo oznámení. Numerická gramotnost je dovednost, kterou potřebujeme k porozumění číselným údajům, které jsou součástí zpravidla nesouvislých textů. Jedná se o faktury, objednávky, tabulky nebo údaje týkající se bankovníctví (Gavora, Zápotočná, 2003)

Funkční gramotnost je zastřešujícím pojmem pro gramotnosti, které jsou potřeba v jednotlivých oblastech lidského života. Jedná se o gramotnost matematickou, přírodovědnou, počítačovou neboli informační, jazykovou, která v sobě zahrnuje mateřský i cizí jazyk a čtenářskou (Havel, Najvarová, 2011).

1.4.2 Čtenářská gramotnost

Vysvětlení čtenářské gramotnosti uvádí mimo jiné odborníci mezinárodního šetření PISA. Čtenářská gramotnost je podle nich dovednost využívat psané texty. Jedinec si informace umí v textu vyhledat, přečíst a následně zpracovat a porozumět jim. Čtenářská gramotnost mu umožňuje získat vědomosti, které poté dokáže využít pro různé účely a dále také ovlivňuje úspěšnost celoživotního vzdělávání (Kirsch, 2002).

Ve své podstatě stejnou definici najdeme v Pedagogickém slovníku. Čtenářská gramotnost je *„komplex vědomostí a dovedností jedince, které mu umožňuje zacházet s písemnými texty běžně se vyskytujícími v životní praxi (např. železniční jízdní řád, návod k užívání léku). Jde o dovednosti nejen čtenářské, tj. umět texty přečíst a rozumět jim, ale také dovednosti vyhledávat, zpracovávat, srovnávat informace obsažené v textu, reprodukovat obsah textu aj“* (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 42).

Čtenářská gramotnost se dělí do několika etap podle věkového období, na kterých se shoduje řada odborníků (Wildová, Doležalová, Gavora. Čtenářská pregramotnost (spontánní gramotnost) se vztahuje k období do 6 let, kdy se dítě učí prostřednictvím percepce a nápodobou. Od zahájení školní docházky do 3. třídy probíhá etapa elementární čtenářské gramotnosti, kdy se dítě učí základům čtení a psaní. Po jejich zvládnutí nastává základní bázová gramotnost, kdy se čtení a psaní stává nástrojem pro další vzdělávání. Postupně se dítě učí textům porozumět, analyzovat je a dále využívat pro různé účely, jedná se tedy o rozvinutou bázovou čtenářskou gramotnost. Po dokončení základní školy se pak čtení a psaní nachází na úrovni funkční gramotnosti.

2 Faktory ovlivňující čtenářskou gramotnost

Existují různé faktory, které ovlivňují přípravu výuky a osvojování čtenářských dovedností. Faktory můžeme rozdělit na vnitřní a vnější. Jejich podrobnějšímu popisu jsou věnovány následující podkapitoly.

2.1 Vnitřní faktory

Výraz vnitřní faktory můžeme také označit jako endogenní nebo subjektivní faktory. Ve své knize Vykoukalová a Wildová (2013, s. 35) interpretují vnitřní faktory jako *„vrozené faktory vycházejí z osobnosti samostatného žáka, týkají se jeho schopností, dovedností, charakterových vlastností a rysů osobnosti, vývojových a individuálních zvláštností a také jeho předchozích zkušeností“*. Také Košek Bartošová (2014) charakterizuje vnitřní faktory jako činitele vycházející z individuálního vývoje jedince. Podle Metelkové Svobodové, Švrčkové (2010, s. 20) jsou vnitřní faktory *„vrozené předpoklady, rysy a zvláštnosti centrálního nervového systému, osobnostní charakteristiky a získané zkušenosti jedince“*.

Věk a pohlaví

Tyto biologické faktory se podílí na výběru knih pro četbu. Ke konci primárního vzdělávání dochází k diferenciaci čtenářských zájmů. Chlapci mají většinou v oblíbené dobrodružnou literaturu a dívky se věnují četbě literatury s dívčí hrdinkou (Dvořáková, 2012). Výzkumy PISA prokázaly vyšší úroveň čtenářské gramotnosti u dívek, což souvisí s větší oblíbeností četby u dívek než u chlapců. Tato skutečnost souvisí s napodobováním dospělých stejného pohlaví. Ženy častěji dětem předčítají, proto jsou knihy oblíbenější u dívek (Košek Bartošová, 2014).

Intelligence

Intelektuální úroveň jedince ovlivňuje dekodování textu a *„do značné míry ovlivňuje porozumění čteného, orientaci v textu, slovní zásobu, vyhledávání informací apod.“* (Košek Bartošová, 2014, s. 13). Aby žák danému textu porozuměl, musí mít určité znalosti, se kterými bude moci nové informace propojit. V opačném případě je porozumění ztíženo (Košek Bartošová, 2014).

Vnitřní motivace

Vztah k četbě je ovlivněn také motivací, která může mít pozitivní vliv. Pokud mají žáci dospět k vnitřní motivaci *„měli by jim učitelé dávat ke čtení texty, které svým obsahem*

i slovní zásobou obohacují jejich znalosti, poskytovat dostatek času na čtení potichu pro sebe a projevovat opravdový zájem o jejich potřeby“ (Potužníková, 2010, s. 37). Dítě, které je vnitřně motivované se do čtení pustí se zájmem a větší chutí.

Volní vlastnosti

Volní vlastnosti jsou rysy charakteru, které jsou pro člověka samoregulačním prvkem, která usměrňuje jeho chování a jednání. Napomáhají mu překonat překážky a dosáhnout vytyčeného cíle. Mezi tyto vlastnosti řadíme mimo jiné vytrvalost, odpovědnost, spolehlivost, trpělivost, sebeovládání, pečlivost, soustředěnost nebo důslednost (Čáp, Mareš, 2007).

Zdraví

Za zdravého je člověk považován, pokud je ve stavu úplné tělesné, duševní i sociální pohody a neprojevují se u něho příznaky nemoci nebo vady. Čtenářskou gramotnost negativně ovlivňují specifické poruchy učení, úrazy mozku nebo smyslové vady (Košek Bartošová, 2014).

2.2 Vnější faktory

Vnější faktory můžeme nazvat také jako exogenní nebo objektivní. Tyto faktory se týkají vnějších životních podmínek, ve kterých se žák pohybuje. *„Patří sem sociokulturně-ekonomické prostředí, které na žáka působí většinou dlouhodobě, z něhož nejvýznamnější jsou vlivy rodiny, jejího bezprostředního okolí a prostředí školy“ (Vykoukalová, Wildová, 2013, s. 35).*

Stát

Vzdělávací systém státu ovlivňuje vzdělanost národa. Každý stát si určuje financování a délku povinné školní docházky. V České republice je školství bezplatné a je zákonem stanovená délka povinné školní docházky po dobu 10 let. Stát umožňuje vzdělávání v několika stupních (preprimární až terciální). Stát umožňuje lidem volný přístup k informacím, pro čtení je pak důležitá zejména možnost půjčování knih v knihovnách. Stát také určuje obsah a podmínky vzdělávání, které jsou uvedené v Rámcových vzdělávacích programech daných stupňů vzdělávání. Na základě tohoto dokumentu si poté školy vytváří své Školní vzdělávací programy (Košek Bartošová, 2014).

Škola

Prostředí školy ovlivňuje žáka svým estetický vzhledem, ale i klimatem. Dosahování vyšších výsledků docílíme zdravým klimatem ve třídě, které se vyznačuje přátelskou atmosférou a dobrou náladou všech přítomných (Košek Bartošová, 2014). „*Úkolem školy je poskytovat podnětné prostředí, ve kterém jim bude dán prostor pro vyvážený rozvoj jejich osobnosti*“ (Havel, Najvarová, 2011, s. 34). Je potřeba, aby dostali žáci ve škole dostatek čtenářských příležitostí. K dostatečnému rozvoji čtenářských dovedností by měla stačit hodina aktivního čtení denně. Je důležité, aby si učitel vytvořil zásobu textů různé náročnosti, které bude v hodinách čtení žákům individuálně poskytovat (Havel, Najvarová, 2011).

Osobnost učitele

Stejně jako rodina je učitel jedním z nejdůležitějších faktorů, které mají možnost ovlivnit čtenářskou gramotnost. V průběhu školní docházky je osobnost učitele pro žáka vzorem a má na ně velký vliv, protože s ním přichází do kontaktu skoro každý den. Pokud chce učitel u žáků podporovat zájem o knihy, je důležité, aby tento zájem projevil i on sám. V publikaci Košek Bartošová (2014, s. 15) uvádí, že učitel může kladně „*povzbudit žákovu motivovanost pro různé činnosti a podpořit jeho cílevědomost a snahu v dané oblasti výuky*“. Stejně tak ale může učitel žáka demotivovat.

Vnější motivace

„*K nejúčinnějším metodám, které zvyšují motivaci žáků ke čtení, patří nabízení zajímavých textů včetně možnosti vlastního výběru textu ke čtení, udělování odměn a chválení*“ (Potužníková, 2010, s. 37).

Výukové metody

Výzkumy prokázaly spojitost mezi výukovými metodami a osobností učitele. „*Výukové metody mají na následný rozvoj čtenářské gramotnosti velký vliv právě v součinnosti s faktorem osobnosti učitele*“ (Vykoukalová, Wildová, 2013, s. 39). Metody, které odpovídají věku žáků, jsou zajímavé a dokážou upoutat pozornost, umožňují efektivní práci s textem (Košek Bartošová, 2014).

Vrstevníci

Vrstevníci hrají v životě dítěte velikou roli. Pro rozvoj postojů a hodnot má zpočátku školní docházky zásadní roli autorita učitele. Později se však dítě více začleňuje mezi vrstevníky a jejich role nabývá na důležitosti. Bude-li patřit čtení mezi zájmy spolužáků

a přátel, pak je pravděpodobné, že i jedinec projeví o tuto oblast zájem. Spolužáci si tak mezi sebou mohou o knihách povídat a vyměňovat si své tipy na další četbu (Košek Bartošová, 2014).

Rodina

Za jeden z nejdůležitějších faktorů, které dítě ovlivňuje lze považovat rodinné prostředí. *„Rodina vytváří základ čtenářských návyků dítěte, ale pouze v případě, že má vlastní předpoklady a je schopna využít dostupných prostředků k tomu, jak dítě ke čtení a knize přivést“* (Havel, Najvarová, 2011, s. 33). Pokud má rodina vyšší příjmy, vzdělání a kulturní standart, je pravděpodobné, že dostane více podnětů a příležitostí pro rozvoj čtenářské gramotnosti než dítě z chudého prostředí (Havel, Najvarová, 2011). Na základě výzkumu Kramplová a Potužníková (2005) prezentují výsledky, které prokazují, že předčítání knih v předškolním věku a navštěvování knihovny nebo knihkupectví má pozitivní vliv na čtenářskou gramotnost dětí. Naopak se neprokázalo, že by hlasité čtení nebo povídání o přečteném mělo výraznější vliv na výsledky žáků.

3 Mladší školní věk

Mladší školní věk je období, které můžeme označit jako období primárního vzdělávání. Navazuje na období předškolního věku a trvá přibližně od 6 do 11–12 let. Počátkem je nástup dětí do školy, který je důležitým sociálním mezníkem. Za konec období se pak považuje přestup dítěte na 2. stupeň základní školy nebo na nižší stupeň gymnázia. Žáci na počátku přijímají roli školáka a ta je provází po celou základní školu. Školní věk je považován za oficiální vstup do společnosti.

Období mladšího školního věku můžeme rozdělit na 2 etapy – raný školní věk a střední školní věk. První etapa trvá od nástupu do školy do 9 let (3. třída ZŠ). Je pro něj *„charakteristická změna sociálního postavení stimulující další vývoj dětské osobnosti i různých dílčích schopností a dovedností. Dítě v tomto období zvládne novou sociální roli a základy vzdělanosti: naučí se číst, psát a počítat“* (Vágnerová, 2012, s. 255). Poté následuje střední školní věk, který trvá od 9 let do přestupu na nižší stupeň sekundárního vzdělávání (5. třída ZŠ). V tomto období nedochází k výrazným změnám. Dítě si buduje ve škole a mezi vrstevníky svoji pozici (Vágnerová, 2012).

Ve srovnání s předškolním obdobím, ale také obdobím staršího školního věku je mladší školní věk poměrně klidným, nebouřlivým a šťastným obdobím. Dítě se soustavně zlepšuje, osvojuje si další nové znalosti a dovednosti, které mu pomáhají se postupně uplatnit ve světě dospělých. I tak se ale v jeho životě objevují situace, kdy prožívá různé těžkosti, zmatky, kdy je divoké a hravé, plačtivé nebo se nechává unést vlastní fantazií (Říčan, 2004).

3.1 Smyslové vnímání

Podkapitulu smyslové vnímání neboli percepce rozdělují na zrakové a sluchové vnímání. Charakteristika oblastí je zaměřena na změny uskutečňující se v mladším školním věku.

3.1.1 Zrakové vnímání

Osvojování čtení a psaní je podmíněno vývojem zrakového vnímání, zejména vidění na blízko. *„V průběhu dětství se mění schopnost ovládat akomodaci oční čočky, což ovlivňuje přesnost vidění na různou vzdálenost“* (Vágnerová, 2012, s. 261). Pro šestileté děti je obtížné zaměřovat se na drobné obrázky a text, protože se musí neustále soustředit na akomodaci čočky. Na počátku mladšího školního věku dítě plně zvládá rozpoznat vertikální polohu – nahoře a dole. Rozpoznání horizontální polohy – vpravo

a vlevo je již pro žáky obtížnější a mnohdy dochází k osvojení této roviny až v mladším školním věku. Další důležitou složkou zrakového vnímání je určování správného pořadí písmen a číslic. Žák potřebuje umět určit z jakých jednotek (písmen, číslic) se celek (slovo, číslo) skládá. Vizualní percepce spočívá v přesunu informací z oka do mozku, pokud tento proces nefunguje správně, pak „*dítě nedokáže dostatečně rychle rozeznávat písmena ve slovech, resp. celá slova, musí se na ně více soustředit a pomalu je luštit*“ (Vágnerová, 2012, s. 262). Oči zralého dítěte se pohybují ve skocích a jsou fixovány na objekt. Pokud je dítě nezralé, tak nedokáže koordinovat pohyby svých očí. Oči se pohybují nesystematicky a přeskakují od jednoho detailu k druhému. Senzomotorická koordinace se promítá v činnostech, které závisejí na koordinaci ruky a oka. Takovými činnostmi jsou především psaní a kreslení (Vágnerová, 2012).

3.1.2 Sluchové vnímání

Výuka čtení a psaní je závislá na snadném a rychlém rozlišování fonologické podoby mluvené řeči. Žáci musí umět rozlišovat slova, slabiky a jednotlivé fonémy. Je podstatné rozpoznat počáteční a koncové hlásky a slabiky slov. Pokud je dítě nezralé, je pro něj obtížné rozlišovat a vyslovovat podobně znějící hlásky. Diferenciace délky samohlásek, tvrdých a měkkých souhlásek jsou žáci schopni již na počátku školní docházky. Problematikou sluchové diference je odlišné znění izolovaných hlásek a jejich zvuková podoba ve slabikách nebo slovech. Sluchové podněty musí být přijímány postupně, jinak by splynuly v jeden nesrozumitelný podnět. Žák se musí naučit vnímat slovo jako celek, ale zároveň je třeba vědět, že se skládá ze samostatných hlásek, které mají dané pořadí. Na rozdíl od zrakového podnětu mají omezené trvání, proto je důležité, aby žák udržel pozornost po dobu trvání podnětu. Uvedené dovednosti se rozvíjejí především během školní výuky (Vágnerová, 2012).

3.2 Myšlení

Žáci mladšího školního věku používají takové „*strategie uvažování, které se řídí základními zákony logiky a respektují vlastnosti poznávané reality, ať už v její aktuální podobě nebo na úrovni zafixované zkušenosti*“ (Vágnerová, 2012, s. 266). Dochází k postupné změně v uvažování, což má velký vliv na poznávací procesy. Dítě se odpoutává od prelogického myšlení, které bylo do značné míry ovlivňováno pocity, potřebami, egocentrismem a fantazií. Více se zaměřuje na vlastní zkušenosti, má rád poznání, při kterém si může samostatně ověřit pravdivost tvrzení (Vágnerová, 2012). Na myšlení výrazně působí školní činnosti a osobnost učitele. Logické myšlení je

podmíněné konkrétními věcmi a jevy, se kterými se žák setkává prostřednictvím názorných pomůcek a reálného světa (Šimíčková Čížková, 2010).

3.3 Paměť

Po nástupu do školy převládá u dětí neúmyslná a mechanická paměť. Je potřeba názorného vyučování, aby mohl žák podněty vnímat co nejvíce smysly. Paměť se intenzivně vyvíjí a s přibývajícím věkem a zkušenostmi dochází k záměrnému zapamatování, které je ovlivněné rozumem a zapojením logického uvažování. Je důležité, aby dítě znalo cíl, ke kterému směřuje a bylo motivováno k jeho dosažení (Šimíčková Čížková, 2010).

3.4 Pozornost

Pozornost je velmi důležitou kognitivní funkcí, která ovlivňuje kvalitu ostatních poznávacích procesů. „*Na počátku školní docházky je pozornost krátkodobá, spontánně zaměřená, převládající vzruch nad útlumem způsobuje časté přerušování pozornosti, neschopnost odolávat rušivým vlivům*“ (Šimíčková Čížková, 2010, s. 107). Ovládat pozornost vůlí je náročné, proto je potřeba, aby ve výuce byly zařazovány činnosti krátkodobé. Ztrátě pozornosti lze předejít několika způsoby. Je vhodné často střídát aktivity a formy práce. Zařazovat aktivity pestré a nezapomínat na relaxační chvílky. Udržení pozornosti podporuje také pochvala, povzbuzení a obnovování motivace k činnosti (Šimíčková Čížková, 2010). V publikaci Allen a Marotz (2008) uvádějí, že se postupně prodlužuje doba, po kterou je dítě schopno udržet pozornost. I přes to ale dochází ke kolísání soustředění.

3.5 Řeč a jazyk

Dítě je komunikativní, zvědavé a má mnoho otázek. Jeho slovní zásoba se neustále vyvíjí a tvoří ji přibližně 10 000 až 14 000 slov. Dítě zvládá časovat slovesa, skloňovat podstatná jména a ovládá správnou stavbu věty. Postupně se seznamuje s dalšími slovními druhy, gramatickými pravidly a dokáže je vhodně využít. Má rádo vtipy a hádanky. Naslouchá předčítaným a smyšleným příběhům. S nově naučenými dovednostmi získává dítě možnost sepisovat krátké příběhy a psát dopisy kamarádům. Vyjadřování se s přibývajícím věkem zpřesňuje a je více popisné. Své zážitky dítě popisuje velmi detailně. Rozumí pokynům a dokáže je plnit. Někdy potřebuje pokyny zopakovat, protože je nezvládlo vyslechnout do konce (Allen, Marotz, 2008).

3.6 Vývoj čtení

Čtení je charakterizováno jako dešifrování a reprodukce textu. „*Proces učení čtení obvykle postupuje od osvojení základních prvků, což jsou písmena, k jejich spojování do větších celků*“ (Vágnerová, 2012, s. 301). Žáci se učí rozlišovat tvary písmen, které se nazývají grafémy. Významnou roli při osvojování písmen hraje zraková percepce. Ta musí být dostatečně vyvrálá, aby žákům umožnila vnímat detaily jednotlivých písmen, kterými se od sebe navzájem liší. Žáci z počátku mohou zaměňovat tvarově podobná písmena jako je b, d, p nebo m, n. Žák musí tvary zafixovat a propojit je se zvukovou podobou. V další fázi žáci písmena různě kombinují a skládají z nich slabiky a slova. Pořadí hlásek musí být zachováno, protože by jinak došlo ke změně významu slova. Vyšším celkem jsou věty. Slova se skládají do vět, které nám sdělují informace.

Vývoj čtenářských dovedností se rozděluje na čtení bez porozumění a čtení s porozuměním. Bez porozumění čtou žáci na konci 1. třídy. Koncentrace je zcela věnována samotnému procesu čtení, proto nejsou žáci schopni vnímat obsah textu. Ke zautomatizování čtení, které umožňuje pochopení textu dochází obvykle ke konci 2. třídy, případně ve 3. třídě. Schopnost číst s porozuměním bohužel v současné době klesá a není tomu tak pouze u dětí, ale i u dospělých. Aby mohl žák číst s porozuměním je zapotřebí, aby snadno identifikoval jednotlivá slova, rozlišoval jejich hranici a chápal význam. Čte-li žák s porozuměním je schopen si text zapamatovat, ale také ho interpretovat (Vágnerová, 2012).

4 Čtenářské strategie a dovednosti

Čtenářské strategie označují takové postupy, které využíváme vědomě a cíleně při snaze přečíst si určitý text. Tyto postupy volíme zejména při složitějších textech, se kterými se potřebujeme vyrovnat a porozumět jim. Tento pojem úzce souvisí se čtenářskými dovednostmi, protože pokud ty ve fázi porozumění textu selžou, přichází na řadu právě zmíněné strategie. Podle Gavory (2003) se rozlišují čtenářské strategie podle fáze čtenářského procesu – před čtením, při čtení a po čtení, které respektují přirozené učení (Metelková Svobodová, Hyplová, 2011).

Čtenářské dovednosti se od čtenářských strategií odlišují jejich mírou zautomatizování. Jedná se ve své podstatě o automatické využití čtenářských strategií, díky kterým dokážeme číst s porozuměním. Čtenářské dovednosti jsou:

- volba textu podle záměru a volba způsobu čtení;
- vyhledávání potřebných informací v textu, odlišení těch podstatných, rozlišení názorů a fakt;
- logické uspořádání a shrnutí důležitých myšlenek;
- rozpoznání a následné vyjasnění si neznámých slov, myšlenek atp.;
- pokládání si různých otázek a hledání odpovědí;
- propojování čteného s dalšími informacemi, myšlenkami, názory, poznatky a zkušenostmi, ať už vlastními nebo obsaženými v jiných zdrojích;
- analyzování příčin, důsledků, souvislostí a vyvozování rozhodnutí a závěrů;
- posuzování záměrů autora, důvěryhodnosti textu;
- interpretace vlastních představ a myšlenek;
- zaznamenávání si potřebných informací a myšlenek (Košťálová, 2007).

Za nejdůležitější čtenářské dovednosti považuji vyhledávání informací v textu, pokládání otázek, hledání odpovědí a propojování čteného s vlastními vědomostmi a zkušenostmi. V následujících podkapitolách se zaměřím na charakteristiku kategorií čtenářských strategií, které jsem podle Gavory (2003) rozdělila na před čtením, při čtení a po čtení.

4.1 Před čtením

Před samotným čtením se volí takové strategie, které nám umožní se na daný text naladit a nachystat a obecně se s ním seznámit. Žáci si prostřednictvím různých aktivit

vybavují dosavadní zkušenosti a poznatky, které se týkají daného textu. Po tomto úvodním kroku pak žáci provádí prvotní analýzu textu (Hausenblas, 2010).

V praxi se využívá aktivit motivačního charakteru, tedy různých obrázků, hádanek, básniček, předmětů, nahrávek, videí, rozhovorů atp. Tyto aktivity žáky motivují k aktivnímu zapojení při bádání nad tématem a jeho souvislostmi. Učitelé pracují s různými otázkami ve smyslu: „Stalo se ti někdy, že...? Jak ses tehdy cítil? Setkal ses někdy s někým kdo?“. Tyto otázky děti navádí k přemýšlení o situacích, která souvisí s daným textem a dává jim možnost se k tomu vyjádřit, přičemž je důležité, aby tuto příležitost dostali všichni žáci. Dále se využívá diskusí nad klíčovými slovy, asociací a brainstormingu, myšlenkových map, ale také pětilístku (trojlístku). K této fázi se také řadí tzv. skimming, tedy zběžné prohlédnutí textu a scanning, kdy vyhledáváme určité jednoduché informace. Čtenář také zjišťuje obecné vlastnosti textu nebo knihy, potězkává knihu, otáčí ji, zkoumá obálku, úvod, ilustrace nebo tloušťku knihy a délku textu (Whitcroft, 2010).

4.2 Při čtení

V této fázi se již žák dostává k samotnému textu. Aktivně pracuje s daným textem a snaží se mu porozumět. Žáci porovnávají své dosavadní zkušenosti, znalosti, vzpomínky a prožitky s těmi, které jsou obsaženy v textu. Žák přemýšlí a pátrá nad významy slov, klade různé otázky, přemýšlí a představuje si, jak by se zachoval v pozici hlavní postavy, předvídá pokračování textu, vrací se v textu, vyhledává v něm atp. (Hausenbals, 2010).

Využívá se čtení s předvídáním, kdy žáci mají tabulky, do kterých píší své předpovědi a skutečný stav. S tím se nadále pracuje například při diskusích, kdy žáci uvádí proč si mysleli, že příběh bude pokračovat jejich způsobem, co tomu naznačovalo, proč tomu tak nebylo, kde nastal zlom atd. Využívá se různých obrázkových osnov, pracovních listů, kde mohou být doprovodné otázky na podstatné pasáže textu, pětilístků nebo vyhledávání klíčových slov. Dále je také dobré zapojit různé smysly – zvukové nahrávky nebo videa, ochutnávky, aktivity spojené s čichovým vnímáním nebo hmatem. Využití smyslů u dětí rozvíjí představivost, která pomáhá dětem proniknout do hloubky textu. Učitelé zapojují také metody: dialogizované čtení, dramatizaci, Vennův diagram, podvojný deník, dvojice slov, poslední slovo patří mně, brainstorming, čtecí domino atp.

4.3 Po čtení

Po čtení je důležité dát žákům prostor pro klidné a tiché přemítání. Tato chvíle se označuje jako tzv. estetické doznívání, při kterém si žáci utřídí své představy, pocity, uvažují o příčinách a důvodech chování hrdinů. Tento závěr by měl být věnován osobním i společným úvahám a myšlenkám. Učitel by neměl tuto fázi zaměřovat na strohé převyprávění a zapsání informací o díle. Je důležité, aby žákům četba přinesla co nejvíce do osobního života a bavila je, nikoliv aby dokázali uměle převyprávět děj nebo znali například počet stran (Hausenbals, 2010).

V této části učitel vede rozhovory a diskuse s žáky, podporuje ji otázkami, které se zaměřují na určité nebo podstatné části, např. „Jak postava vyřešila situaci? Souhlasíme s tím, jak to vyřešila? Co bys poradil postavě?“. Žáci mohou sdílet své prožitky a myšlenky také ve skupinách, mohou psát osobní záznamy, tvoří ilustrace, myšlenkové mapy, dramatizují různé scénky, které mohou být zaměřeny na vymýšlení nových závěrů nebo pokračování, které se dají pojmout také metodou tvůrčího psaní. Závěrem je také sebereflexe a reflexe – co my text přinesl, co jsem se naučil, kde jsem našel obtíže, co mi text potvrdil, co zůstalo nezodpovězeno, u starších dětí lze také podat reflexi k práci s danou technikou.

5 Metody použité k rozvoji čtení s porozuměním

Kapitola popisuje vybrané metody, které podporují u žáků čtení s porozuměním a lze je využít v hodinách literární výchovy na 1. stupni základní školy. Jedná se o metody, které může vyučující zařadit v různých fázích hodiny a dá se s nimi pracovat frontálně, skupinově i individuálně. Před čtením je vhodné použít metody brainstorming, diskusní kruh, předvídání podle nadpisu nebo luštění skryté informace. Při čtení jsou využitelné metody čtení s otázkami, čtení s předvídáním, skládkové čtení, svět v mé hlavě nebo dialogizované čtení. Metody, které zařadíme po přečtení jsou dramatizace, kresba ilustrace, podvojný deník, poslední slovo patří mně, trojlístek, tvořivé psaní, Vennův diagram, vymýšlení názvu, pantomima nebo hledání správné odpovědi.

5.1 Tvořivé metody

U tvořivých metod vstupuje do popředí vlastní činnost žáků, která podporuje jejich samostatnost a aktivnost. Díky tomu se zařazují mezi metody aktivizující, některé jsou pak také uváděny jako komplexní. Při výběru metod musíme dbát na to, aby odpovídaly nejen charakteru učiva, ale také věku a úrovni vědomostí dětí (Petrová, 1999).

5.1.1 Brainstorming

Brainstorming je metoda, která se svým charakterem zařazuje mezi výukové metody komplexní. V českém překladu hovoříme o „bouři mozků“, též se běžně setkáváme s názvem „burza nápadů“ nebo „bouře nápadů“. Hlavním principem brainstormingu je volná produkce myšlenek, které se vztahují k určitému tématu. To většinou bývá napsané uprostřed tabule nebo papíru a okolo něj se zapisují právě veškeré myšlenky. V prvotní fázi jsou akceptovány všechny nápady a kritika není přípustná. V druhé fázi dochází k posuzování myšlenek podle užitečnosti, kdy o jednotlivých výrazech přemýšlíme kriticky. Vybíráme tak, co skutečně s tématem souvisí, a co nikoliv (Maňák, Švec, 2003).

5.1.2 Čtení s otázkami

Metoda čtení s otázkami se nejčastěji využívá při práci s textem ve dvojici. Při prvotním využití metody je vhodné, aby učitel pracoval s celou třídou současně. Žáci přečtou odstavec textu a učitel žákům následně pokládá smysluplné otázky, na které mohou žáci odpověď najít přímo v textu nebo ji tzv. „přečíst mezi řádky“. Žáci ve spolupráci s učitelem získají představu o tvorbě otázek a mohou dále své zkušenosti uplatnit při produkci vlastních otázek. Žáci přečtou druhý odstavec a tentokrát otázky pokládají žáci

učiteli. Pokud již žáci metodu ovládají mohou přejít k samostatné práci ve dvojici. Žáci si přečtou odstavec textu a potom se navzájem střídají v kladení otázek, které vycházejí z přečteného odstavce. Po vyjasnění všeho důležitého pracují po odstavcích s textem až do konce (Grecmanová, Urbanovská, Novotný, 2000).

5.1.3 Čtení s předvídáním

Základem metody čtení s předvídáním je čtení textu po částech. Dochází též k zapojení vlastní představivosti a kreativity při přemýšlení o dalším průběhu příběhu. Při využití této metody je důležitá příprava učitele před vyučováním. Učitel zvolí vhodný text, který lze rozdělit ideálně na tři až pět celků. Vyučující z textu vybere klíčová slova. Text předem rozdělí, vytiskne a rozstříhá na samostatné části. V úvodu výuky žáci nejprve předvídají, o čem bude příběh, na základě učitelem zvolených klíčových slov. Klíčová slova mohou být žákům představena pouze ústně nebo napsané na tabuli. Poté učitel žákům předkládá části textu. Po přečtení úryvku žáci diskutují o možném pokračování příběhu. Nejedná se o libovolné vymýšlení, ale o předvídání, tedy využití asociací, které vychází z přečteného textu. Je proto potřeba, aby zůstala zachována s textem souvislost. Po přečtení následujícího úryvku se žáci v diskusi mohou vrátit ke svému předvídání, porovnat ho s přečteným a poté opět předvídat. Stejným způsobem se pracuje v průběhu celé práce s textem. Během diskuse žáci rozvíjejí své komunikační dovednosti, proto je vhodné metodu využít pro práci s celou třídou společně (Sieglová, 2019).

5.1.4 Diskusní kruh

Metoda diskusního kruhu je využívána k mluvení o zadaném tématu, aniž by se v kruhu posílal tzv. „mluvící předmět“. Učitel je v roli moderátora, který diskusi v počátku uvádí a následně žáky usměrňuje, aby se drželi tématu. Žáci v kruhu vyjadřují své názory. Každý má možnost projevit souhlas i nesouhlas s názorem druhého a své stanovisko odůvodnit. Vždy musí být zachována pravidla komunikace a slušného chování. Žáci si nesmí skákat do řeči, urážet se, zesměšňovat, a naopak by si měli vzájemně naslouchat a v případě nejasností umět položit druhému otázku na dovysvětlení (Kopřiva, Kopřivová, 2020).

5.1.5 Dramatizace

Dramatizace je oblíbenou metodou, využívanou na 1. stupni základní školy, prostřednictvím které dochází k prezentaci literárního textu. Hlavní podstatou této

metody je volba vhodného textu. Text je nejčastěji psán přímou řečí jako rozhovor postav. Děj se vyvíjí a postavy se ocitají v různých prostředích. Úkolem dramaturgie je podrobné ztvárnění podle textu nebo naopak volná reprodukce, při které dostávají žáci prostor pro seberealizaci. Presentace může být podpořena využitím kostýmů a kulis. Žáci se učí pracovat se svým hlasovým projevem, rozvíjí fantazii a zásluhou vlastního prožitku lépe rozumí obsahu textu (Šikulová, Rytířová, 2006).

5.1.6 Kresba ilustrace

Metoda kresby ilustrace je využívána k doplnění textů bez obrazu. Vhodně zvolené ilustrace jsou především v knihách pro malé čtenáře důležitým zdrojem informací a napomáhají pochopení textu. Prostřednictvím kresby ilustrace je možné zjistit, jak žák pochopil přečtený text, jakou má fantazii nebo jaké má znalosti. Kresba je zařazována nejčastěji po přečtení textu (Daňová, 2008).

5.1.7 Podvojný deník

Podvojný deník je metodou, ve které dochází k propojení čtení, psaní a vlastních zkušeností. Před čtením si žáci rozdělí list papíru přeložením nebo svislou čarou na 2 poloviny a poté se pustí do čtení textu. Do levé části si žáci zaznamenávají úryvky ze čteného textu. Pasáže mohou být libovolně dlouhé. Může se jednat pouze o jedno slovo nebo dokonce věty. Text, který si žák na levou část listu zaznamenává, v něm vyvolává příjemné nebo nepříjemné vzpomínky a zážitky. Může se také jednat o něco libého, zábavného nebo naopak nesouhlasného. Pravá strana je vyhrazena pro žákovi komentáře, ve kterých uvede ke každému úryvku svůj důvod, proč si ho vybral. Komentáře mohou například obsahovat vlastní postoje a názory na situaci, způsoby řešení problému nebo motivaci k dalším činnostem (Čapek, 2015).

5.1.8 Poslední slovo patří mně

Poslední slovo patří mně je komunikační metoda, jejíž hlavním principem je diskuse žáků ve skupině nad úryvkem z textu. Zpravidla se využívá v návaznosti na podvojný deník. Žák dobrovolně přečte svůj úryvek a více se k němu prozatím nevyjadřuje. Následuje diskuse v kruhu, kde se ostatní spolužáci snaží odhalit žákovi důvody pro volbu pasáže. Žák, který přednesl úryvek diskusi poslouchá a až v úplném závěru vysvětlí spolužákům, jaké byly jeho podněty k volbě a specifikuje svůj vztah k části textu (Fasnerová, 2018).

5.1.9 Předvídání podle nadpisu

Metoda předvídání podle nadpisu je část metody čtení s předvídáním, která může být využívána před čtením textu a má pro žáky motivační charakter. Žák pracuje pouze s nadpisem textu nikoliv s celým textem. Využívá asociací neboli volného spojování představ spolu s nabitými zkušenostmi. Žák na základě nadpisu předvídá, o čem bude čtený příběh (Zormanová, 2012).

5.1.10 Skládankové čtení

Skládankové čtení je metoda, při které žáci skládají příběh. Příběh může být připraven ke komponování formou obrázků, tuto metodu nazýváme obrázková osnova nebo formou rozstříhaného textu, který může být rozstříhán po odstavcích nebo jako puzzle. Jednotlivé části jsou podle posloupnosti seřazeny a dohromady dávají uspořádaný celek.

Žáci jsou rozdělení do skupin, přičemž každá skupina pracuje s jednou částí textu a o zbylých dílech diskutuje. Následně při společném sdílení prezentují své názory na ostatní části textu. V závěru přečtou celý text a společně diskutují o shodách a rozdílech, kterých se dopustili při diskusi (Fasnerová, 2018).

Obrázková osnova

Obrázková osnova je soubor ilustrací, které doplňují text a napomáhají jeho lepšímu pochopení. Práce s osnovou nabízí různé možnosti využití v hodinách literární výchovy. Osnovu lze žákům předložit správně seřazenou a nechat žáky příběh podle ní převyprávět. Předložení neúplné osnovy se dá využít k doplňování chybějících obrázků. Pracovat se dá i s jedním obrázkem, v takovém případě je úkolem žáků zařadit obrázek do kontextu a převyprávět, co mu předcházelo a jak příběh dál pokračoval. Žáci se mohou setkat i s obrázky, které jsou v nesprávném pořadí nebo nejsou vůbec seřazené a musí je podle přečteného příběhu správně seřadit. Dalšími variantami práce s obrázkovou osnovou je kresba vlastní obrázkové osnovy nebo vytváření vlastního příběhu k obrázkům (Toman, 1990).

Rozstříhaný text

Metoda rozstříhaný text je zjednodušenou úpravou metody skládání textu. Žáci si ve skupině rozdělí čísla. Každému žákovi přísluší text se stejným číslem. Žáci postupně po krátkých úryvcích přečtou celý text. Hlavní rozdíl spočívá v prezentaci textu. Při metodě skládání textu si každý žák přečte text samostatně a poté ho prezentuje ostatním spolužákům ze skupiny. U metody rozstříhaný text jsou úryvky prezentovány

současně se čtením, takže žáci dostávají informace přímo z textu, nikoliv zprostředkovaně (Čapek, 2015).

Řazení textu

Řazení textu je metoda, která navazuje na metodu rozstříhaný text. Při metodě rozstříhaný text se žáci poprvé seznámili s textem. Řazení textu spočívá ve skupinové snaze úryvky textu správně seřadit. Délka textu a jednotlivých dílů se přizpůsobí věku a možnostem žáků. Při seznámení s metodou je vhodné pracovat s krátkými úryvky nejlépe o jedné větě, aby měli žáci možnost pochopit princip na jednoduchém textu (Čapek, 2015).

5.1.11 Svět v mé hlavě

Žáci při využití metody svět v mé hlavě zapojují svou představivost, kterou propojují s dosavadními zkušenostmi. Vytvářejí si v hlavě vlastní obrazy k jednotlivým slovům v textu a skládají z nich obrazy rozsáhlejší a komplexnější. Tvorba obrazů vyžaduje aktivní zapojení žáků, může napomáhat porozumění textu a jeho pozdějšímu vybavení (Čapek, 2015).

5.1.12 Trojlístek

Metoda trojlístku je zjednodušenou formou pětílístku. Trojlístek je vhodné zařadit, když se žáci s metodou seznamují, protože pětílístek by pro ně byl ještě obtížný. Hlavním principem trojlístku i pětílístku je vyjádřit podstatu textu daným počtem slov a slovním druhem. Trojlístek obsahuje tři řádky. Na první řádek žáci píšou jedno slovo, kterým je podstatné jméno. Žáci si mohou pomoci otázkou „Kdo? Co?“. První řádek bude obsahovat téma příběhu, postavu nebo věc. Na druhém řádku žáci uvedou dvě slova, která určují vlastnosti tématu, postavy nebo věci. Vlastnosti jsou určeny přídavným jménem a žákům může pomoci otázka „Jaké/jaká je?“. Poslední tedy třetí řádek trojlístku je vyhrazen pro tři slovesa, která vyjádří, co téma, postava, věc dělá nebo co se s ní děje (Šebestová, 2006).

5.1.13 Tvořivé psaní

Metoda tvořivého psaní rozvíjí myšlení, komunikační dovednosti a fantazii žáků. Vyučující může metodu ve výuce využívat již od 1. třídy základní školy. V momentě, kdy se žáci naučí psát získávají novou možnost záznamu svých myšlenek. Tvořivé psaní v počátku školní docházky není vázáno na psací písmo, naopak žáci využívají

především velkou tiskací abecedu, která jim umožňuje pohotový záznam vlastních myšlenek (Kreisllová, 2008).

Obměna hlavních znaků příběhu

Při tvořivém psaní podle této metody žáci vychází z přečteného příběhu. Při psaní vlastního příběhu žáci zamění znaky, na kterých se s učitelem společně domluví nebo které učitel zadá. Může se jednat o záměnu hlavních postav, předmětů, prostředí, ročních období a dalších.

Příběhy k obrázkům

Příběhy k obrázkům je metoda, která využívá tvořivého psaní k ilustracím, které si žáci sami nakreslili, ale také k předloženému obrázku vyučujícím. Žáci vymýšlejí příběh k obrázku, který může být stejný pro celou třídu, skupinu nebo individuálně přiřazený každému žákovi. Rozsah příběhu je určován podle věku a dovedností žáků. Z počátku může jít pouze o 2–3 věty a s přibývajícím zkušenostmi je rozsah větší (Čapek, 2015).

5.1.14 Vennův diagram

Metoda Vennův diagram žákům umožňuje porovnání zpravidla dvou jevů nebo skutečností. Principem metody je zapisování společných a odlišných znaků do protínajících se kružnic. Místo, kde se oba kruhy protínají se nazývá průnik. Průnik je prostor, kam se zapisují společné znaky obou jevů. Následně se do prvního kruhu zapisují zvláštnosti prvního jevu a do druhého kruhu vepíšeme zvláštnosti druhého jevu (Grecmanová, Urbanovská, 2007).

5.1.15 Vymýšlení názvu

Vymýšlení názvu je metoda, kterou využijeme, pokud žákům předložíme k přečtení text bez názvu. Úkolem žákům bude si text přečíst a vymyslet pro něho nejvhodnější název, který bude poutavý a zároveň bude vystihovat příběh. Žáci mohou vymyslet názvů více a po zvážení vybrat ten, který se jim zdá nejlepší. Pracovat mohou žáci samostatně nebo ve skupinách.

V práci jsem se snažila využít, co nejvíce různých metod. Vybrané metody lze zařadit do různých fází hodiny. Vždy záleží na zvoleném textu a zamýšleném cíli. Z uvedených metod ve výuce ráda používám čtení s otázkami, skládkové čtení a tvořivé psaní. Práce s obrázkovou osnovou je praktická a zároveň názorná, což se mi zdá především při práci s mladšími žáky užitečné.

5.2 Doplnující metody

V následující podkapitole se zaměřuji na metody, které nebylo vhodné zařadit mezi tvořivé metody, přesto se jedná o metody, které výuku příjemně ožíví a upoutají pozornost žáků.

5.2.1 Dramatizační metody

Mezi dramatizační metody jsem zařadila dialogizované čtení a pantomimu. Jedná se o metody, které „*rozvíjejí estetické cítění a sociální dovednosti*“ (Čapek, 2015, s 169).

Dialogizované čtení

Při dialogizovaném čtení neboli dialogizaci žáci hlasitě předčítají naučený text podle rolí, které jim byli přiděleny nebo které si vylosovali. Žáci čtou řeč vypravěče a přímé řeči postav. Před seznámením s metodou je důležité žákům vysvětlit, co je to přímá řeč a jak ji v textu poznají. Učitel před výukou musí texty upravit podle věku a zkušeností žáků. Pro prvotní práci s metodou je vhodné řeč jednotlivých postav barevně odlišit (Šikulová, Rytířová, 2006).

Pantomima

Metoda je založená na pohybovém projevu bez využití zvuků a řeči. Při pantomimě žák pracuje se svalstvem celého těla, především však se svalstvem obličeje, které se nazývá mimika. Existují různé druhy pantomimického ztvárnění. Na 1. stupni základní školy patří mezi nejužívanější pantomimizace pohyblivých nebo statických objektů a osob (Valenta, 2008).

5.2.2 Luštění skryté informace

Do podkapitoly luštění skryté informace jsem zařadila metody, jejichž součástí je utajená informace, kterou žáci rozluštit, když využijí vlastní vědomosti.

Co slyšíš?

Co slyšíš je metoda, která žákům předává skryté informace prostřednictvím sluchu. Vyučující žákům pouští zvukovou nahrávku, kterou se žáci snaží pomocí dosavadních vědomostí a zkušeností rozluštit a odhalit tajnou informaci. Získaná informace souvisí s příběhem, který žáci budou číst. Metoda má motivační charakter, proto je vhodné ji využít v úvodu vyučovací hodiny.

Indicie

Indicie jsou informace, které poskytují žákům nápovědu k textu. Indicie mohou být zpracovány z písmen, slov, vět nebo třeba obrázků. Žáci spojují nápovědy a s využitím vlastních vědomostí a zkušeností odhalují skrytou informaci související s textem. Metodu indicí je dobré zařadit jako motivaci.

5.2.3 Hledání správné odpovědi

Při hledání správné odpovědi, žáci využívají informace, které si zapamatovali z přečteného textu.

Doplňování slov

Metoda doplňování slov slouží k ověření paměti při čtení s porozuměním. Vyučující žákům po přečtení textu předloží stejný text akorát s vynechanými slovy. Žáci naslouchají předčítanému textu a na základě předchozí zkušenosti doplňují slova, která v příběhu chybí.

Dvojice slov

Dvojice slov je metoda tzv. „běhačka“, která propojuje pohyb, paměť a porozumění čtenému textu. Po přečtení příběhu vyučující ve třídě nebo přilehlé místnosti rozmístí dvojice slov. Žáci na základě informací z textu vybírají z dvojice vhodné slovo, které zapisují na předem připravenou kartičku. Úkolem žáků je co nejlépe a nejrychleji vyřešit všechny předložené dvojice slov.

Čtecí domino

Po přečtení textu je možné využít metodu čtecího domina. Žáci si na pravé straně dominové kartičky přečtou otázku a přiřadí k ní kartičku na jejíž levé straně bude odpověď na otázku. Pokud žáci přiřadí všechny kartičky správně, tak odpověď na otázku z poslední kartičky najdou na první kartičce. Vyučující si na čtecím dominu ověří, jak žáci přečtenému textu porozuměli.

Pracovní list

Metoda pracovního listu slouží k ověření porozumění textu. Pracovní list může obsahovat různé druhy úkolů a cvičení (otázky, výběr odpovědi ANO/NE, doplňování slov, vyhledávání v textu, kresba, tvořivé psaní). Listy lze využít pro individuální, párovou i skupinovou práci (Čapek, 2015).

V kapitole 5 jsem podrobně popsala všechny metody, které dále využívám v praktické části diplomové práce. Následuje kapitola, ve které popíšu, jak probíhaly přípravy na realizaci výuky.

6 Příprava a metodologie realizace výuky čtení

K realizaci využití tvořivých metod rozvíjejících čtenářské dovednosti ve výuce u žáků ZŠ mě přivedly hodiny didaktiky prvopočátečního čtení a psaní a také hodiny didaktiky literatury, které jsem v rámci studia absolvovala. Začala jsem se zamýšlet nad tím, jakým nejlepším způsobem rozvíjet čtenářské dovednosti u žáků. Jasnou odpovědí pro mě bylo použít v hodinách nejrůznější zajímavé a tvořivé činnosti, které by podporovaly porozumění čtenému, a byly pro děti motivující. Na základě práce v hodinách bych pak mohla popsat zkušenosti a doplnit je o postřehy nebo doporučení.

Vzhledem k uzavřeným školám a následně upravenému režimu škol z důvodu pandemie COVID-19 jsem musela záměr praktické části práce upravit (především průzkum realizovaný pomocí dotazníků a následně i realizaci).

6.1 Cíl práce

Hlavním cílem praktické části je rozvíjet čtení s porozuměním u žáků 2. třídy ZŠ. Oproti zadání práce jsem se musela zaměřit jen na 2. třídu ZŠ z důvodu uzavření škol. 1. a 2. třídy byly jediné, které pracovaly prezenční formou. Čtení s porozuměním však není jediným cílem. Přidružují se k tomu i další důležité cíle, kterými jsou:

- probudit radosti ze čtení,
- budovat kladný vztah k četbě,
- seznámit s novinkami v dětské literatuře.

Dále jsem v zadání uvedla, že cílem mé práce bude vytvořit metodický zásobník tvořivých metod. Tuto část zadání jsem se rozhodla vynechat, protože všechny využití metody jsou již podrobně popsány v teoretické části práce. Tvorba metodického zásobníku v praktické části, proto ztrácí význam.

6.2 Dotazníkové šetření

Dříve než jsem chtěla přistoupit k přípravě a realizaci tvořivých hodin čtení, potřebovala jsem si zjistit pomocí dotazníkové metody vztah dětí k četbě a knížkám. Dotazníkové šetření mělo probíhat u žáků 1. až 3. ročníků na Hradecku a Liberecku.

Dotazník pro děti (viz Příloha A) jsem sestavila z 10 otázek týkajících se vztahu dětí k četbě a knížkám. V uzavřených otázkách jsem zjišťovala, jaké žánry knih a jakého hrdinu mají děti v 2. a 3. ročníku nejraději a také podle čeho knihy vybírají

a odkud je mají. Otevřené otázky v závěru dotazníku byly věnovány přečteným knihám z poslední doby a knihám, které žáci považují za nejoblíbenější.

Dotazníky měly být osobně rozšířeny v květnu 2020 na základních školách na Hradecku a Liberecku. V rozsahu výzkumného vzorku 100 až 200 žáků. Na základě informací z dotazníků jsem si chtěla udělat představu o tom, co žáci v dané věkové kategorii v četbě upřednostňují. Ve stejnou dobu měly být dotazníky vyplněny s žáky 1. a 2. třídy, ve kterých měla být následující školní rok praktická část vykonávána. Po vyhodnocení dotazníků mělo dojít k porovnání odpovědí žáků vybraných tříd s většinovým zjištěním. Dotazníkové šetření mělo předcházet výběru knih do hodin čtení.

Vzhledem k uzavřeným školám a následně upravenému režimu škol z důvodu pandemie COVID-19 jsem přistoupila k rozšíření dotazníků online. Dotazníky jsem z papírové podoby předělala do Google Formuláře. Odkaz na dotazník jsem rozeslala na ředitelství do 10 základních škol v Hradci Králové, 10 základních škol v Liberci a vyučujícím vybraných tříd zvolených k realizaci praktické části práce. Počítala jsem s tím, že návratnost online dotazníků bude malá cca 40 %. Skutečná návratnost byla ještě horší, než jsem očekávala. Z 20 oslovených škol se mi ozvala jedna, z níž mi dotazník vyplnila jedna třída 2. ročníku, což bohužel nebylo pro relevantnost tohoto šetření dostatečné. Návratnost dotazníků z vybrané 1. a 2. třídy byla 56 %.

Pročetla jsem si navrácené dotazníky a přistoupila k náhradnímu řešení. Zjištěné informace skutečně korespondovaly s nabídkou knih na trhu pro danou věkovou skupinu. Mohla jsem přistoupit k výběru knih podle vlastního uvážení. Jednalo se o pohádky či příběhovou prózu ze života dětí, kde hlavním hrdinou byli nejčastěji zvířata či lidé. Knihy jsem hledala na webových stránkách Zlatá stuha a Nejlepší knihy dětem.

Knihy jsem volila podle doporučeného věku, obalu knihy a obsahu. Ne každá kniha, kterou jsem si našla a půjčila, mi však přišla pro můj záměr vhodná. Často se jednalo o krásné a čtivé knihy, které však nebyly vhodné pro výběr textů k výuce. Nejčastějším problémem bylo nečlenění textu do kapitol nebo se jednalo o knihu, jejíž hlavním prvkem byl obraz obohacený o text. Takovéto knihy by byly využitelné ve výuce v případě, že bych s žáky realizovala čtenářskou dílnu, kdy by si každý žák vybral knihu a sám by si v ní četl a následně s ní ostatní spolužáky seznámil.

Nakonec jsem si z velkého množství knih vybrala řadu pěkných, vhodných, žánrově a tematicky různých knih, ze kterých jsem si vybrala texty pro 2. a 3. ročník ZŠ

v období říjen až prosinec 2020. Měla jsem možnost vybrané třídy na konci září navštívit z důvodu náslechu v hodině čtení, abych výstupy stihla ještě případně upravit podle schopností konkrétních žáků. Nicméně o pár dní později došlo znovu k uzavření škol a nemohla jsem realizaci výstupů ani započít.

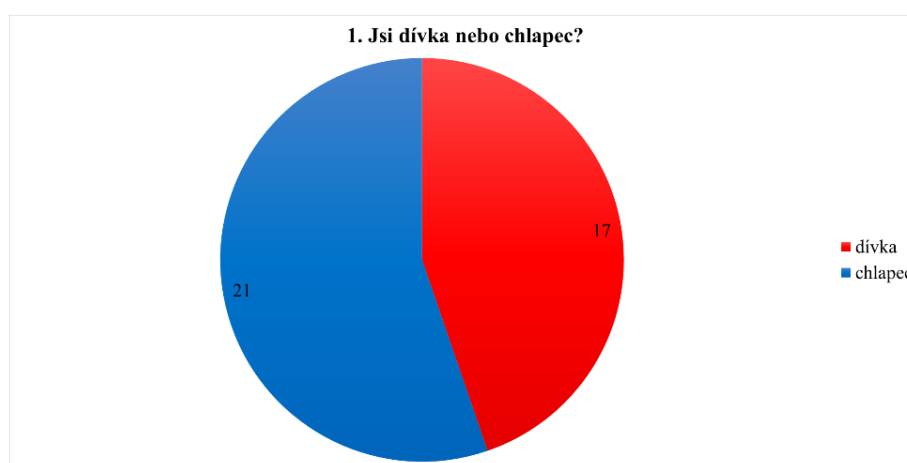
Vzhledem k tomu, že některé texty souvisely s podzimem a plynule na sebe tematicky navazovaly nebo se doplňovaly. Nepřišlo mi vhodné je realizovat v jiném ročním období. Rozhodla jsem se od vybraných knih částečně ustoupit a začít vybírat znovu.

Situace s otevřením škol nebo alespoň celého 1. stupně ZŠ se dlouho neměnila. Přistoupila jsem tedy k další zásadní změně svého plánu. Tou změnou byla příprava výstupů hodin čtení pouze pro 2. ročník základní školy. Jelikož tou dobou byly 1. a 2. třídy jediné, které pracovaly prezenční formou. Věřila jsem, že se mi konečně podaří realizovat praktickou část diplomové práce alespoň ve 2. třídě ZŠ během souvislé pedagogické praxe v Liberci. Jsem moc ráda, že se to opravdu povedlo.

6.2.1 Výsledky dotazníkového šetření

Do průzkumu zjišťujícího vztah dětí k četbě a knihám, se zapojilo celkem 38 respondentů. Jedná se o žáky z 1. a 2. tříd navštěvující ZŠ Malšova Lhota, Hradec Králové, ZŠ Bezručova, Hradec Králové a 2. ročník ZŠ z Liberce. Ke zpracování dat z dotazníkového šetření jsem využila grafy výsečové a sloupcové.

Otázka č. 1 – Jsi dívka nebo chlapec?

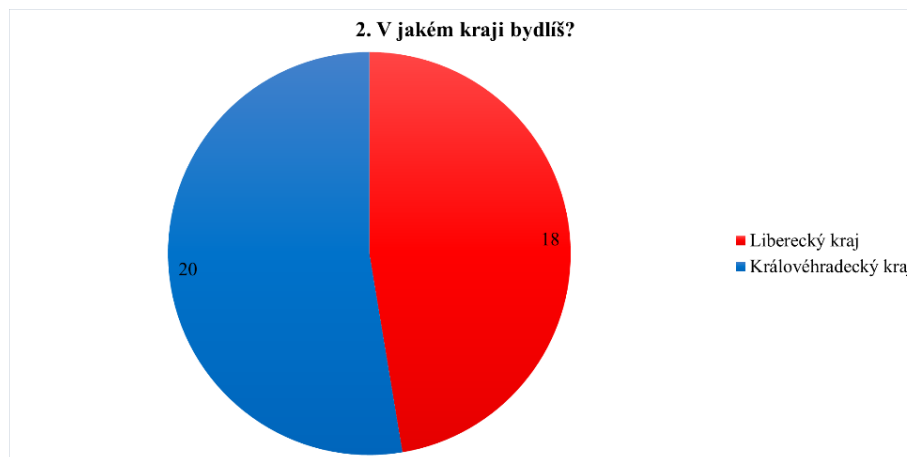

Graf 1 – Pohlaví respondentů

Z grafu 1 můžeme vidět, že z 38 respondentů mi dotazník vyplnilo celkem 17 dívek a 21 chlapců. Jsem ráda, že zastoupení obou pohlaví je téměř vyrovnané.

Myslím, že kdyby jedno pohlaví výrazně převyšovalo druhé, tak by byly výsledky dotazníkového šetření hodně rozdílné.

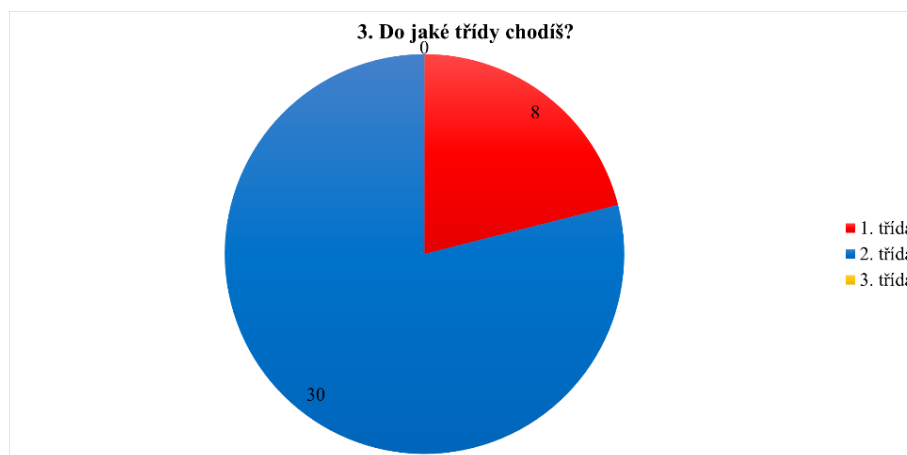
Otázka č. 2 – V jakém kraji bydlíš?

Graf 2 – Místo bydliště respondentů

V otázce č. 2 jsem se ptala na kraj, z kterého respondenti pocházejí. Dozvěděla jsem se, že 18 žáků žije v Libereckém kraji a 20 žáků je z kraje Královéhradeckého. Zastoupení krajů je skoro stejné, za což jsem ráda.

Otázka č. 3 – Do jaké třídy chodíš?

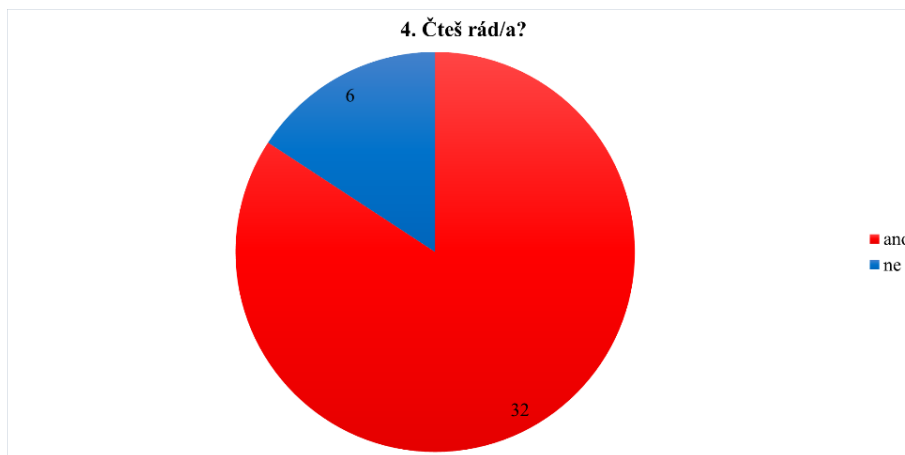

Graf 3 – Zastoupení respondentů podle ročníků

V grafu 3 je znázorněno, jaké třídy žáci navštěvují. 8 žáků bylo z 1. třídy a 30 žáků z 2. třídy. Žádný z respondentů nenavštěvoval 3. třídu. Vzhledem k malému počtu respondentů jsem nakonec ráda, že se do dotazníkového šetření nezapojil nikdo ze 3. třídy. Výsledky alespoň více odrážejí preference žáků 2. ročníku. Myslím si, že

preferance žáků 3. ročníku by byli již odlišné, na rozdíl od 2. ročníku a grafy by pak vyšly odlišně.

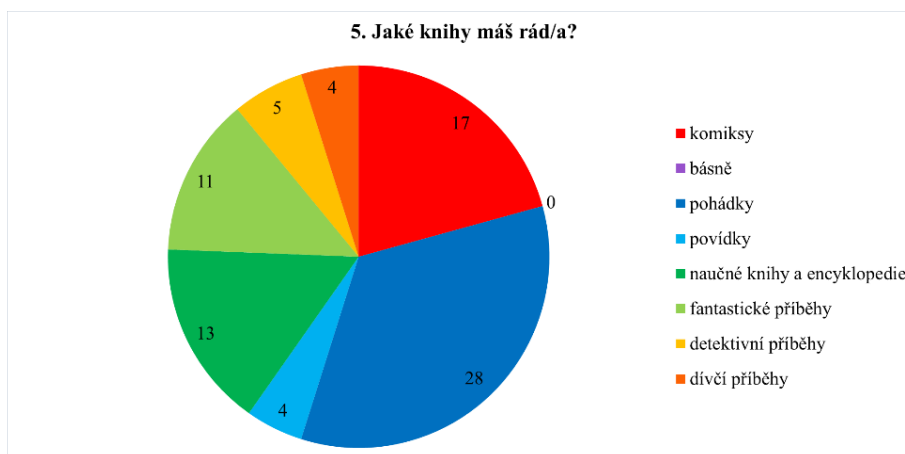
Otázka č. 4 – Čteš rád/a?

Graf 4 – Vztah respondentů k četbě

Na otázku „Čteš rád/a?“ mi odpovědělo 32 dětí ano a 6 dětí ne. Po podrobnějším prozkoumání odpovědí jsem zjistila, že odpověď ne dali 3 dívky a 3 chlapci. Předpokládala jsem, že vyjde více záporných odpovědí od chlapců.

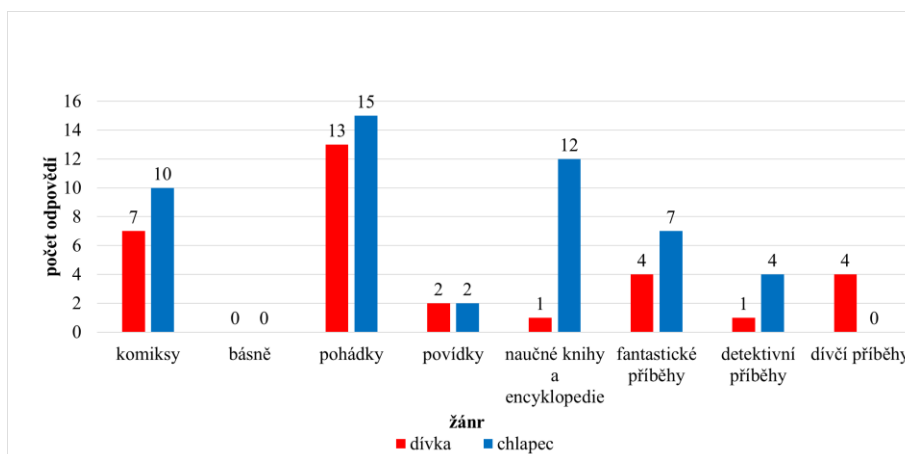
Otázka č. 5 – Jaké knihy máš rád/a?

Graf 5 – Žánrová preference knih žáků 1. a 2. ročníku

Graf 5 zobrazuje oblibu vybraných žánrů. Respondenti mohli zvolit maximálně 3 odpovědi z nabídky. Z výšečového grafu vyplývá, že je pohádka pro 28 žáků nejoblíbenějším žánrem na čtení. Dalšími oblíbenými žánry jsou komiksy se 17 hlasy. Naučné knihy a encyklopedie obdrželi hlasů 13 a fantastické příběhy mají 11 hlasů. Žádný z respondentů nevedl, že by rád četl básně. Předpokládala jsem, že bude pro

respondenty nejoblíbenějším žánrem pohádka a jsem ráda, že se mi to potvrdilo. Pro zajímavost jsem vytvořila také graf, který ukazuje oblíbenost žánrů podle pohlaví.

Graf 6 – Oblíbenost žánrů knih podle pohlaví

V grafu 6 jsem si všimla velkého rozdílu v oblíbenosti naučných knih a encyklopedií. Uvedený žánr s velkou převahou preferují chlapci oproti dívkám. Naučné knihy a encyklopedie považuje za oblíbené 12 chlapců z 21 dotázaných. Další malý rozdíl je vidět i u detektivních příběhů. Obliba detektivních příběhů postupně stoupá už v mladším školním věku, a to především u chlapců, což začíná být v grafu vidět. Oblíbenost pohádky, komiksů a fantastických příběhu je téměř vyrovnaná. Z grafu by se dalo usuzovat, že se chlapci oproti dívkám žánrově dříve vymezují a vyhledávají i jiné žánry než pohádku, která je pro věkovou skupinu 6 až 10 let typická.

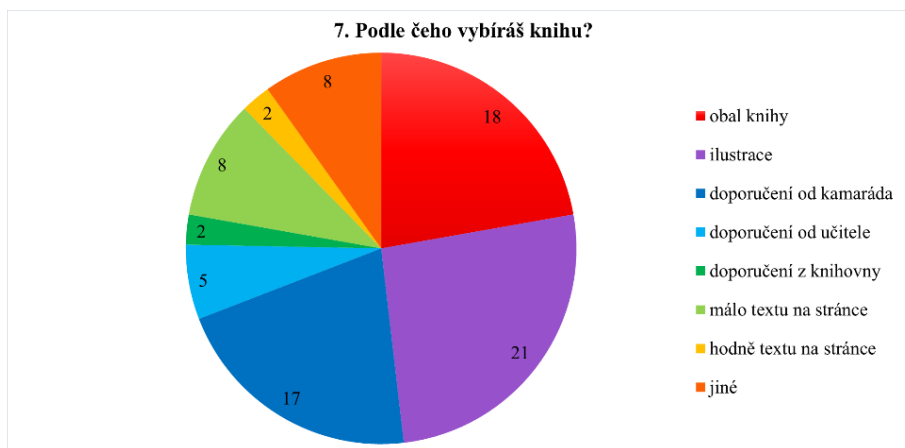
Otázka č. 6 – Jakého hrdinu máš v knihách a příbězích nejraději?

Graf 7 – Upřednostňování hlavního hrdiny

Respondenti uvedli, že v knihách nejvíce preferují jako hrdinu zvíře. Zvířecího hrdinu uvedlo 15 respondentů z celkových 38 dotázaných. Obliba lidského hrdiny a nadpřirozené bytosti vyšla u dotazovaných shodně. Hrdinové dostaly každý po 9 hlasech. Pouze 5 žáků nebylo schopno určit, kterého hrdinu mají nejraději. Čekala jsem, že obliba zvířecího hrdiny bude ještě více převyšovat lidského hrdinu.

Otázka č. 7 – Podle čeho vybíráš knihu?

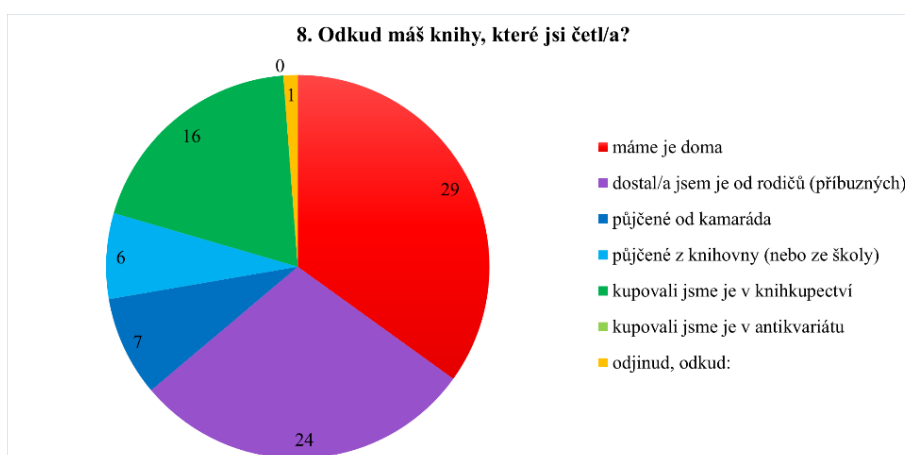

Graf 8 – Kritéria pro výběr knihy

Otázka č. 7 byla věnována kritériím pro výběr knihy. Respondenti mohli zaškrtnout maximálně 3 odpovědi. Z grafu 8 můžeme vyčíst 3 hlavní kritéria, která respondenti preferují. Nejzajímavější jsou pro žáky knihy, které je upoutají svou ilustrací nebo obalem. Ilustrace od žáků získali 21 hlasů. Obal knihy je důležitý pro 18 dotázaných. 17 dětí dá na doporučení kamaráda. Doporučení od učitele pro žáky není podle grafu tolik rozhodující. Možnost vybralo pouze 5 dotázaných. Myslím si, že u dětí ve věku 6 až 10 let, může hrát doporučení učitele ještě velkou roli, pokud učitel dokáže žákům knihy poutavě prezentovat. Za možnou prezentaci knih považuji čtenářské dílny, hodiny volného čtení nebo hru domino s knihami. Nemám s využitím zmíněných metod u žáků zatím osobní zkušenost, ale rozhodně se je chystám do budoucna využít. Projevení zájmu o knihy žáků také zvýší důvěru dětí v učitele. Jako jiné odpovědi respondenti uvedli:

- vybírá mi je maminka,
- vybírají mi je rodiče,
- název knihy,
- viděl jsem film.

Otázka č. 8 – Odkud máš knihy, které jsi četl/a?

Graf 9 – Způsob zajištění knih

K otázce č. 8 máme z grafu patrné 3 nejčetnější odpovědi. Žáci uvedli jako nejčastější odpověď, že knihy již mají doma. Odpověď uvedlo 29 dotázaných, což jsou $\frac{3}{4}$ všech respondentů. V takových případech se často jedná o knihy po sourozencích nebo dokonce po rodičích. Ve 24 případech děti knihy dostávají od rodičů nebo jiných příbuzných. Další nejčastější odpovědí je nakupování knih v knihkupectví s 16 hlasy. Žádný respondent neodpověděl, že by knihy kupoval v antikvariátu. Odpověď odjinud se vyskytla pouze jednou. Její znění bylo, že má dítě knihy půjčené o maminkiny kamarádky.

Překvapivé pro mě bylo zjištění, jak málo dětí navštěvuje knihovnu za účelem vypůjčení knih. Z 38 respondentů možnost vybralo 6 žáků. Hovoříme tedy o 15 % dětí, které mají knihy z knihovny nebo ze školy. Já osobně jsem knihovnu poprvé navštívila až na střední škole, protože mi rodiče kupovali knihy přes katalogy ze školy. Neměla jsem tedy potřebu knihovnu navštívit. Podle grafu a osobní zkušenosti bych usuzovala, že jsou žáci ve stejné nebo podobné situaci jako jsem byla v dětství já. Z vlastní zkušenosti ale vím, že si knihu většinou více než jednou žáci nepřečtou, proto se mi půjčování knih z knihovny zdá užitečné. Za přínosné považuji využívat vzdělávací programy pro děti, které knihovny nabízejí. Žáci se tak setkají s knihou zase jiným způsobem, než je možné realizovat ve škole. Jednou bych se svou třídou vzdělávací programy ráda navštěvovala a podporovala tak zájem dětí o četbu.

Otázka č. 9 – Jakou knížku (knížky) jsi v poslední době přečetl/a?

Tabulka 1 – Poslední přečtené knihy

Bajky	2
Deník malého poseroutky	2
Děti z Bullerbynu	2
GUMP	2
Harry Potter a tajemná komnata	2
Kocour Modroočko	2
Povídání o pejskovi a kočičce	2
Zatoulané štěňátko	2
Adam a Otká	1
A pak se to stalo	1
Bible	1
Dědečku vyprávěj	1
Honzíkova cesta	1
Hravouka	1
Jaké je to asi v čudu	1
Jak jel Vítek do Prahy	1
Jde sem lesem	1
Jmenuji se Figaro	1
Každý bulí nad cibulí	1
Kde je Tobík?	1
Klub tygrů	1
Lesní skřítek a čtyři kamarádi	1
Minecraft komiks: Příběhy z Overworldu	1
Nezbedníci	1
O Koblížkovi a jiné pohádky	1
O letadélku Káněti	1
O makové panence a motýlu Emanuelovi	1
První velký případ	1
Příhody maxipsa Fíka	1
Příhody veselých prvňáčků	1
Rita pomáhá	1
Stela a 16 huskyů	1
Vlčí princezna	1
Záhada školní půdy	1
Zlobivé pohádky	1
Ztracený jezeček	1
Zvířátka z kouzelného lesa	1
Zvířecí nemocnice	1

Odpověď na otázku č. 9 jsem zpracovala do tabulky 1. Tabulka obsahuje výčet knih, které žáci v poslední době přečetli. Někteří žáci uvedli více než jednu knihu. Tituly se téměř vůbec neopakovaly a stejný se vyskytl maximálně u 2 dětí. Dotazovaní jako poslední přečtenou knížku uvedli Kocour Modroočko, Povídání o pejskovi

a kočička, Děti z Bullerbynu, O letadélku Káněti, Honzíkova cesta nebo Adam a Otká. V uvedených příkladech jde o knihy starší. Je však pravděpodobné, že je děti mohly číst v nějakém novějším vydání. Většina zbývajících knih byla nejčastěji vydaná v letech 2013 až 2019. Jedná se tedy o poměrně nové tituly. Jako příklad bych ráda uvedla knížky Stela a 16 huskyů, Každý bulí nad cibulí, Jde sem lesem, Zlobivé pohádky, GUMP nebo Záhada školní půdy. Zhruba 40 % titulů ze seznamu jsem vyhodnotila jako knihy se zvířecím hrdinou. Ve více jak polovině případů je hlavním hrdinou pes. Přibližně 50 % knih je s lidským hlavním hrdinou. Zbýlých 10 % titulů bych označila jako knihy s nadpřirozenou bytostí.

Otázka č. 10 – Jaká je tvá nejoblíbenější kniha?

Tabulka 2 – Nejoblíbenější knihy

Čtyřlístek	3
Deník malého poseroutky	2
GUMP	2
Malý princ	2
Cesta do středu Země	1
Encyklopedie	1
Harry Potter a tajemná komnata	1
Hloupežníci	1
Jak jel Vítek do Prahy	1
Kocour Modroočko	1
Kosí bratři	1
Kosprd a telecí	1
Krtek	1
Krysáci	1
Malý vědec	1
Pravda nebo mýtus?	1
Princezny, víly a trpaslíci	1
Příběhy z Overworldu	1
Rita pomáhá	1
Škola jednorožců	1
Špalíček veršů a pohádek	1
Tajný recept	1
Táňa a tři medvědi	1
Tři prasátka	1
Vlčí princezna	1
Zatoulané štěňátko	1
Zlobivé pohádky	1
Ztracený jezeček	1
Život na statku	1
Zvířátka z kouzelného lesa – Myška Míša	1
Zvířátka z kouzelného lesa – Veverka Viky	1

Tabulka 2 obsahuje seznam knih, které mají žáci nejraději. Celkem třikrát se opakoval Čtyřlístek a po dvou opakováních měl Deník malého poseroutky, GUMP a Malý princ. Ostatní tituly byly uvedeny pouze jednou. 12 respondentů uvedlo svou poslední přečtenou knihu jako svou nejoblíbenější. Jednalo se například o tituly GUMP, Deník malého poseroutky, Příběhy z Overworldu, Zlobivé pohádky nebo Rita pomáhá. Z výčtu knih je přibližně 50 % se zvířecím hrdinou, 30 % tvoří knihy s lidských hrdinou a zbylých 20 % jsou knihy s nadpřirozenou bytostí nebo knihy nezařazené. Knihy Malý vědec, Pravda nebo Mýtus? a Encyklopedie jsem nebyla schopna zařadit podle hrdiny, jelikož se jedná o knihy naučné. Tituly jako oblíbené uvedli chlapci. Jedna respondentka uvedla, že nemá oblíbenou knihu. Další respondentka jako nejoblíbenější titul uvedla knihu o sobě, kterou pro ni vytvořila maminka.

6.3 Průzkumný vzorek

Praktickou část jsem realizovala na dvou základních školách. Pět 90minutových bloků jsem si vyzkoušela na základní škole Sokolovská v Liberci ve 2.A třídě. Danou třídu navštěvuje 21 žáků z toho je 9 chlapců a 12 dívek. Žákům je 7 až 9 let. Z důvodu uzavření škol v roce 2020 je jejich úroveň techniky čtení nízká. Většina dětí čte na úrovni konce 1. třídy ZŠ. S tím velmi úzce souvisí i porozumění textu, které je taktéž u převážné většiny dětí nedostačující. Druhou školou, kterou jsem k realizaci využila, byla malotřídní základní škola Dlouhý Most. V této škole jsem navštívila spojený 2. a 3. ročník, ve kterém jsem si vyzkoušela odučit jeden již realizovaný 90minutový blok. Před realizací na této škole jsem ho však upravila a použila v něm metody, které se mi v 2.A třídě na základní škole Sokolovská nepodařilo realizovat. Třídu navštěvuje 18 žáků. 7 žáků je z 3. třídy. Jedná se o 5 chlapců a 2 dívky. Zbývajících 11 žáků navštěvuje 2. třídu. Ve třídě je 5 chlapců a 6 dívek. Věkově se žáci pohybují mezi 7 až 10 lety.

6.4 Termín realizace výuky

Své výstupy jsem realizovala v období od 18. ledna do 26. února 2021 v rámci souvislé pedagogické praxe, kdy jsem navštěvovala 4 týdny plně organizovanou školu v Liberci a týden školu malotřídní v obci Dlouhý Most podle vlastního výběru. Na plně organizované škole jsem s žáky odučila pět dvouhodinových bloků v úterý nebo v pátek. Velkou výhodou bylo zrušení výuky tělesné a hudební výchovy. Mohla jsem si 90minutové bloky časově dovolit, aniž by to bylo na úkor jiného potřebného učiva.

7 Práce s metodami v hodinách čtení

V této kapitole představuji 6 příprav, které se zaměřují na práci s textem v hodinách literární výchovy pro žáky 2. ročníku ZŠ. Každá podkapitola je přípravou na jednu vyučovací jednotku. V úvodu podkapitoly je udáno téma a cíle hodiny, výčet použitých metod a časový rozsah s datem realizace. Uvádím, jaké jsou možnosti propojení s dalšími vyučovacími předměty, tedy mezipředmětové vztahy. Vyjmenovány jsou všechny použité pomůcky, potřebné k realizaci výuky. Dále jsou v tabulce vypsány metody, činnosti a stručný popis práce s nimi. U každé metody, činnosti je orientační časová náročnost. Podřazené podkapitoly jsou věnovány reflexi, postřehům, doporučením a sebereflexi žáků. Poslední podkapitola shrnuje práci s metodami.

Texty jsem vybrala z 5 knih ze současné dětské literatury. Žánrově se jedná o pohádky a příběhovou prózu. Jednotlivým prvkem všech knih je zvířecí hlavní hrdina. Práce s textem probíhá v 90minutových blocích. K jednotlivým textům jsou využity tvořivé metody, které u žáků podporují čtení s porozuměním. Na závěr je s žáky provedena sebereflexe pomocí hodnotících listů. Listy jsou připraveny ke každému textu podle využitých metod.

Všechny níže zmíněné metody z příprav jsou podrobně popsány v kapitole 5, která je věnována charakteristice tvořivých a dalších zajímavých metod rozvíjejících čtení s porozuměním u žáků ZŠ.

- Podkapitola 7.1 – brainstorming, vymýšlení názvu, diskusní kruh, dialogizované čtení, dramatizace, Vennův diagram, dvojice slov.
- Podkapitola 7.2 – předvídání podle nadpisu, rozstříhaný text, řazení textu, podvojný deník, poslední slovo patří mně, pracovní list, pantomima.
- Podkapitola 7.3 – co slyšíš?, čtení s otázkami, pracovní list, brainstorming, kresba ilustrace.
- Podkapitola 7.4 – indicie, čtení s otázkami, brainstorming, doplňování slov, kresba ilustrace, tvořivé psaní, čtecí domino.
- Podkapitola 7.5 – indicie, čtení s předvídáním, pantomima, svět v mé hlavě, obrázková osnova, tvořivé psaní, trojlístek.
- Podkapitola 7.6 – brainstorming, čtení s otázkami, vymýšlení názvu, dialogizované čtení, dramatizace, dvojice slov, tvořivé psaní, kresba ilustrace.

7.1 Práce s textem „Sněhová zmrzlina“

Téma hodiny

O čertech, medvědech, myškách a všech mých přátelích (Sněhová zmrzlina)

Cíle hodiny

Naslouchat čtenému textu.

Pracovat tvořivě s příběhem.

Hodnotit svou práci v hodině.

Seznámit se s novou knihou.

Použité metody

Brainstorming, vymyšlení názvu, diskusní kruh, dialogizované čtení, dramatizace, Vennův diagram, dvojice slov.

Časový rozsah

90 minut (realizováno 22.1.2021)

Mezipředmětové vztahy

Ve výtvarné výchově budou žáci vytvořit zimní krajinu s použitím vaty.

V tělesné výchově budou žáci hrát koulovanou s papírovými koulemi.

V prvouce budou žáci povídat o rodinných vztazích, o hrách/sportech na sněhu.

V hudební výchově budou žáci nacvičovat hudebně pohybovou činnost k písničce.

V matematice budou žáci počítat slovní úlohy o nakupování kopečkové zmrzliny.

Použité pomůcky

Učitel – barevný obrázek myši holčičky Bavluky a myšího kluka Kouska, magnety, tabule, křída, problematická slova, text příběhu, karty s otázkami, texty se zvýrazněnými rolemi, losovátka s čísly a barvami podle role, provázky různých délek, kartičky s rolemi, diagramy, karty se slovy na barevných papírech, tabulka s barevnými řádky, hodnotící listy, kniha (O čertech, medvědech, myškách a všech mých přátelích – Jiří Kahoun).

Žák – mazací tabulka, psací potřeby, pastelky.

Časový harmonogram vyučovací jednotky

Čas	Metoda/činnost, pomůcky, obsah, poznámky
5'	<p>BRAINSTORMING (MOTIVACE)</p> <p>Pomůcky Barevné obrázky myši holčičky Bavlanky a myšího kluka Kouska, magnety, tabule, mazací tabulka, fix, křídly.</p> <p>Obsah Učitelka na tabuli připevní barevné obrázky myši holčička Bavlanky a myšího kluka Kouska a představí je žákům bez jména. Žáci zapisují své návrhy, jak se myši jmenují na tabulku a následně na tabuli.</p> <p>Poznámky Učitelka žáky dostatečně motivuje. Činnost proběhne v lavicích a u tabule.</p>
3'	<p>PROBLEMATICKÁ SLOVA</p> <p>Pomůcky Tabule, křída, problematická slova.</p> <p>Obsah Učitelka napíše problematická slova na tabuli a přečte je žákům. Učitelka společně s žáky slova přečte. (dřevění, přešlapovala, smrkot, buchcák) Učitelka společně s žáky vysvětlí význam problematických slov.</p> <p>Poznámky Učitelka čte zřetelně. Činnost proběhne v lavicích.</p>
5'	<p>POSLECH PŘÍBĚHU</p> <p>Pomůcky Texty příběhu se zvýrazněnými rolemi.</p> <p>Obsah Učitelka žákům rozdá texty a přečte jim příběh bez konce.</p> <p>Poznámky Učitelka dbá na modulaci hlasu při čtení. Činnost proběhne na koberci.</p>

3'	<p>VYMÝŠLENÍ NÁZVU</p> <p>Pomůcky Mazací tabulka, fix.</p> <p>Obsah Žáci samostatně vymýšlejí název pohádky a sdílí své nápady s ostatními.</p> <p>Poznámky Činnost proběhne v lavici.</p>
7'	<p>DISKUSNÍ KRUH (INTERPRETACE POSTAV)</p> <p>Pomůcky Karty s otázkami.</p> <p>Obsah Žáci vybírají z hromádky uprostřed kruhu otázky a odpovídají na ně.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlíží na dodržování pravidel v komunikačním kruhu. Činnost proběhne na koberci.</p>
5'	<p>VYSVĚTLENÍ ROLÍ</p> <p>Pomůcky Texty se zvýrazněnými rolemi.</p> <p>Obsah Učitelka žáky seznámí s rolemi, které se v textu vyskytují.</p> <p>Poznámky Činnosti proběhne v lavicích.</p>
15'	<p>DIALOGIZOVANÉ ČTENÍ</p> <p>Pomůcky Texty se zvýrazněnými rolemi, losovátka s čísly a barvami podle role.</p> <p>Obsah Žáci čtou text přiřazený jejich roli.</p> <p>Učitelka prostrídá žáky ve čtení a na závěr společně shrnou, o čem příběh byl.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlíží na správnost čtení. Činnost proběhne v lavicích.</p>

3'	<p>ROZDĚLENÍ DO SKUPIN</p> <p>Pomůcky Provázky různých délek (myší ocásky).</p> <p>Obsah Každý žák si od učitelky vylosuje provázek (myší ocásek) a podle délky provázku žáci utvoří čtyřčlenné skupiny.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlíží na rozdělení skupin. Činnost proběhne v prostoru třídy.</p>
16'	<p>DRAMATIZACE</p> <p>Pomůcky Text se zvýrazněnými rolemi, kartičky s rolemi.</p> <p>Obsah Žáci si ve vytvořené skupině rozdělí 4 role. (maminka Bavlnky, tatínek Bavlnky, Bavlnka, Kousek) Žáci vymyslí pokračování příběhu a zahrají krátké scénky rozhovoru postav. Učitelka žákům dočte zbytek pohádky.</p> <p>Poznámky Učitelka je skupinám nápomocná. Činnost proběhne na libovolném místě a před tabulí.</p>
14'	<p>VENNŮV DIAGRAM</p> <p>Pomůcky Tabule, křída, diagramy, psací potřeby, obrázek Bavlnky a Kouska, text.</p> <p>Obsah Učitelka žákům názorně na příkladu vysvětlí, jak vyplnit diagram. (pejsek – kluk, hnědá srst, delší uši; kočička – holka, bílá srst, kratší uši; společné – zvíře, srst.) Žáci ve dvojici do diagramu (protínajících se kruhů) zapisují informace o Bavlnce, o Kouskovi, společné informace a následně sdílí své nápady na tabuli.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná. Činnost proběhne v lavici a u tabule.</p>

	<p>DVOJICE SLOV</p> <p>Pomůcky</p> <p>Karty se slovy na barevných papírech, tabulka s barevnými řádky, psací potřeby.</p> <p>Obsah</p> <p>8' Učitelka po třídě rozmístí dvojice slov (5 dvojic). Žáci chodí po třídě a vybírají správné slovo z dvojice – slovo, které se bylo v pohádce nebo s pohádkou souvisí, zapíšou do tabulky na barevný řádek.</p> <p>Poznámky</p> <p>Učitelka kontroluje průběh činnosti. Činnost proběhne v prostoru třídy.</p>
	<p>REFLEXE</p> <p>Pomůcky</p> <p>Hodnotící list, psací potřeby, pastelky, kniha.</p> <p>Obsah</p> <p>6' Učitelka s žáky na závěr provede reflexi hodiny. Žáci vyplní hodnotící listy – spojení aktivity s příslušným palcem. Žáci barevně vybarví aktivity – nové červeně, dařilo zeleně, nedařilo modře. Učitelka žáky seznámí s knihou, ze které byla pohádka.</p> <p>Poznámky</p> <p>Učitelka ocení práci žáků v hodině. Činnost proběhne v lavicích.</p>

7.1.1 Reflexe, postřehy a doporučení

Brainstorming (motivace)

K brainstormingu jmen myši jsem využila barevné obrázky nakreslené podle knihy (viz Příloha B). Činnost žákům nečinila problém a každý vymyslel jméno pro myši holčičku a myšího kluka. Žáci si své tipy zapsali na mazací tabulku a následně své nápady sdíleli na tabuli u obrázků. Svůj tip na tabuli nenapsal každý. Nechala jsem žáky napsat 3–4 tipy ke každému obrázku. Uskutečnila jsem tak z časových důvodů, ale rozhodně by se dalo věnovat této činnosti i více času, protože žáci měli velký zájem jména na tabuli napsat.

Problematická slova

Vysvětlení problematických slov smrkot a buchcák, se mi zdálo v průběhu činnosti zbytečné, protože při čtení se žákům tato slova v textu ihned vysvětlila. Žáci se jejich významu svými nápady nepřiblížili. U slova smrkot tipovali, že to bude mít něco společného se stromem smrk a u slova buchcák jejich tipy souvisely s buchtami.

Poslech příběhu

Text (viz Příloha C) jsem žákům předčítala bez konce. Žáci při poslechu příběhu měli k dispozici své texty, aby mohli očima text sledovat. Přišlo mi to tak vhodnější pro udržení jejich pozornosti, ale určitě by se dal text rozdat až později a žáci by text vnímali pouze sluchem.

Vymýšlení názvu

Aktivitu vymýšlení názvu pohádky jsem sama pokazila, protože jsem nevědomě vytiskla pro žáky texty i s nadpisem. Všimla jsem si vytištěných nadpisů až při rozdávání textu před poslechem příběhu. Činnost jsem i přesto zachovala. Žáci vymýšleli, jak jinak by se mohla pohádka jmenovat.

Diskusní kruh (interpretace postav)

Diskusi nad otázkami jsem vedla v komunikačním kruhu na koberci. Otázky (viz Příloha D) jsem držela a vybrala žáka na vylosování a přečtení otázky. Po přečtení otázky jsme diskutovali. Činnost se žákům dařila a nečinila jim žádné větší problémy. Menší problém nastal u 2 otázek.

- Co si Bavlnka a Kousek oblékli na sebe na hraní venku?
- Jak Bavlnka a Kousek vypadají?

Děti u zmíněných otázek nezapojily tolik fantazii, jak jsem očekávala. Bylo to způsobeno vystavenými barevnými obrázky na tabuli od úvodní aktivity vymýšlení jmen myší. Pro příště bych proto k úvodnímu brainstormingu využila pouze černé siluety postav, aby nebyli žáci ovlivněni barevností obrázku. Otázek bylo 7, takže se na většinu žáků čtení otázky nedostalo. Některé žáky to mrzelo. Aktivita by se dala upravit tak, že bych otázky položila na koberec textem dolů. Žáci by otázky postupně otočili a poté by otázky další žáci postupně četli. Vystřídalo by se tedy žáků 14 místo 7.

Vysvětlení rolí

Vysvětlit žákům, proč mají text s barevným zvýraznění nebylo obtížné. Žáci hned pochopili, že jednotlivé barvy představují postavy z příběhu a velmi snadno rozeznali, komu barvy patří.

Dialogizované čtení

Před čtením v rolích jsem žákům náhodně rozdala losovátka. Losovátka bylo malé kolečko, které mělo uprostřed číslo a po okraji bylo barevné stejně jako role v pohádce. Svůj text jsem rozdělila na přibližně stejné části, abych věděla, kdy střídat žáky ve čtení. Částí bylo 8, stejně jako čísla na losovátkách byla 1–8. Text žáků čísla rozdělen nebyl. Věřím, že by rozdělení pro čtení pomohlo, ale nečinila jsem tak proto, aby všichni žáci sledovali text po celou dobu. V případě rozdělení textu by si žáci pravděpodobně načítali text dopředu a při četbě ostatních by nedávali pozor. Po rozdání losovátek jsem vyvolávala čísla a žáci se hlásili, abych vyzkoušela, jak budou na čísla reagovat.

Dialogizované čtení se žákům z počátku příliš nedařilo, ale postupně pochopili princip střídání rolí. Pro upevnění by bylo vhodné text přečíst ještě jednou, ale vzhledem k nízké úrovni čtenářských dovedností, by bylo další čtení pro žáky náročné na udržení pozornosti a také časově náročné. Pro některé žáky bylo náročné vydržet i jedno čtení, protože než někteří žáci přečetli svůj text, tak to dlouho trvalo.

Rozdělení do skupin

Rozdělení do skupin pomocí myších ocásků bylo pro žáky atraktivní. Bylo hezké pozorovat, jak žáci chodí jeden k druhému a porovnávají provázky, aby našli další členy své skupiny. Pro příště bych provázky nastříhala více rozdílné, aby děti vždy jednoznačně poznaly, ke komu patří.

Dramatizace

Čtené texty nebyly úplné, chyběl jim závěr příběhu. Konec byl vynechán záměrně, žáci jej později ztvárňovali dramatizací. Do každé skupiny jsem žákům dala kartičky se 4 rolemi. Zvolila jsem rozdělení rolí pomocí kartičky proto, aby každý žák svou roli mohl mít stále před sebou. Snažila jsem se tak předejít neshodám kvůli zapomenuté roli. Dramatizace žáky nadchla. Scénky, které žáci zahráli, byly krátké a všichni se do nich zapojili. Každá scénka byla originální. Co si skupina připravila, to také zahrála. Někteří žáci byli více pasivní, jiní se do role skutečně vžili. Velmi se mi líbilo pozorovat, jak žáci dramatizaci prožívali. Někteří byli ze situace trochu nervózní a styděli se vystoupit

na podium a scénku zahrát, protože to bylo pro ně něco nového. Nejednalo se ale o žádný velký stres, pouze takové milé ostýchání vystoupit a být v roli herce.

Vennův diagram

Vennův diagram jsem z časových důvodů s žáky nestihla realizovat. Když se na aktivitu zpětně dívám, tak si nejsem jistá, že je k textu „Sněhová zmrzlina“ vhodná. Myslím, že by bylo pro žáky obtížné najít informace, které by do diagramu mohli zapsat.

Dvojice slov

Činnost dvojice slov byla úspěšná a žáky bavila. Aktivita byla pojatá jako „běhačka“. Karty se slovy na barevných papírech (viz Příloha E) byly umístěné v přílehlé družině, se kterou je třída propojena a každý žák dostal kartičku s barevnými řádky. Žáci běhali do družiny, kde si přečetli 2 slova stejné barvy a správné slovo běželi zapsat na kartičku do lavice. Na běhací aktivity podobného charakteru jsou žáci zvyklí, činnost probíhala bez větších problémů. U příští realizace bych si dala pozor, abych nezapomněla žáky upozornit na otáčení kartičky. Otáčení kartičky pomůže tomu, aby ostatní spolužáci neopisovali zapsaná slova.

Reflexe

V hodnotícím listu (viz Příloha F) měli žáci jednotlivé aktivity spojit s palcem, jak se jim dařilo/nedařilo. U názvů aktivit jsem napsala vysvětlivky, které měly dětem činnost přiblížit. I přes vysvětlivky a moji pomoc bylo pro některé žáky nemožné hodnotící list vyplnit, přistoupila jsem tedy ke společnému vyplňování. Každou činnost jsem žákům ukazovala na listu a vysvětlila. Žáci samostatně aktivitu spojili s palcem. Paní učitelka mi po hodině poradila, že by bylo vhodné názvy aktivit vynechat a psát to pouze řečí dětí. Děti názvy neznaly, protože je běžně nepoužívají. Věřím, že kdybych vedla svou třídu a s takovými pojmy běžně pracovala, nebylo by to pro žáky tolik obtížné. Při reflexi jsem sama udělala chybu. Nechala jsem žáky spojovat mráčky podle toho, jak se jim dařilo/nedařilo a následně jsem chtěla, aby zakroužkovali aktivitu, která se jim nejvíce dařila nebo vůbec nedařila. Chtěla jsem po žácích v podstatě dvakrát to samé. Správně jsem je měla nechat zakroužkovat aktivitu, která se jim líbila/nelíbila. U hodnotících listů nastal také problém, že někteří žáci měli v lavici stejné odpovědi, protože opisovali. Pro přehlednost při mé kontrole listů, bych zvolila přiřazování každé aktivity jinou barvou anebo vybarvení palců podle barev na semaforu a následné vybarvování mráček zelenou, oranžovou nebo červenou barvou.

7.1.2 Sebereflexe žáků

Práce s textem „Sněhová zmrzlina“ se zúčastnilo 19 žáků. Výsledky práce dětí jsem zpracovala do dvou grafů na základě informací z hodnotících listů (viz Příloha G), které žáci na konci dvouhodinového bloku vyplnili.

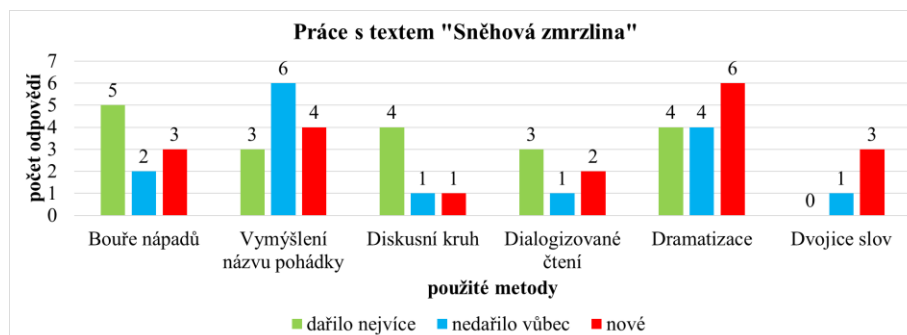

Graf 10 – Sebereflexe žáků 1 "Sněhová zmrzlina"

Na grafu 10 můžeme vidět úspěšnost žáků během použitých metod. Informace jsou zpracované ze spojování palce s metodou v hodnotícím listu. Nejvíce si žáci přišli úspěšní v diskusním kruhu, kdy jsme společně diskutovali nad otázkami k textu. Metoda obdržela 13 hlasů. Po 12 nebo 11 hlasech získaly metody dialogizované čtení, bouře nápadů neboli brainstorming, dramatizace a dvojice slov.

Oranžově jsou v grafu znázorněné metody, které žáci ohodnotili, že se jim dařilo pouze částečně. Nejvíce hlasů získaly metody vymyšlení názvu pohádky, bouře nápadů a dvojice slov. Sebehodnocení u zmíněných metod vyplývá především z nedůvěry ve své schopnosti nebo z neshody se skutečným názvem pohádky a jmény myší. V případě dvojice slov souvisí hlasy s počtem zapsaných pojmů. Já osobně si myslím, že se žákům jmenované metody dařily. Za úspěch považuji, že děti název nebo jména vymyslely. Nešlo o zcela shodné předvídání, ale o zapojení vlastní fantazie. U metody dvojice slov byli žáci také úspěšní, protože zapsaná slova byla správně zvolená, pouze by někteří potřebovali ještě více času na dokončení aktivity.

Dialogizované čtení 2 děti na závěr hodiny ohodnotily palcem dolů. Již ze slovního hodnocení po aktivitě vyplynulo, že se považují děti v aktivitě za neúspěšné, protože nevěděly, kde mají číst, když na ně přišla řada. Jako aktivitu, která se nedařila 2 žáci uvedli dramatizaci. Žákům činilo problém vymyslet si repliku pro svou postavu.

Graf 11 – Sebereflexe žáků 2 "Sněhová zmrzlina"

Vlastní chybou jsem se žáků zeptala dvakrát v podstatě na to stejné. Co se dařilo a nedařilo žáci hodnotili s využitím palců. Výsledky jsou k vidění v grafu 10. Výsledky grafu 11 vycházejí z kroužkování metod příslušnou barvou. Žáci zeleně zakroužkovali, co se jim nejvíce dařilo. V modrém kroužku byla metoda, která se žákům nedařila vůbec. Červeně byla označena aktivita, která byla pro žáky nová.

Při pročitání hodnotících listů jsem narazila u některých žáků na neshody v hodnocení aktivit. Jako příklad uvedu dívku, která dramatizaci spojila s palcem nahoru, jako že se jí aktivita dařila a zároveň dramatizaci modře zakroužkovala, jako že se jí vůbec nedařila. Odpovědi jsou zcela protichůdné, proto je třeba brát výsledky práce s metodami s určitou rezervou.

U grafu 11 bych se pozastavila u metod pro žáky nových. Nejvíce hlasů získala dramatizace. Dramatizaci dalo hlas celkem 6 žáků. Zakroužkování Bouře nápadů a vymýšlení názvu pohádky červeně bylo doprovázeno komentářem žáků, že nikdy nevymýšleli jména myší nebo název pro pohádku „Sněhová zmrzlina“, proto je z grafu možné vidět celkem 7 hlasů pro uvedené aktivity. Nejednalo se však pro žáky o novou metodu. Hlasů nedařilo vůbec je v grafu pouze 15, protože 4 žáci uvedli, že se jim vše dařilo, proto žádnou metodu modře nezakroužkovali.

7.2 Práce s textem „Kdo schovává internet“

Téma hodiny

Flouk a Líla dobrodružství z mrakodrapu (Kdo schovává internet)

Cíle hodiny

Rozvíjet spolupráci ve skupině.

Pracovat tvořivě s příběhem.

Naslouchat čtenému textu.

Hodnotit svou práci v hodině.

Seznámit se s novou knihou.

Použité metody

Předvídání podle nadpisu, rozstříhaný text, řazení textu, podvojný deník, poslední slovo patří mně, pracovní list, pantomima.

Časový rozsah

90 minut (realizováno 26.1.2021)

Mezipředmětové vztahy

Ve výtvarné výchově budou žáci tvořit Flouka a Lílu.

V tělesné výchově budou žáci trénovat skoky.

V prvouce budou žáci povídat o domácích mazlíčcích.

V hudební výchově budou žáci zpívat písničky o cestování.

V matematice budou žáci počítat rozsvícená a zhasnutá okénka na mrakodrapech.

Použité pomůcky

Učitel – karty se třemi slovy, papíry, barevná losovátka s číslicí 1–10 (2–3 barvy), rozstříhané barevné texty na 10 částí, obálky, lepicí guma („žvýkačka“), celý text příběhu, rozstříhané texty na 5 částí, pracovní listy, popletený text, text s náladami, smajlíci různých nálad, hodnotící listy, kniha (Flouk a Líla – Dobrodružství z mrakodrapu – Petra Dvořáková).

Žák – psací potřeby, hotový podvojný deník, pastelky.

Časový harmonogram vyučovací jednotky

Čas	Metoda/činnost, pomůcky, obsah, poznámky
5'	<p>PŘEDVÍDÁNÍ PODLE NADPISU (MOTIVACE)</p> <p>Pomůcky Karty se třemi slovy, papíry, psací potřeby.</p> <p>Obsah Učitelka po slovech odhaluje název. (KDO, SCHOVÁVÁ, INTERNET) Žáci po odhalení slově „KDO“, napíší svůj tip, o kom by mohl příběh být. Žáci po odhalení slově SCHOVÁVÁ napíší svůj tip, co někdo schovává. Žáci po odhalení všech slov nahlas přečtou nadpis „Kdo schovává internet“. Žáci předvídají podle nadpisu, o čem příběh bude a sdílí nápady s ostatními.</p> <p>Poznámky Učitelka žáky dostatečně motivuje. Činnost proběhne v lavicích.</p>
4'	<p>ROZDĚLENÍ DO SKUPIN</p> <p>Pomůcky Barevná losovátka s číslicí 1–10 (2–3 barvy).</p> <p>Obsah Každý žák si vylosuje od učitelky losovátko, které žakovi určí tým na práci.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlédne na utvoření skupin. Činnost proběhne v prostoru třídy.</p>
15'	<p>ROZSTŘÍHANÝ TEXT</p> <p>Pomůcky Rozstříhané barevné texty na 10 částí, obálky, lepicí guma („žvýkačka“).</p> <p>Obsah Učitelka texty rozmístí do vylepených očíslovaných obálek (1–10). Žák přinese část textu (podle čísla na losovátku) do skupiny a přečte ji. Žáci ve skupině postupně přečtou celý příběh.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlédne na správnost čtení a dodržování klidu během činnosti. Činnost proběhne na libovolně zvoleném místě ve třídě.</p>

10'	<p>ŘAZENÍ TEXTU</p> <p>Pomůcky Rozstříhané texty na 5 částí, celý text příběhu.</p> <p>Obsah Učitelka žákům rozdá text rozstříhaný na 5 částí. Každý žák si přečte část a poté se společně ve skupině snaží příběh seřadit. Učitelka dá žákům na kontrolu celý text, aby si mohli samostatně zkontrolovat, zda části seřadili správně.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům při činnosti nápomocná. Činnost proběhne na libovolně zvoleném místě ve třídě.</p>
12'	<p>PODVOJNÝ DENÍK</p> <p>Pomůcky Rozstříhané texty na 5 částí, papír, psací potřeby.</p> <p>Obsah Každý žák si vezme jednu část textu. Žák si text přečte a vybere si z něho nějakou pasáž (slovo/větu), která v něm vyvolala vzpomínky, radost nebo s ní nesouhlasí a zapíše ji na levou část listu. Žák na pravou část listu napíše komentář, proč si danou pasáž vybral.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům při činnosti nápomocná a povzbuzuje je k činnosti. Činnost proběhne v lavicích.</p>
8'	<p>POSLEDNÍ SLOVO PATŘÍ MNĚ</p> <p>Pomůcky Hotový podvojný deník.</p> <p>Obsah Vybraný žák dobrovolně přečte úryvek z textu v komunikačním kruhu. Ostatní žáci odhadují, proč si úryvek vybral. Vybraný žák na závěr přečte své odůvodnění.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlíží na dodržování pravidel v komunikačním kruhu. Činnost proběhne na koberci.</p>

15'	<p>PRACOVNÍ LIST</p> <p>Pomůcky Pracovní list, psací potřeby, pastelky.</p> <p>Obsah Učitelka žákům rozdá pracovní list a projde s nimi jednotlivé úkoly. Žáci v prvním cvičení vyberou z nabídky správnou odpověď na otázku. (1. ANO, 2. NE, 3. NE, 4. ANO) Žáci ve druhém cvičení nakreslí čarujícího kocoura Flouka. Žáci ve třetím cvičení napíšou popis k obrázku. Učitelka s žáky zkontroluje pracovní list.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná. Činnost proběhne v lavicích.</p>
16'	<p>POPLETENÉ ČTENÍ</p> <p>Pomůcky Popletený text.</p> <p>Obsah Učitelka žákům předčítá popletený text. Žáci reagují na chyby zvednutím ruky. Žáci chyby, které učitelka udělala, opravují.</p> <p>Poznámky Učitelka čte zřetelně a moduluje hlas. Činnost probíhá v lavicích.</p>
3'	<p>PANTOMIMA</p> <p>Pomůcky Text s náladami.</p> <p>Obsah Učitelka žákům předčítá příběh a zastavuje se u nálad a chování hrdinu. Žáci napodobuje nálady/chování.</p> <p>Poznámky Učitelka kontroluje dodržování pravidel. Činnost proběhne na koberci.</p>

10'	<p>REFLEXE</p> <p>Pomůcky Hodnoticí list, psací potřeby, kniha</p> <p>Obsah Učitelka společně s žáky shrne příběh. Žáci vyplní hodnoticí list – spojení činnosti se smajlíkem vystihující náladu při činnosti. Žáci zakroužkují smajlíka – skupinová práce modře, celá hodina červeně. Učitelka žáky seznámí s knihou, ze které byl příběh.</p> <p>Poznámky Učitelka kontroluje dodržování pravidel. Činnost proběhne na koberci a v prostoru třídy.</p>
-----	--

7.2.1 Reflexe, postřehy a doporučení

Předvídání podle nadpisu (motivace)

Předvídání podle nadpisu, který jsem postupně odkrývala, nebylo úplně vhodné zvolené. Některé děti nepochopily, že nemají slovo KDO nahradit jiným slovem a psaly si na papír KDO. V dalším případě někteří žáci nechápali, že mají slovo SCHOVÁVÁ opsat a vymyslet, co schovává. Myslím, že by pomohlo udělat z toho otázku. KDO? Žáci by jistě snáze něco vymysleli. SCHOVÁVÁ. CO? Dalo by se to dát žákům předtištěné na papíře, kde by bylo jasně dáno kam mají slovo napsat. Po odhalení názvu příběhu se už žákům dařilo úspěšně předvídat, o čem by příběh mohl být.

Rozdělení do skupin

Rozdělení do skupin podle losovátek proběhlo bez problému. Losovátka jsem vytvořila ve dvou barvách žluté a modré. Žáků jsem měla 19, proto jeden žák dostal 2 losovátka, aby přečetl 2 části textu. Jedna skupina pracovala ve družině a druhá na konci třídy, aby od sebe byly skupiny, co nejdál a vzájemně se nerušily.

Rozstříhaný text

Rozstříhaný text na 10 částí (viz Příloha H) jsem umístila na stupínek u tabule. Každá skupina měla části textu stejně daleko od svého stanoviště. Žákům se dařilo postupně podle čísel text skládat. Každá část byla na 2–3 řádky. Stejně jako u práce s textem „Sněhová zmrzlina“, jsme se potýkali s problémy při čtení. Text byl pro žáky dlouhý a někteří žáci neudrželi tak dlouho pozornost.

Řazení textu

Řazení textu z 5 částí (viz Příloha I) se žákům příliš nedařilo. Žáci byli na činnost ve skupinách po 5 a jedna čtveřice. V některých skupinách byl náznak správného pořadí, ale stejně jsem každé skupině musela pomoci. Tato aktivita pro ně byla těžká vzhledem ke čtenářským schopnostem.

Podvojný deník

Aktivita podvojný deník (viz Příloha J) byla pro žáky obtížnější. Našlo se pár žáků, kteří větu zajímavě okomentovali, ale většina dětí nebyla schopna konstruktivního odůvodnění. Žáky jsem obcházela a snažila je návodnými otázkami nasměrovat. Některé děti měly v hlavě důvod, proč si větu vybraly, ale k vyjádření své myšlenky na papír jsem je musela pobízet a ujišťovat, že jejich myšlenka je správná. Ostatní děti pouze napsaly, že se jim věta líbí, ale důvod, proč se jim líbí, nebyly schopny vymyslet. Pro žáky u této aktivity nebylo problematické pouze vymýšlení důvodu výběru, ale i přepsání věty z úryvku. Přepis dětem zabral hodně času.

Poslední slovo patří mně

Aktivita poslední slovo patří mně proběhla v čase, kdy ještě někteří žáci potřebovali čas na dopsání podvojného deníku. Do činnosti se proto zapojilo jen pár dětí. Podle průběhu podvojného deníku jsem věděla, že i aktivita poslední slovo patří mně bude pro žáky těžká. Stále dokola jsme naráželi na problém, že se žákům věta líbí, ale nedokážou odůvodnit proč.

Pracovní list

Pracovní list (viz Příloha K) žáci zvládli. Nejvíce problematický byl u této činnosti popis obrázku. Zopakovali jsme si společně pravidla pro psaní věty. Pro některé děti bylo obtížné napsat souvislou větu a psaly jen slova.

Popletené čtení

Popletený text (viz Příloha L) jsem z časových důvodů vynechala.

Pantomima

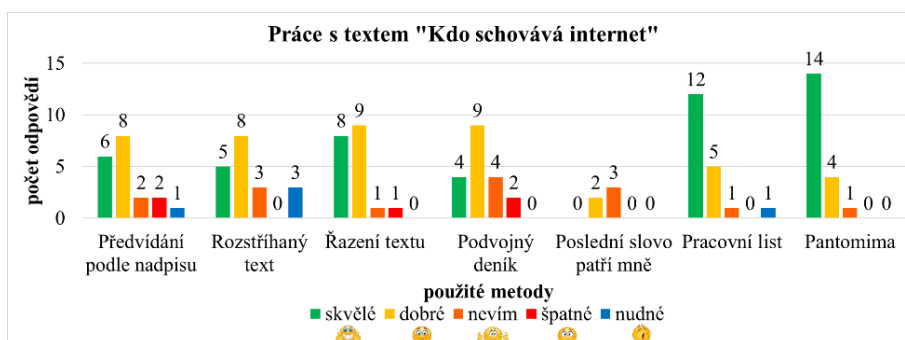
Předčítala jsem příběh a žáci napodobovali nálady. Činnost žáky bavila. Nejednalo se však o pantomimu. Žákům jsem zapomněla připomenout pravidla pantomimy. Aktivita proto neprobíhala v tichosti, a naopak byla hodně hlučná.

Reflexe

Reflexi (viz Příloha M) jsem oproti dvouhodinovému bloku „Sněhová zmrzlina“ vedla hned od počátku více organizovaně, společně, takže žáci lépe věděli, kde mají vyplňovat.

7.2.2 Sebereflexe žáků

Práce s textem „Kdo schovává internet“ se zúčastnilo 19 žáků. Výsledky práce z hodnotících listů (viz Příloha N) jsem zpracovala do dvou grafů. První graf znázorňuje úspěšnost v použitých metodách. Pocity z aktivit mi žáci předali spojením metody se smajlíkem. Druhý graf je zaměřen na práci ve skupině a hodnocení celé hodiny. Hodnocení skupinové práce a celé hodiny bylo provedeno kroužkováním smajlíka určenou barvou.

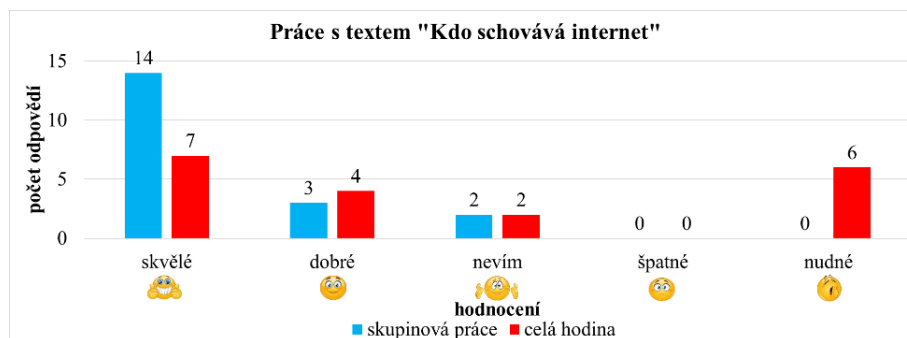

Graf 12 – Sebereflexe žáků 1 "Kdo schovává internet"

Do grafu 12 jsem zaznamenala odpovědi z hodnotících listů, které žáci vyplňovali na konci dvouhodinového bloku. Žáci na hodnotících listech měli použité metody a smajlíky bez slovního komentáře. Každý žák si mohl smajlíka vyložit podle vlastních pocitů. Komentář ke smajlíkům v grafu, jsem dodala já pro lepší přehlednost.

Z hodnocení vyplývá, že se žákům jednotlivé aktivity dařily, protože smajlíci znázornění zelenou a žlutou barvou mají značnou převahu. Nejvíce úspěšní si žáci přišli v pantomimě a při práci s pracovním listem (viz Příloha O). Řazení textu získalo 8 hlasů u smajlíka skvělé a 9 hlasů u smajlíka dobré. Žáci si podle hodnocení přišli úspěšní. Mně osobně se zdálo řazení textu pro žáky obtížné vzhledem ke čtenářským schopnostem. V předvídání podle nadpisu si žáci přišli úspěšní a pár dětí se svou prací spokojeno nebylo. Rozstříhaný text na 10 částí označili 3 žáci smajlíkem nudné. Bylo vidět, že pro některé žáky byla skutečně tato aktivita dlouhá a nevydrželi poslouchat čtení ostatních. Všimla jsem si toho hlavně u jedné skupiny. Chlapci přečetli svou část textu a poté už je to nezajímalo, kdežto dívky vydržely naslouchat až dokonce.

Myslím si, že záměr této činnosti byl dobrý, ale bylo by vhodnější využít kratší text, aby se předešlo tomu, že se nebudou žáci poslouchat. Za nejméně úspěšnou bych podle grafu vyhodnotila metodu Podvojný deník. Aktivitu hodnotilo 9 žáků jako dobré a 4 skvělé. 4 hodnocení byli nevíme a 2 špatné. Metodu hodnotím pro žáky jako obtížnější. Myslím si, že s jiným, lehčím textem by byli žáci více úspěšní. Pro žáky bylo těžké už jen to, že si měli vybrat větu a přepsat si ji, což žákům zabralo spoustu času. Velmi problematické bylo i odůvodnění.

Graf 13 – Sebereflexe žáků 2 "Kdo schovává internet"

Při skupinové práci se žáci cítili převážně skvěle. Smajlík skvělé získal celkem 14 hlasů, což je vidět v grafu 13. Jako skupinová práce byly prováděny aktivity rozstříhaný text a řazení textu. Hodnocení celé hodiny už tak kladně nedopadlo. Hodinu celkově ohodnotilo 7 žáků smajlíkem skvělé a 4 žáci smajlíkem dobré. Celá hodina přišla 6 žákům podle hodnotících listů nudná. Myslím si, že mohla práce s textem působit nudně kvůli délce textu. Průběžná reflexe jednotlivých aktivit a výsledky grafu 12, ale neodpovídají tomu, že by byla celá hodina nudná.

7.3 Práce s textem „Planý poplach“

Téma hodiny

Velká medvědí cesta (Velký medvědí sjezd, Planý poplach)

Cíle hodiny

Rozvíjet sluchové vnímání.

Seznámit se s novou knihou.

Naslouchat čtenému textu.

Tvořit otázky k textu.

Zdokonalovat svou orientaci v textu a vyhledávat informace.

Pracovat tvořivě s příběhem.

Rozvíjet spolupráci ve skupině.

Hodnotit svou práci v hodině.

Použité metody

Co slyšíš?, čtení s otázkami, pracovní list, brainstorming, kresba ilustrace.

Časový rozsah

90 minut (realizováno 9.2.2021)

Mezipředmětové vztahy

V prvouce budou žáci ve skupině hledat informace o přiděleném druhu medvěda.

Ve výtvarné výchově budou žáci ve skupinách přiděleného medvěda malovat.

V pracovních činnostech budou žáci z informací a obrázků tvořit velký plakát (mapou světa), na které by umístili medvědy na místo jejich výskytu.

Použité pomůcky

Učitel – rádio, flashdisk, nahrávka, tabule, křída, kniha (Velká medvědí cesta – Zbyněk Černík), fotografie různých druhů medvědů, text k příběhu Planý poplach, pracovní list (letenka), proužky s otázkami (3 otázky = 3 barvy), 3 barevné puntíky, balicí papír, papíry, hodnotící list (tlapkovník).

Žák – mazací tabulka, psací potřeby, pastelky, hotová ilustrace.

Časový harmonogram vyučovací jednotky

Čas	Metoda/činnost, pomůcky, obsah, poznámky
4'	<p>CO SLYŠÍŠ? (MOTIVACE)</p> <p>Pomůcky Rádio, flashdisk, nahrávka, mazací tabulka, fix.</p> <p>Obsah Učitelka žákům pustí zvukový záznam (medvěd). Žáci se snaží uhodnout, co slyší (zvíře) a navzájem sdílí své nápady. V případě že žáci neuhodnou, o jaké zvíře se jedná jako nápovědu dostanou od učitelky přesmyčku (DMĚEVD).</p> <p>Poznámky Učitelka žáky dostatečně motivuje. Činnost proběhne v lavicích.</p>
10'	<p>ČTENÍ S OTÁZKAMI (PŘEDČÍTÁNÍ)</p> <p>Pomůcky Kniha, fotografie různých druhů medvědů.</p> <p>Obsah Učitelka žákům přečte příběh „Velký medvědí sjezd“ a představí knihu. Učitelka se po přečtení textu zeptá žáků na pár otázek.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kdo byli hlavní hrdinové příběhu a jak se jmenovali? – Jakou událost medvědi pořádali? Proč? – Pamatujete si nějaký druh medvěda, který se účastnil velkého medvědího sjezdu? – Kteří medvědi se nejvíce skamarádili? – Co víš o medvědech malajských? – Co víš o ledním medvědovi Knutovi? <p>Žáci pokládají otázky učitelce. Učitelka v případě potřeby pokládá žákům zbylé připravené otázky.</p> <p>Poznámky Učitelka čte zřetelně a moduluje hlas. Učitelka dbá na dodržování pravidel v komunikačním kruhu. Činnost proběhne na libovolném místě a na koberci.</p>

20'	<p>PRÁCE S TEXTEM (ORIENTACE V TEXTU)</p> <p>Pomůcky Text k příběhu Planý poplach, mazací tabulka, psací potřeby.</p> <p>Obsah Učitelka střídá žáky ve čtení. Po přečtení textu žáci plní zadané úkoly.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vyhledávat slova na zadané písmeno. – Spočítat odstavce textu. (7) – Vyhledat v 1. odstavci nejdelší slovo. (malajským) – Spočítat počet slov v 5. odstavci, ve 2. větě. – Vyhledat jména/názvy. <p>Poznámky Učitelka kontroluje správnost čtení. Činnost proběhne v lavicích.</p>
10'	<p>PRACOVNÍ LIST (VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ)</p> <p>Pomůcky Pracovní list (letenka), psací potřeby.</p> <p>Obsah Žáci vyplní na základě přečteného textu informace do levé části „letenky“. Žáci si do pravé části letenky vymyslí údaje.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná. Činnost proběhne v lavicích.</p>
4'	<p>ROZDĚLENÍ DO SKUPIN</p> <p>Pomůcky Proužky s otázkami (3 otázky = 3 barvy), 3 barevné puntíky.</p> <p>Obsah Učitelka žáky pomocí otázek rozdělí do 3 skupin. Skupiny jdou na své barevné stanoviště.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlíží na průběh činnosti. Činnost proběhne v prostoru třídy.</p>

10'	<p>BRAINSTORMING (BOUŘE NÁPADŮ)</p> <p>Pomůcky Balicí papír, psací potřeby, pastelky.</p> <p>Obsah Žáci ve skupině diskutují nad vylosovanou otázkou. Žáci zapisují nebo kreslí všechny své nápady na balicí papír.</p> <p>Každá skupina přečte svou otázku a poté sdílí s ostatními své nápady a odůvodní je. (Proč si to myslíš?) Žáci se v prezentování práce střídají.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná. Učitelka dohlíží na dodržování pravidel v komunikačním kruhu. Činnost proběhne na stanovišti a na koberci.</p>
20'	<p>KRESBA ILUSTRACE</p> <p>Pomůcky Pastelky, papíry.</p> <p>Obsah Žáci nakreslí ilustraci k příběhu.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná a povzbuzuje je k činnosti. Činnost proběhne v lavicích.</p>
5'	<p>VÝSTAVA</p> <p>Pomůcky Hotová ilustrace.</p> <p>Obsah Učitelka společně s žáky uspořádá výstavu ilustrací. Žáci si navzájem prohlédnou ilustrace. Žáci mohou okomentovat svou ilustraci k příběhu nebo ocenit práci svých spolužáků.</p> <p>Poznámky Učitelka ocení práci žáků. Činnost proběhne na koberci.</p>

7'	<p>REFLEXE</p> <p>Pomůcky Hodnotící list (tlapkovník), psací potřeby</p> <p>Obsah Učitelka žákům rozdá hodnotící list. Žáci u jednotlivých aktivit nakreslí 1–3 tlapky, jak se jim činnost dařila.</p> <p>Poznámky Učitelka si přečte hodnotící listy žáků. Činnosti proběhne v lavicích.</p>
----	---

7.3.1 Reflexe, postřehy a doporučení

Co slyšíš? (motivace)

Aktivita, Co slyšíš? měla u žáků velký úspěch. Téměř nikdo sice nepoznal po poslechu, o jaké zvíře se jedná, ale všichni měli krásné tipy. Nejčastěji se opakoval lev, tygr a dinosaurus. Zapomněla jsem, že jsem měla připravenou přesmyčku pro případ, že by žáci nebyli u poslechu úspěšní. Přesmyčku jsem proto bohužel nevyužila. Myslím si, že byla motivace k textu „Planý poplach“ zatím nejúspěšnější.

Čtení s otázkami (předčítání)

Čtení s otázkami neproběhlo tak, jak bylo zamýšleno. Žáci nebyli schopni otázku vymyslet, takže jsem žákům otázky pokládala já, abych zjistila, jak textu porozuměli. Po otázkách jsme si prohlédli fotografie medvědů (viz Příloha P), které se v příběhu vyskytli. Fotografie medvědů se žákům moc líbili.

Práce s textem (orientace v textu)

Práci s textem (viz Příloha Q) jsem během činnosti operativně upravila. Zvolila jsem otázky v průběhu textu, abych tím žákům pomohla text lépe pochopit. Porozuměním činilo žákům velké obtíže. Mrzí mě, že jsem nezachovala i plánovanou orientaci v textu, protože měla své opodstatnění. Pomocí orientace v textu by si žáci našli informace, které by využili v další činnosti.

Pracovní list (vyhledávání informací)

Pracovní list (viz Příloha R) žáci vyplňovali s dopomocí. Žáci samostatně nevěděli, co vyplňovat, proto jsem jim dávala návodné otázky. Paradoxně největší problém nastal u nejjednoduššího úkolu. Tím byl způsob dopravy. Žáci vůbec nevěděli, co to znamená

způsob dopravy. Možná by bylo lepší použít slovní spojení dopravní prostředek. Pro některé děti bylo problematické si vymyslet informace na útržek na pravé straně letenky.

Rozdělení do skupin

Než jsem žákům rozdala karty s otázkami (viz Příloha S), tak jsem jim všechny 3 otázky přečetla. Po rozdělení otázek si žáci udělali skupiny podle barev (červená, modrá, zelená). Všichni žáci ze skupiny měli na kartičce stejnou otázku. Pro žáky byli stejné otázky matoucí. Mysleli si, že každý dostal jinou informaci a chtěli si kartičky přečíst navzájem. Využít pro rozdělení do skupin pouze barevná losovátka a otázku jim dát až do skupiny by bylo pro žáky přijatelnější.

Brainstorming (bouře nápadů)

Aktivita brainstorming nad otázkami (viz Příloha T) byla pro některé žáky trochu těžší. Když jsem viděla, jak si někteří žáci nevědí s otázkou rady, tak jsem si uvědomila, že otázky mají odlišnou úroveň obtížnosti. Otázka týkající se balení věcí do kufru byla pro skupinu mnohem jednodušší než otázka týkající se vlastností. Před touto aktivitou by bylo vhodné si o různých vlastnostech popovídat, aby žáci věděli, jaké vlastnosti mohou použít.

Kresba ilustrace + výstava

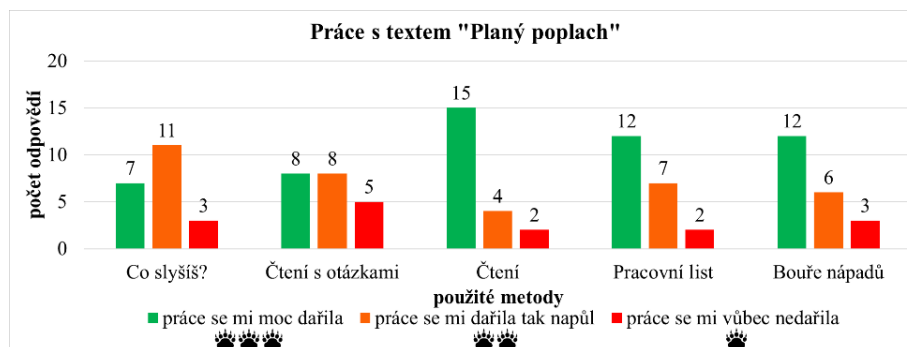
Na kresbu ilustrace k příběhu nám bohužel nezbyl čas.

Reflexe

Hodnotící list (viz Příloha U) jsem s žáky prošla. Každou aktivitu jsem žákům znovu přiblížila, aby se mohli, co nejlépe ohodnotit. Někteří žáci do listu kreslili tlapky, jiní zvolili číslo 1–3 podle počtu tlapek. Žáci dostali v hodnotícím listu možnost napsat vlastní komentář. Která aktivita se jim líbila/nelíbila. Jak se jim líbila/nelíbila celá hodina.

7.3.2 Sebereflexe žáků

Práce s textem „Planý poplach“ se zúčastnilo 21 žáků. Hodnocení jsem zpracovala podle hodnotících listů (viz Příloha V) do sloupcového grafu. Barevnost grafu jsem zvolila podle semaforu, aby bylo snazší se v něm orientovat.

Graf 14 – Sebereflexe žáků "Planý poplach"

Při práci s textem „Planý poplach“ jsem nechala žáky ohodnotit vlastní čtení. Celkem 15 žáků si myslelo, že se jim čtení dařilo a pouze 2 žáci si o sobě mysleli, že jim čtení vůbec nejde. Nejlépe žáci ohodnotili pracovní list (viz Příloha W) a skupinovou práci bouře nápadů. Použité metody získaly po 12 hlasech. Naopak nejméně úspěšní si žáci přišli při čtení s otázkami, tedy při odpovídání na mé otázky. 5 dětí uvedlo, že se jim vůbec nedařilo. Podle výsledku v grafu u aktivity, Co slyšíš? se může zdát, že se žákům moc nedařilo. Můj pocit je přesně opačný. Sice žáci nepoznali podle sluchové ukázky, že se jedná o medvěda. Myslím si však, že žáky poslechová aktivita maximálně nadchla a nadšení jim vydrželo i do dalších činností. Celkově hodnotím práci s knihou Velká medvědí cesta za nejúspěšnější z doposud vyzkoušených dvouhodinových bloků práce s textem.

7.4 Práce s textem „PoPo a krupicová kašička“

Téma hodiny

Medvídek POPO (PoPo a krupicová kašička)

Cíle hodiny

Naslouchat čtenému textu.

Pracovat tvořivě s příběhem.

Hodnotit svou práci v hodině.

Seznámit se s novou knihou.

Použité metody

Indicie, čtení s otázkami, brainstorming, doplňování slov, kresba ilustrace, tvořivé psaní, čtecí domino.

Časový rozsah

90 minut (realizováno 16.2.2021)

Mezipředmětové vztahy

Ve výtvarné výchově budou žáci modelovat pandu.

V prvouce budou žáci povídat o exotických zvířatech.

V hudební výchově se budou žáci učit říkadlo o pandě, ke kterému se přidá hra na tělo a na hudební nástroje.

V matematice budou žáci počítat slovní úlohy o pandách a snědených bambusových listech.

Použité pomůcky

Učitel – kartičky s informacemi o pandě, rozstříhaný obrázek pandy, text příběhu, text s otázkami, tabule, křída, text příběhu s vynechanými slovy (učitel), text příběhu s vynechanými slovy (žák), papíry, dominové kartičky, hodnotící list, kartičky s aktivitami, kniha (Medvídek POPO – Jirí Kahoun).

Žák – mazací tabulka, psací potřeby, pastelky, obrázky, nůžky, tyčinkové lepidlo.

Časový harmonogram vyučovací jednotky

Čas	Metoda/činnost, pomůcky, obsah, poznámky
6'	<p>INDICIE (MOTIVACE)</p> <p>Pomůcky Kartičky s informacemi o pandě, mazací tabulka, fix, rozstříhaný obrázek.</p> <p>Obsah Učitelka po třídě rozmístí věty s informacemi o pandě. Žáci informace samostatně a v tichosti obcházejí, čtou, snaží se odhalit o kom příběh bude a poté si na tabulku zapíšou svůj tip na hlavního hrdinu. Žáci poskládají rozstříhaný obrázek, který jim prozradí, o kom příběh je.</p> <p>Poznámky Učitelka žáky dostatečně motivuje a kontroluje průběh činnosti. Činnost proběhne v prostoru třídy.</p>
20'	<p>ČTENÍ S OTÁZKAMI</p> <p>Pomůcky Text příběhu, text s otázkami.</p> <p>Obsah Učitelka žákům přečte první část příběhu a následně jim pokládá otázky. Učitelka střídá žáky ve čtení. Žáci tvoří otázky a pokládají je učitelce.</p> <p>Poznámky Učitelka střídá žáky ve nemusí využít všechny otázky. Činnost proběhne v lavicích.</p>
5'	<p>BRAINSTORMING (BOUŘE NÁPADŮ)</p> <p>Pomůcky Tabule, křída.</p> <p>Obsah „Řekněte mi jedno slovo/slovní spojení, které vás napadne k příběhu.“ Každý žák řekne jiné slovo a učitelka slova zapisuje na tabuli.</p> <p>Poznámky Učitelka nápady žáků nekomentuje, pouze je všechny zapisuje. Činnost proběhne v lavicích.</p>

10'	<p>DOPLŇOVÁNÍ SLOV</p> <p>Pomůcky Text příběhu s vynechanými slovy (učitel, žák), psací potřeby.</p> <p>Obsah Učitelka žákům znovu přečte celý příběh. Žáci doplňují chybějící slova do textu.</p> <p>Poznámky Učitelka čte zřetelně a moduluje hlas. Činnost proběhne v lavicích.</p>
18'	<p>KRESBA ILUSTRACE</p> <p>Pomůcky Pastelky, papíry.</p> <p>Obsah Žáci si vyberou 3 slova z tabule z brainstormingu nebo vymyslí vlastní, pokud by jim na tabuli něco chybělo a napíší si slova nahoru na papír. Žáci pod slova nakreslí ilustraci k příběhu, která souvisí s vybranými slovy.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná. Činnost proběhne v lavicích.</p>
15'	<p>TVOŘIVÉ PSANÍ</p> <p>Pomůcky Obrázky, psací potřeby.</p> <p>Obsah Žáci ke svému obrázku napíší minimálně 5 vět. Rychlejší žáci mohou napsat vět více.</p> <p>Učitelka s žáky zopakuje náležitosti věty. Žáci si udělají výstavu obrázků na koberci. Žáci mohou přečíst svých 5 vět, které k obrázku napsali.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná. Učitelka dohlíží na dodržování pravidel v komunikačním kruhu. Činnost proběhne v lavicích a na koberci.</p>

8'	<p>ČTECÍ DOMINO</p> <p>Pomůcky Dominové kartičky.</p> <p>Obsah Učitelka žákům rozdá dominové kartičky. Žáci ve dvojici spojují dominové kartičky – přečtou si otázku a vyhledají k otázce odpověď.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná. Činnost proběhne v lavici.</p>
8'	<p>REFLEXE</p> <p>Pomůcky Hodnotící list, kartičky s aktivitami, nůžky, tyčinkové lepidlo, kniha.</p> <p>Obsah Žáci si rozstříhají kartičky s aktivitami a nalepí je k medvídkům podle toho, jak to cítí. Žáci u 2 aktivit napíší odůvodnění jejich umístění. Učitelka žáky seznámí s knihou, ze které byl příběh.</p> <p>Poznámky Učitelka žáky za práci v hodině ocení. Činnost proběhne v lavicích.</p>

7.4.1 Reflexe, postřehy a doporučení

Indicie (motivace)

Žáci podle indicií (viz Příloha X) poznávali, o kom bude příběh. 4 informace byli snadnější a žákům více napověděli (zvíře, zbarvení, potrava, země původu). 2 informace byli takové bonusové, spíše jako zajímavost (váha a výška). Váhu a výšku jsem žákům přiblížila na sobě, protože samotná čísla by jim nic neřekla. Většina dětí hned podle indicií poznala, že se jedná o pandu a obrázkem si svou domněnku pouze potvrdily. Pro příště bych po dopsání tipů na tabulku nechala žáky najednou tipy zvednout nad hlavu, abych si je mohla přečíst. To jsem neudělala, takže jsem neměla kontrolu, jak žáci odpověděli.

Čtení s otázkami

Žáci vymyšlení otázek nezvládli, takže jsem otázky (viz Příloha Y) žákům pokládala v průběhu čtení já. Odpovídat na otázky se žákům dařilo. Problematické bylo vždy po otázkách najít, kde budeme pokračovat ve čtení. Text (viz Příloha Z) byl dlouhý, takže jsem žákům se čtením pomohla. Když už se všichni ve čtení vystřídali, tak jsem text dočetla.

Brainstorming (bouře nápadů)

U brainstormingu jsem žákům zapomněla říct jednu zásadní věc. Každý žák měl příběh shrnout jedním slovem a slova se nesměla opakovat. Bohužel jsem na tuto instrukci zapomněla, proto se hodně opakovala stejná slova jako panda, krupicová kaše a bambus. Nejsem si jistá, jestli by se instrukci něco změnilo. Myslím si, že by po vyčerpání pár nápadů nastalo ticho, protože by žáky nic dalšího nenapadlo.

Doplňování slov

Aktivitu doplňování slov (viz Příloha AA), jsem přesunula až po ilustraci a tvořivém psaní. Usoudila jsem, že žáci potřebují změnu, proto jsem na brainstorming navázala ilustrací příběhu. V doplňování byli žáci úspěšní. Po doplnění slov bych příště s žáky provedla kontrolu, aby měli ihned zpětnou vazbu o své práci. Dále bych na začátku aktivity zdůraznila pravidlo, že nikdo nesmí slova vykřikovat. Našel se totiž jeden žák, který párkrát odpověď vykřikl a kazit práci ostatním.

Kresba ilustrace

Ilustrace žáky bavila a dařilo se jim nakreslit krásné obrázky. Většina dětí, by u této aktivity ještě vydržela, kdyby dostaly více času.

Tvořivé psaní

Po ilustraci jsem hned navázala tvořivým psaním. Žákům jsem zadání snížila z 5 vět na 3 věty. Pro některé žáky byl velký problém napsat 3 věty.

Čtecí domino

Ve čtecím dominu (viz Příloha BB) byla většina dětí úspěšná, ale našli se dvojice, které to měli skoro celé špatně. Čtecí domino by se dalo udělat dvojbarevné, aby bylo pro žáky zřetelněji viditelné, že jedna barva je otázka a druhá barva je odpověď.

Reflexe

Obrázky z hodnotícího listu (viz Příloha CC) si každý žák interpretoval různě, takže se list těžko vyhodnocoval. Obrázek s pandou, jak leze přes strom, jsem si já interpretovala jako překonávání překážek. Interpretace dětí byla, že lezení na strom je sranda. Žáci k obrázku nepřirazovali činnosti pro ně náročné, jak jsem očekávala, ale aktivity, které byly zábavné. Při využití takových obrázků by bylo vhodné i slovní nebo písemné okomentování všech aktivit. Okomentovat všechny obrázky však nebylo časově možné. Ně kterým žákům činilo písemné okomentování obrázku potíže.

7.4.2 Sebereflexe žáků

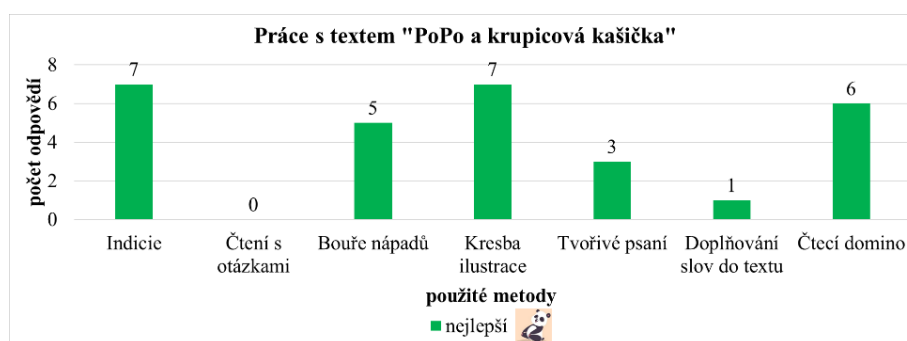
Práce s textem „PoPo a krupicová kašička“ se zúčastnilo 17 žáků. Ve své reflexi o odstavci výše jsem uváděla, že se hodnotící listy (viz Příloha DD) těžko vyhodnocovaly. Proto jsem hodnocení oproti předchozím zpracovala odlišně. Výsledky hodnocení jsou uvedeny v tabulce a dvou grafech. Grafy nezohledňují aktivity vylepené u jiných obrázků, proto je počet odpovědí rozdílný s počtem zúčastněných žáků.

Tabulka 3 – Sebehodnocení žáků "PoPo a krupicová kašička"

Číslo	Obrázek	Slovní hodnocení žáků
1.		Hodně mi to šlo. (bouře nápadů) Líbilo se mi to. (kresba ilustrace) Bavilo mě to. (kresba ilustrace) Šlo mi to. (indicie) Byla to sranda. (čtecí domino) Umím to. (kresba ilustrace) Móóóc lehký. (kresba ilustrace) Zábavný. (kresba ilustrace)
2.		Bavilo mě to. (kresba ilustrace) Hrozně mě to bavilo. (čtecí domino) Bavilo mě to. (čtecí domino) Šlo mi to. (doplňování slov do textu)

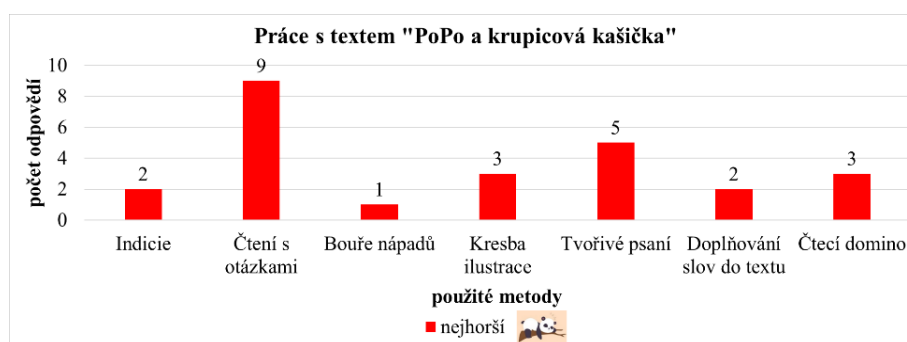
3.		
4.		<p>Měla jsem trochu hlad. (tvořivé psaní) Bylo to strašně lehké. (indicie) Chtěl jsem přestávku a svačit. (čtecí domino) Chtěl jsem přestávku. (tvořivé psaní)</p>
5.		<p>Bylo to lehké. (čtecí domino) Lehké. (doplňování slov do textu) Dařilo se mi to. (čtecí domino)</p>
6.		<p>Nebavilo mě to a chtělo se mi spát. (doplňování slov do textu) Nebavilo mě to. (doplňování slov do textu) Bylo to lehké. (kresba ilustrace) Byla jsem strašně unavená. A ještě mi bylo strašně. (kresba ilustrace) Byla jsem ospalá. (indicie) Spíše jsem spala. (čtení s otázkami)</p>

Tabulka 3 obsahuje slovní komentáře žáků k metodám. Komentáře jsem přepsala z hodnotících listů bez chyb, proto se některé odpovědi slovosledem a gramatikou liší od originálních komentářů. Podstata sdělení zůstala stejná. První obrázek jsem použila při zpracování grafu s nejlepšími metodami. Důvodem mé volby byl největší počet pozitivních komentářů k aktivitám. Stejně tak jsem zvolila jeden obrázek k metodám nejhorším. Pro graf s nejhoršími aktivitami jsem zvolila šestý obrázek. Důvod volby byl stejný jako u předchozího obrázku. Obrázek měl nejvíce komentářů, v tomto případě negativních.

Graf 15 – Sebereflexe žáků "PoPo a krupicová kašička" – nejlepší aktivity

Podle činností uvedených u obrázku medvídky, který se směje jsem vytvořila graf 15. Nejlépe žáci hodnotili indicie, kresbu ilustrace a také čtecí domino a bouři nápadů. S výsledky grafu souhlasím a shodují se s mými pocity během výuky. Žáky jmenované aktivity skutečně bavily a dařily se jim. Největší úspěch podle mě měla kresba ilustrace (viz Příloha EE).

Graf 16 – Sebereflexe žáků "PoPo a krupicová kašička" – nejhorší aktivity

V grafu 16 jsou zpracovány výsledky metod, které žáci nalepili ke spícímu medvídkovi. Nejvíce hlasů získala metoda čtení s otázkami a tvořivé psaní. Odpovídat na otázky žákům šlo, negativní hodnocení tato metoda získala hlavně kvůli samotnému čtení textu, který byl pro žáky delší. Jako druhou nejhorší aktivitu žáci vyhodnotili

tvořivé psaní (viz Příloha EE). S tvořivým psaním měli žáci opravdu problémy. Pro žáky bylo obtížné vytvořit 3 věty jako popis obrázku.

Metoda doplňování slov do textu vyšla na základě výsledků z grafu 15 a 16 jako neutrální, protože nezískala ani v jednom případě moc hlasů.

7.5 Práce s textem „Jezevec Chrujda dobývá vesmír“

Téma hodiny

Jezevec Chrujda dobývá vesmír

Cíle hodiny

Naslouchat čtenému textu.

Předvídat pokračování příběhu.

Pracovat tvořivě s příběhem.

Hodnotit svou práci v hodině.

Seznámit se s novou knihou.

Použité metody

Indicie, čtení s předvídáním, pantomima, svět v mé hlavě, obrázková osnova, tvořivé psaní, trojlístek.

Časový rozsah

90 minut (realizováno 19.2.2021)

Mezipředmětové vztahy

Ve výtvarné výchově budou žáci vytvořit novou planetu a vymyslí pro ni název.

V tělesné výchově budou žáci trénovat hod míčem.

V prvouce budou žáci povídat o lesních zvířatech, o podzimu a o zimním spánku.

V hudební výchově budou žáci zazpívat písničky o vesmíru a lesních zvířatech.

V matematice budou žáci počítat s přírodními materiály (žaludy, kaštany...).

Použité pomůcky

Učitel – text básničky, obrázky černobílých živočichů, čísla, kniha (Jezevec Chrujda dobývá vesmír – Petr Stančík), text s úkoly, rozstříhaný text, vypsána zvířata, rádio, flashdisk, relaxační hudba (les, vesmír), text příběhu, losovátka (strom, měsíc), obrázky z knihy, pruhy papíru, balicí papír, tabule, křída, papíry (trojlístek), hodnotící listy, knihy o Chrujdovi.

Žák – mazací tabulka, psací potřeby, tyčinkové lepidlo.

Časový harmonogram vyučovací jednotky

Čas	Metoda/činnost, pomůcky, obsah, poznámky
5'	<p>INDICIE (MOTIVACE)</p> <p>Pomůcky Básnička, mazací tabulka, psací potřeby, obrázky černobílých živočichů, čísla.</p> <p>Obsah Žáci se podle indicií (básničky, obrázků) snaží zjistit hlavního hrdinu příběhu. Učitelka žákům přečte básničku, od Zuzany Pospíšilové z publikace Veršovaná encyklopedie, ve které vynechá první slovo (živočicha) o kterém básnička je.</p> <p style="text-align: center;">(Jezevec) je lesní zvíře, které bydlí ve své díře. Má podlouhlou hlavu s oušky, na ní černé, bílé proužky.</p> <p>Žáci si svůj návrh na chybějící slovo napíšou na mazací tabulku a následně si prohlédnou obrázky s čísly, které učitelka rozmístila po třídě a vyberou správný obrázek. (bílý tygr, jezevec, kočka, panda, tučňák, vlk, zebra) Pokud žák pozná obrázek, ale neví, jak se živočich jmenuje zapíše si číslo.</p> <p>Poznámky Učitelka žáky dostatečně motivuje a je žákům při činnosti nápomocná. Činnost proběhne v lavicích a v prostoru třídy.</p>
25'	<p>ČTENÍ S PŘEDVÍDÁNÍM</p> <p>Pomůcky Kniha, text s úkoly, rozstříhaný text, mazací tabulka, psací potřeby.</p> <p>Obsah Učitelka žákům rozdává text po částech. Část textu dostane vždy jen jeden žák, který čte a ostatní poslouchají. Učitelka v průběhu čtení klade žákům otázky na předvídání + další úkoly. Žáci si předvídání zapisují na tabulku nebo odpovídají ústně (určí učitelka).</p> <p>Poznámky Učitelka kontroluje správnost čtení. Činnost proběhne v lavicích a v prostoru třídy.</p>

8'	<p>PANTOMIMA</p> <p>Pomůcky Vypsaná zvířata.</p> <p>Obsah Všichni žáci předvádějí lesní zvířata, která se vyskytují v příběhu. (daněk, datel, veverka, jezevec, liška)</p> <p>Jeden žák předvede zvíře a ostatní spolužáci hádají, jaké zvíře žák předvedl. (divoké prase, ježek, sova)</p> <p>Poznámky Učitelka kontroluje dodržování pravidel. Činnost proběhne na koberci a v prostoru třídy.</p>
10'	<p>SVĚT V MÉ HLAVĚ</p> <p>Pomůcky Rádio, flashdisk, relaxační hudba (les, vesmír), kniha.</p> <p>Obsah Učitelka ve třídě navodí příjemnou atmosféru pomocí relaxační hudby. Učitelka žákům předčítá příběh. Žáci relaxují, naslouchají čtenému textu a představují si, jak se příběh odehrává (vytvářejí si obraz příběhu). Žáci po dočtení příběhu sdílejí své obrazy.</p> <p>Poznámky Učitelka čte zřetelně a moduluje hlas. Činnost proběhne na libovolném místě ve třídě.</p>
3'	<p>ROZDĚLENÍ DO SKUPIN</p> <p>Pomůcky Losovátka (strom, měsíc).</p> <p>Obsah Žáci si od učitelky vylosují losovátka a rozdělí se tak na dvě skupiny, ve kterých budou plnit následující činnost. (lesní a vesmírný tým)</p> <p>Poznámky Učitelka dohlíží na průběh činnosti. Činnost proběhne v prostoru třídy.</p>

11'	<p>OBRÁZKOVÁ OSNOVA (SKLÁDÁNÍ PŘÍBĚHU)</p> <p>Pomůcky Obrázky podle knihy Jezevec Chrujda dobývá vesmír.</p> <p>Obsah Učitelka po třídě rozmístí obrázky nakreslené podle knihy. Žáci se ve skupině domluví na taktice přinášení obrázků, aby se nestalo, že budou mít ve skupině 2 stejné obrázky a na druhou skupinu by obrázek nezbyl. Každý žák přinese 1–2 obrázky. Všichni žáci se snaží společně poskládat příběh z obrázků. Žáci příběh převypráví.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům při činnosti nápomocná. Činnost proběhne na libovolném místě ve třídě.</p>
8'	<p>TVOŘIVÉ PSANÍ (POPIS OBRÁZKU)</p> <p>Pomůcky Pruhy papíru, psací potřeby, balicí papír, tyčinkové lepidlo.</p> <p>Obsah Každý žák napíše na pruh papíru popisek (1–2 věty) ke svému obrázku. Žáci ve skupině nalepí popisky na balicí papír, tak jak šel příběh za sebou a vznikne jim z toho textová osnova příběhu.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlíží na průběh činnosti a je žákům nápomocná. Činnost proběhne v lavicích a na libovolném místě ve třídě.</p>
10'	<p>TROJLÍSTEK</p> <p>Pomůcky Tabule, křídly, papíry (trojlístek), psací potřeby.</p> <p>Obsah Učitelka žákům na příkladu vysvětlí trojlístek. Žáci samostatně píšou trojlístek.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná a dovysvětluje zadání. Činnost proběhne v lavicích.</p>

10'	<p>REFLEXE</p> <p>Pomůcky Hodnotící list, psací potřeby, knihy o Chrujdovi</p> <p>Obsah Učitel společně s žáky zopakuje, jaké aktivity si v hodině vyzkoušely. Žáci vyplní hodnotící list. Učitelka žáky seznámí s dalšími knihami o jezevci Chrujdovi.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná a v případě potřeby dovysvětlí hodnotící listy. Činnost proběhne v lavicích.</p>
-----	--

7.5.1 Reflexe, postřehy a doporučení

Indicie (motivace)

Podle indicií žáci poznávali, o kom bude příběh. Myslím, že nikdo jen podle básničky nepoznal, o jaké zvíře se bude jednat. Podle obrázků (viz Příloha FF) už všechny děti hlavního hrdinu odhalily.

Čtení s předvídáním

Čtení s předpovídáním (viz Příloha GG) se žákům dařilo. Ne vy smyslu, že by se vždy trefili, jak skutečně bude příběh pokračovat, ale měli své vlastní nápady, co se bude dál dít a sdíleli je mezi sebou navzájem. Předvídání probíhalo pouze ústně, protože psaní žákům velmi trvá. Po přečtení odstavce jsem vždy automaticky s žáky komunikovala o tom, co se v odstavci stalo a jak to bylo oproti jejich předpovědím. Brala jsem jako samozřejmost o textu komunikovat, protože jsem tím napomáhala porozumění textu. Původně jsem měla v plánu, že budu žákům příběh předčítat. Žáci, potřebují trénovat čtení, proto jsem se rozhodla příběh rozstříhat na části a postupně žákům dávat části na přečtení. Část textu měl vždy jen žák, který četl. Nemohla jsem dát všem žákům celý text, protože bych pak nemohla využít předpovídání. Určitě by se našel nějaký žák, který by si dříve stihl přečíst, jak příběh pokračuje. Žákům zůstala na lavici mazací tabulka od předchozí činnosti, takže si žáci začali v průběhu čtení kreslit, protože pro ně bylo pouze poslouchání dlouhé. Nechala jsem je kreslit a zdálo se to být jako užitečné vplynutí situace. Žáci se zabavili, kreslili si obrázky k příběhu, ale na porozumění to vliv nemělo.

Pantomima

Pantomimu jsem zařadila později oproti plánu. Bohužel se mi opět vedení této aktivity nepodařilo, proto trvala pouze chvíli. Žáci při pantomimě nedodržovali určená pravidla, a tak jsem ji ukončila.

Svět v mé hlavě

Aktivita Svět v mé hlavě neproběhla tak, jak byla původně zamýšlena. Jednalo se spíše o soustředěný poslech před obrázkovou osnovou.

Rozdělení do skupin

Před rozdělením losovátek, jsem si dala pozor na zadávání činnosti. Řekla jsem žákům všechny potřebné informace k rozdělení do skupin a následné práci ve skupině, abych si zajistila klidnější průběh činnosti. Myslím si, že se mi zadání zadařilo. Měla jsem pocit, že jsem žákům řekla příliš informací najednou. Žáci všechny informace pochopili a následující činnost ve skupinách proběhla v klidu. Rozhodně je vhodné vždy zadání provést, než se žáci seběhnou do skupin. Nenastal moment, že bych potřebovala žákům vysvětlit další průběh a musela je překřikovat.

Obrázková osnova (skládání příběhu)

Obrázková osnova (viz Příloha HH) dopadla nad očekávání velmi dobře. Měla jsem strach, že 12 obrázků bude pro žáky příliš, ale zvládli tuto aktivitu naprosto bravurně. Došlo pouze k jedné záměně obrázku v jedné skupině. Jinak to zvládli žáci bez problému. Před činností jsem je upozorňovala na to, aby se ve skupině domluvili na taktice, jak budou obrázky přinášet, aby se nestalo, že budou mít 2 stejné obrázky a na druhou skupinu by se nedostalo. Žáci si ve skupině určili pořadí, jak budou pro obrázky do družiny chodit. V případě, že přinesli stejný obrázek, ihned si toho všimli a šli ho vrátit a vzít si jiný. Po seřazení všech obrázků proběhla společná kontrola. Žáci za každou skupinu zvedali obrázek. V případě, že byly obrázky stejné a správné jsme si popsali, co na obrázku je. V případě rozdílných obrázků jsem nechala žáky přijít na to, která skupina má obrázek správný. Pro příště bych si dala pozor na zapojení všech žáků při kontrole. Žáky jsem na střídání neupozornila, a proto obrázky zvedalo za skupinu jen pár dětí.

Tvořivé psaní (popis obrázku)

Činnost tvořivého psaní jsem vynechala, protože jsem věděla, že by žákům činila velké obtíže a pokazilo by to jejich radost z úspěšného řazení obrázků. Shrnutí příběhu tedy

neprobíhalo písemnou formou, ale obrázky jsme si při kontrole obrázkové osnovy ústně popsali.

Trojlístek

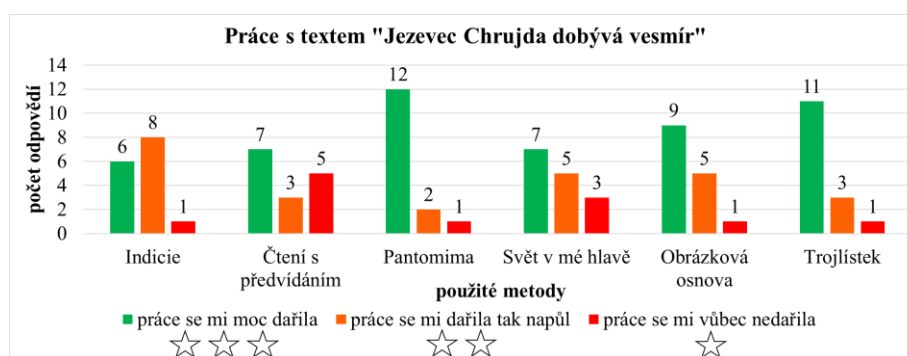
Trojlístek (viz Příloha II) žáci zvládli většinou bez problému. Před pár dny s paní učitelkou dělali pětílístek. U pětílístku nebyli moc úspěšní, ale trojlístek se většinou podařil. V předtištěném trojlístku jsem na druhém řádku měla pomocnou otázku „Jaká je?“. Myšleno, jaká je ta postava. Někteří žáci měli postavu jezevce a na druhém řádku psali v ženské osobě. Nevšimla jsem si toho bohužel v hodině, ale až když jsem si pročítala trojlístky po vyučování. V hodině bych žáky na tuto skutečnost upozornila a mohla bych na tabuli uvést otázky i pro zbylé osoby.

Reflexe

Hodnotící list (viz Příloha JJ) jsem společně s žáky prošla. Žáci vybarvovali hvězdičky u aktivit podle toho, jak se jim činnost dařila. Na závěr mohli žáci napsat vlastní komentář.

7.5.2 Sebereflexe žáků

Práce s textem „Jezevec Chrujda dobývá vesmír“ se zúčastnilo 15 žáků. Výsledky hodnotících listů (viz Příloha KK) jsou zpracovány do sloupcového grafu v barvách semaforu, jako tomu bylo již u některých předchozích prací s textem.

Graf 17 – Sebereflexe žáků "Jezevec Chrujda dobývá vesmír"

Zelené sloupce znázorňují metody, ve kterých si žáci přišli nejlepší. Nejlépe se žákům dařila pantomima, trojlístek (viz Příloha LL) a obrázková osnova. Uvedené aktivity získaly 12, 11 a 9 hlasů. Polovina žáků ohodnotila, že se jim indicie dařili tak napůl. Nejméně úspěšní si žáci přišli při čtení s předvídaním.

7.6 Práce s textem „Sněhová zmrzlina“ – malotřídní škola

Téma hodiny

O čertech, medvědech, myškách a všech mých přátelích (Sněhová zmrzlina)

Cíle hodiny

Naslouchat čtenému textu.

Pracovat tvořivě s příběhem.

Hodnotit svou práci v hodině.

Seznámit se s novou knihou.

Použité metody

Brainstorming, čtení s otázkami, vymyšlení názvu, dialogizované čtení, dramatizace, dvojice slov, tvořivé psaní, kresba ilustrace.

Časový rozsah

90 minut + 45 minut výtvarná výchova (realizováno 26.2.2021)

Mezipředmětové vztahy

Ve výtvarné výchově budou žáci tvořit myšáky Bavlunku a Kouska.

V tělesné výchově budou žáci hrát koulovanou s papírovými koulemi.

V prvouce budou žáci povídat o rodinných vztazích, o hrách/sportech na sněhu.

V hudební výchově budou žáci nacvičovat hudebně pohybovou činnost k písničce.

V matematice budou žáci počítat slovní úlohy o nakupování kopečkové zmrzliny.

Použité pomůcky

Učitel – obrázek myší holčičky Bavlunky a myšího kluka Kouska (černé siluety), magnety, tabule, křída, papíry, texty příběhu, texty se zvýrazněnými rolemi, losovátka s čísly a barvami podle role, kartičky s rolemi, karty se slovy na barevných papírech, tabulka s barevnými řádky, obrázek na popis, hodnotící listy, kniha (O čertech, medvědech, myškách a všech mých přátelích – Jiří Kahoun).

Žák – psací potřeby, pastelky, ubrus, čtvrtka A3, suché pastely, kapesníčky.

Časový harmonogram vyučovací jednotky

Čas	Metoda/činnost, pomůcky, obsah, poznámky
7'	<p>BRAINSTORMING (MOTIVACE)</p> <p>Pomůcky Obrázky myši holčičky Bavluky a myšího kluka Kouska (černé siluety), magnety, tabule, křídly, papír.</p> <p>Obsah Učitelka na tabuli připevní obrázky myši holčička Bavluky a myšího kluka Kouska a představí je žákům bez jména. Žáci zapisují své návrhy, jak se myši jmenují na papír a následně na tabuli.</p> <p>Poznámky Učitelka žáky dostatečně motivuje. Činnost proběhne v lavicích a u tabule. 2. + 3. třída společně.</p>
11'	<p>ČTENÍ S OTÁZKAMI</p> <p>Pomůcky Texty příběhu, papír, psací potřeby.</p> <p>Obsah Dobří čtenáři přečtou celý příběh a ostatní žáci poslouchají. Žáci se soustředí na příběh a vymýšlejí otázky pro spolužáky a učitelku.</p> <p>Poznámky Učitelka dbá na modulaci hlasu při čtení. Činnost proběhne v lavicích. 2. + 3. třída společně.</p>
5'	<p>VYMÝŠLENÍ NÁZVU</p> <p>Pomůcky Papíry, psací potřeby.</p> <p>Obsah Žáci samostatně vymýšlejí název pohádky a sdílí své nápady s ostatními.</p> <p>Poznámky Činnost proběhne v lavici. 2. + 3. třída společně.</p>

5'	<p>VYSVĚTLENÍ ROLÍ</p> <p>Pomůcky Texty se zvýrazněnými rolemi.</p> <p>Obsah Učitelka žáky seznámí s rolemi, které se v textu vyskytují.</p> <p>Poznámky Činnosti proběhne v lavicích. 2. + 3. třída společně.</p>
15'	<p>DIALOGIZOVANÉ ČTENÍ</p> <p>Pomůcky Texty se zvýrazněnými rolemi, losovátka s čísly a barvami podle role.</p> <p>Obsah Učitelka žáky střídá ve čtení. Žáci čtou text přiřazený jejich roli. Učitelka prostrídá žáky ve čtení a na závěr společně shrnou, o čem příběh byl.</p> <p>Poznámky Učitelka dohlíží na správnost čtení a je žákům nápomocná. Činnost proběhne v lavicích. 2. + 3. třída společně.</p>
18'	<p>DRAMATIZACE</p> <p>Pomůcky Text se zvýrazněnými rolemi, kartičky s rolemi.</p> <p>Obsah Žáci si ve vytvořené skupině rozdělí 4 role. (maminka Bavlňky, tatínek Bavlňky, Bavlňka, Kousek) Žáci ve skupině vymyslí pokračování příběhu a zahrají krátké scénky rozhovoru postav. Učitelka žákům dočte zbytek pohádky.</p> <p>Poznámky Učitelka je skupinám nápomocná. Činnost proběhne na libovolném místě a před tabulí. 2. + 3. třída společně – namixované skupiny.</p>

8'	<p>DVOJICE SLOV</p> <p>Pomůcky Karty se slovy na barevných papírech, tabulka s barevnými řádky, psací potřeby.</p> <p>Obsah Učitelka po třídě rozmístí dvojice slov (5 dvojic). Žáci chodí po třídě a vybírají správné slovo z dvojice – slovo, které se bylo v pohádce nebo s pohádkou souvisí, zapíší do tabulky na barevný řádek.</p> <p>Poznámky Činnost proběhne v prostoru třídy. 2. + 3. třída společně.</p>
15'	<p>TVOŘIVÉ PSANÍ</p> <p>Pomůcky Papír, psací potřeby.</p> <p>Obsah Žáci 3. ročníku nebo šikovní žáci 2. ročníku vyzkouší příběh změnit. (změnit roční období, vyměnit zmrzlinu) a žáci 2. ročníku vyzkouší popsat obrázek.</p> <p>Poznámky Učitelka je žákům nápomocná a motivuje je k práci. Činnost proběhne v lavicích. 2. + 3. třída společně.</p>
6'	<p>REFLEXE</p> <p>Pomůcky Hodnotící list, psací potřeby, pastelky, kniha.</p> <p>Obsah Žáci vyplní hodnotící listy – vybarví palce (zelená, oranžová, červená), danými barvami kroužkují aktivity a napíší vlastní názor. Učitelka žáky seznámí s knihou, ze které byla pohádka.</p> <p>Poznámky Učitelka ocení práci žáků v hodině. Činnost proběhne v lavicích. 2. + 3. třída společně.</p>

45'	<p>KRESBA ILUSTRACE</p> <p>Pomůcky Obrázek myši holčičky Bavluky a myšáho kluka Kouska (černé siluety), magnety, tabule, čtvrtky A3, suché pastely, ubrus, kapesníčky.</p> <p>Obsah Žáci v návaznosti na hodinu čtení (práce s textem) nakreslí/namalují ilustraci k příběhu.</p> <p>Poznámky Činnost proběhne v lavicích. 2. + 3. třída společně.</p>
-----	--

7.6.1 Reflexe, postřehy a doporučení

Přípravu k textu „Sněhová zmrzlina“ jsem odučila na plně organizované škole v Liberci. Rozhodla jsem se ji využít i na malotřídní škole, abych mohla porovnat, jak si žáci při práci povedou. Pro malotřídní školu spojené ročníky 2. a 3. třídy jsem přípravu ještě částečně upravila. Některé činnosti zůstali zachovány dle původního plánu, některé jsem upravila, jiné vynechala a nahradila jinými činnostmi.

Brainstorming (motivace)

U činnosti brainstorming jmen myši jsem zvolila pouze siluety postav (viz Příloha MM) místo barevných obrázků, aby žáci nebyli ovlivněni vzhledem myši a zapojily i dalších aktivit více vlastní fantazii.

Čtení s otázkami

Čtyři dobré čtenáře jsem vystřídala ve čtení příběhu (viz Příloha NN). Poučila jsem se z chyby, kterou jsem učinila na plně organizované škole a vytiskla jsem texty bez názvu příběhu. Ostatní žáky jsem ale nechala příběh pouze poslouchat, takže by texty k další činnosti klidně mohli být s názvem. Čtení s otázkami se mi s žáky na plně organizované škole nedařilo, protože na tom byly děti kvůli distanční výuce se čtením špatně. Rozhodla jsem se proto vyzkoušet vymyšlení otázek na malotřídní škole. Žáci 3. třídy, ale i někteří žáci 2. třídy byli schopni vymyslet otázky, takže se mi konečně podařilo tuto metodu v praxi využít.

Vymýšlení názvu

Vymýšlení názvu pohádky se žákům dařilo. Nikdo nevymyslel stejný název, ale jejich typy skutečně dobře souviseli s naším příběhem. Po přečtení příběhu jsem zapomněla žákům prozradit, jaký byl skutečný název. Na název příběhu jsem si vzpomněla až při výtvarné výchově.

Vysvětlení rolí

Pochopení rolí bylo pro žáky snadné. Hned dobře poznali, jaká barva patří, které postavě. Žákům jsem rozdala losovátka s rolí a číslem. Někteří žáci dostali dvojroli, protože bylo žáků ve třídě méně než na plně organizované škole.

Dialogizované čtení

Dialogizované čtení činilo žákům zpočátku trochu potíže, než každý pochopil, kdy má číst. Nakonec se čtení v rolích žákům dařilo velmi dobře a musím říct, že i o něco lépe než žákům na plně organizované škole. Pokud by byl čas, tak by bylo dobré si losovátka s čísly a barvou role vyměnit a přečíst text ještě jednou, ale bohužel na to nebyl na plně organizované škole ani na škole malotřídní čas.

Dramatizace

Pro dramatizaci jsem využila skupiny namíchané z obou ročníků. S rozdělením do skupin mi poradila paní ředitelka. Zadání dramatizace, rozdělení do skupin a rozdělení rolí proběhlo před velkou přestávkou, na kterou šli žáci ven. Po přestávce jsme na činnost plynule navázali a žáci šli hned pracovat do svých skupin. Někteří žáci měli celkem rychle vymyšleno pokračování příběhu. Jiní pracovali s plným nasazením a jiní trochu tápali, jak by příběh mohl pokračovat. První skupina zahrála pěkné pokračování příběhu. Další 2 skupiny tu předchozí okopírovaly, což mě mrzelo, protože jsem po žácích nežádala žádné dlouhé hraní, pouze krátký rozhovor. Poslední skupina své pokračování více četla, protože si ho nepamatovali a napsali si ho. Po zahrání konce příběhu jsem žákům opět zapomněla přečíst, jaký byl konec příběhu, takže jsem se k tomu také vrátila až při výtvarné výchově.

Dvojice slov

Pro žáky 3. třídy se mi zdály dvojice slov jednoduché. Žáci 2. třídy tuto aktivitu zvládali také bez problémů, akorát by na ni někteří potřebovali více času. V porovnání s 2. třídou na plně organizované si žáci vedli obdobně, ale žáci z plně organizované školy byly v podobném typu činností zběhlejší.

Tvořivé psaní

Činnost tvořivé psaní jsem měla v plánu dvojím způsobem. Pro žáky 3. třídy a šikovnější druháky jsem zamýšlela úpravu příběhu (viz Příloha OO), kdy by zaměnili roční období a zmrzlinu nahradili něčím jiným. Pro ostatní druháky jsem měla nachystaný obrázek myšky, který by žáci popsali. Po poradě s paní ředitelkou mi bylo řečeno, že úpravu příběhu všichni zvládnou. Zadala jsem všem stejné zadání. Měla jsem však dát na svůj pocit a žáky na tuto činnost rozdělit. Byla by tak větší šance, že všichni žáci něco napíší. Zpětně hodnotím, že jsem si měla zadání úpravy příběhu lépe promyslet, aby byl jasnější cíl. Nedostatečným promyšlením činnosti a nedostatečnou specifikací nevznikaly příběhy změněné, ale úplně nové. Pro příště bych při zadání specifikovala, že mají zůstat stejné postavy, které budou zasazené do jiného ročního období a budou vyrábět jinou věc. Nicméně příběhy, které žáci 3. třídy a někteří druháci vymysleli, byly pěkné. Někteří žáci však nenapsali vůbec nic, což si myslím, že by se při popisu obrázku nestalo.

Reflexe

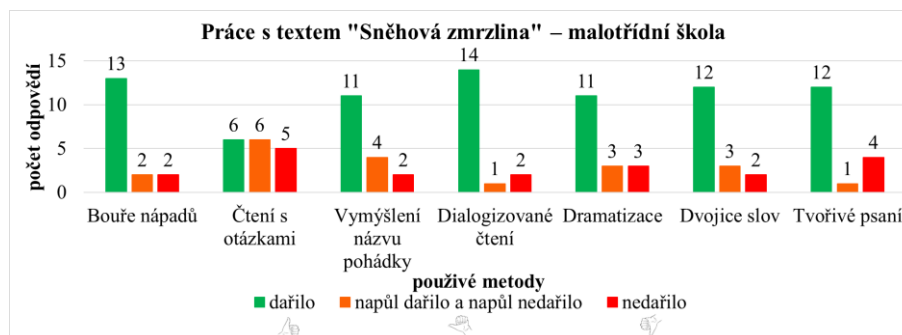
Hodnotící list (viz Příloha PP) jsem upravila. Spojování čarou jsem nahradila kroužkování barvami semaforu. Vyplněný list pro mě byl přehlednější. Společně s žáky jsem jednotlivé činnosti prošla a při vyplňování jsem žákům přiblížila o jakou aktivitu jde.

Ilustrace

U úvodního brainstormingu jsem zvolila černou siluetu. Žáci během celého dvouhodinového bloku nevěděli, jak myši skutečně vypadají. Nechala jsem žáky myši nakreslit (viz Příloha QQ) a na závěr hodiny jsem žákům odtajnila barevné obrázky. Ilustrace se žákům zadařili a činnost žáky bavila.

7.6.2 Sebereflexe žáků

Práce s textem „Sněhová zmrzlina“ se na malotřídní škole zúčastnilo celkem 17 žáků. 7 žáků bylo z 3. ročníku a 10 žáků z 2. ročníku. Hodnotící listy (viz Příloha RR) jsem vyhodnotila do sloupcového grafu. Barevnost souvisí s barvami na semaforu a využila jsem stejnou barevnost i při vyplňování listů.

Graf 18 – Sebereflexe žáků "Sněhová zmrzlina" – malotřídní škola

Z grafu 18 vidíme, že si žáci přišli úspěšní ve všech metodách, kromě čtení s otázkami. Čtení s otázkami má výsledky vyrovnané. Některým žákům se dařilo a jiným vůbec. 14 hlasů získalo dialogizované čtení, což je nejlépe hodnocená aktivita. Nejhůře hodnocenou aktivitou je již zmíněné čtení s otázkami.

7.7 Shrnutí realizované výuky

Celkově hodnotím své realizované výstupy jako zdařilé i přesto, že se žádná výuka neobešla bez chyb. Vždy jsem se nějakých chyb dopustila, jako příklad bych uvedla:

- vytisknutí textu s nadpisem,
- nepřipomenutí pravidel pantomimy,
- vynechání orientace v textu,
- shrnutí příběhu každý žák jiným slovem,
- nepřečtení názvu a pokračování pohádky.

Většina chyb nějakým způsobem ovlivnila další činnosti. Snažila jsem se z chyb poučit a věřím, že s přibývajícimi zkušenostmi se mi podaří takové chyby odbourat.

Největší problém, který provázel všechny výstupy byla délka textu neadekvátní schopnostem žáků. Vzhledem k měnící se situaci kvůli pandemii COVID-19 jsem do poslední chvíle nevěděla s jakými žáky nakonec budu praktickou část diplomové práce realizovat. Výstupy tedy nebyly připravené konkrétní třídě na míru. Drobné úpravy a různé vychytávky pro hladký průběh jsem před každou realizací prováděla, ale hrubý základ zůstal nezměněný. Kvůli tomu, že byly texty pro žáky delší jsem často využívala i předčítání, abych čtení textu urychlila. Pro 2. třídu, se kterou jsem tvořivé metody zkoušela by byly vhodnější kratší texty. Pro jinou třídu by mohla být délka odpovídající, vždy určitě záleží na složení třídy a schopnostech jednotlivých žáků.

Za nejúspěšnější motivaci jednoznačně považuji metodu „Co slyšíš?“ u práce s textem „Planý poplach“. Žáky zvuková ukázka medvěda skvěle vtáhla a byli pro další aktivity nadšené, což vyplývá i z komentářů v hodnotících listech. Další zdařilou motivační aktivitou byla ještě metoda „Indicie“ u práce s textem „PoPo a krupicová kašička“. Žáci si četli informace o hlavním hrdinovi (pandě) a na základě informací hádali o kom příběh bude. Své tvrzení si ověřili poskládáním rozstříhaného obrázku pandy. Naopak nejméně motivační mi přišla metoda „Předvídání podle nadpisu“ u práce s textem „Kdo schovává internet“. V reflexi jsem uvedla návrh úpravy, přesto si nejsem jistá, že by byla metoda u zvoleného textu dostatečně motivační.

Nejlepší a nejprínosnější se mi zdála práce s knihou „O čertech, medvědech, myškách a všech mých přátelích“, což byl text „Sněhová zmrzlina“ a práce s knihou „Medvídek POPO“, tedy text „PoPo a krupicová kašička“. Práce s těmito texty byla poskládána z metod, které šly žákům nejlépe. Nejméně zdařilá byla práce s knihou „Flouk a Lila – Dobrodružství z mrakodrapu“, jednalo se o text „Kdo schovává internet“. Ve dvouhodinovém bloku, během kterého jsme s tímto textem pracovali, byli použity metody, které se žákům příliš nedařily.

Mezi metody, které se žákům nejvíce dařily a měla jsem z jejich využití největší radost patří metody:

- co slyšíš,
- čtení s předvídáním,
- diskusní kruh,
- dramatizace,
- dvojice slov,
- kresba ilustrace,
- obrázková osnova,
- trojlístek.

Naopak mezi metody, které se žákům nedařily patří metody:

- čtení s otázkami,
- podvojný deník,
- rozstříhaný text,
- řazení textu.

O všech uvedených metodách, které se žákům nedařily si myslím, že jsou pro žáky vhodné. Bylo by však lepší s nimi začít na jednodušších a kratších textech.

Nadchnout žáky pro knihu takovým způsobem, aby si ji chtěli ve svém volném čase přečíst, se mi asi nepodařilo tak, jak jsem si přála. Myslím si, že by bylo vhodné věnovat prezentaci knihy ještě více času, ten jsme bohužel neměli. Také by mohlo pomoci, kdybych žákům knihy nechala ve třídě, aby se do nich mohli o přestávce samostatně podívat. Věřím, že v takovém případě, kdy by došlo k propojení zkušenosti s příběhem a krásnými ilustracemi v knize, by žáky kniha jistě zaujala.

8 Shrnutí a diskuse

Ve své diplomové práci se věnuji tématu čtenářské gramotnosti na 1. stupni ZŠ. Představuji tvořivé metody, které se dají využít na rozvoj čtení s porozuměním v hodinách literatury. V praktické části prezentuji vybrané metody pro práci s texty současné literatury pro děti a mládež. Tyto metody byly ověřeny v praxi u žáků ve 2. ročníku ZŠ. Žáky jsem prostřednictvím textů seznámila s novinkami v dětské literatuře. Tvořivými metodami jsem se snažila žáky nejen motivovat k samostatné četbě, ale také u nich rozvíjet čtení s porozuměním.

Původním záměrem dotazníkového šetření v praktické části bylo získat informace o aktuálních čtenářských zájmech. Z důvodu nepříznivé situace s pandemií COVID-19 se však uzavřely školy, které měly následně upravený režim výuky. Dotazníky jsem jim zaslala online, avšak návratnost byla mnohem menší než plánovaná. Pro vytvoření obecné představy o tom, co děti baví jsem však i tento malý vzorek využila a následně s ním pracovala. Podle těchto zájmů jsem vybrala knihy, které jsou na trhu literatury pro děti a mládež oceňované. Přípravy jsem kvůli pandemii realizovala u žáků, kteří se dotazníkového šetření neúčastnili.

Všechny připravené 90minutové bloky se podařilo s žáky ověřit ve výuce. Na základě realizace příprav byla zjištěna velmi nízká úroveň porozumění textu, která je výrazně zhoršena uzavíráním škol v průběhu uplynulých 15 měsíců. Nedošlo proto k výraznému zlepšení čtení s porozuměním, jak bylo očekáváno. Pro dosažení vyšší efektivity by bylo vhodné v dané třídě pracovat s kratšími a jednoduššími texty. Zvolené knihy byly pro žáky neznámé, což splnilo záměr. Většina metod měla u žáků úspěch a byla motivující. Proto věřím, že dlouhodobé využívání metod ve výuce, by se po čase v porozumění pozitivně projevilo.

Ráda bych zde uvedla diplomovou práci *Aktivity ve výuce čtení u žáků 2. – 3. ročníku ZŠ* Heleny Matějové. Matějová (2018) ve své práci pomocí dotazníkového šetření zjišťovala u učitelů znalost a častost používání tvořivých čtenářských metod s žáky 2. a 3. ročníku ZŠ. V praktické části své práce využívá metody, které vyšly z dotazníkového šetření pro vyučující jako méně známé. U jednotlivých metod provedla s žáky reflexi.

Práce Matějové (2018) se shoduje v tématu, které jsem si pro svou diplomovou práci zvolila i já. Obě práce jsou zaměřeny na rozvoj čtenářské gramotnosti u žáků ZŠ. Vyučovací jednotky jsou v obou případech sestaveny jako 90minutové bloky.

Tato shoda mě nijak nepřekvapila. Vytvořit 45minutovou vyučovací hodinu, zaměřenou na čtení s porozuměním, se mi zdá obtížné. Využití více tvořivých metod k jednomu textu, v jedné vyučovací jednotce, vyžaduje dostatečné množství času. V některých použitých metodách se práce shodují, jejich úspěch u žáků je ale velmi rozdílný. Z grafů vyplývá, že například metody brainstorming, pracovní list, dramatizace, obrázková osnova a trojlístek měly u mých žáků velký úspěch a žáky Matějové příliš neoslovily. Naopak podvojný deník žáci Matějové hodnotili kladně a mým žákům se dařil méně.

Závěr

Diplomovou práci jsem chtěla zaměřit na oblast, která mě obohatí, bude zajímavá, hravá a zároveň bude dále využitelná v pedagogické praxi. Rozhodla jsem se pro oblast čtení a tvořivé metody. K volbě tohoto tématu mě přivedly absolvované semináře během studia.

Úvodní část práce seznamuje s pojmy čtení, čtenářství, tvořivost a gramotnost. Dále práce představuje faktory ovlivňující čtenářskou gramotnost, charakteristiku mladšího školního věku se zaměřením na kognitivní oblast, čtenářské strategie a dovednosti. Popisuje tvořivé metody, které jsou dále použity v praktické části diplomové práce.

V praktické části jsem využila dotazníkové šetření s žáky 2. a 3. ročníků. Kvůli pandemii COVID-19 se mi však nepodařilo sehnat plánované množství odpovědí, proto je třeba brát výsledky s rezervou. Další náplní praktické části a cílem této diplomové práce bylo vytvořit a v praxi ověřit vybrané tvořivé metody, ve výuce čtení. Pomocí těchto metod můžeme u žáků rozvíjet čtení s porozuměním. Metody mají žáky motivovat, probouzet v nich radost ze čtení a budovat vztah k četbě. Prostřednictvím textů se žáci seznamují s novinkami v dětské literatuře. Realizací šesti 90minutových vyučovacích jednotek, byl tento stanovený cíl práce naplněn.

Dále bych ráda zmínila autory, kteří se věnují problematice metod rozvíjejících čtenářskou gramotnost. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod* je kniha od Roberta Čapka, která pro mě byla velkou inspirací a rozhodně si zaslouží pozornost. Vyučující v ní najde nepřehrné množství metod, které jsou využitelné v různých vyučovacích předmětech. Zařazením metod může učitel dosáhnout oživení a kvalitnějších výsledků. Lucie Zormanová ve své knize *Výukové metody v pedagogice: S praktickými ukázkami* prezentuje vybrané metody kritického myšlení. Dalšími autory jsou Kateřina Šafránková, Ondřej Hausenblas, Robert Fisher, Hana Košťálová, Irena Věříšová nebo Květuše Krüger.

Mezi zajímavé materiály k rozvoji čtenářství patří různé grafické organizátory na záznamy četby, které lze využít jako náhradu klasických čtenářských deníku. Takovéto organizátory vydává například nakladatelství Šafrán. Zájem o literaturu můžeme také podpořit seznamováním žáků s novou literaturou pro děti a mládež. Webové stránky www.nejlepsiknihydetem.cz nebo www.zlatastuha.cz prezentují každý rok knihy které získaly ocenění.

V dnešní době již existuje mnoho způsobů, jak oživit výuku čtení, proto by se učitelé neměli bát učit novým věcem. Měli by pro výuku hledat nové náměty, metody a způsoby práce, které poté budou běžně zařazovat do výuky, a které mohou žáky nejen bavit, ale zároveň je nebudou stresovat, obohatí je a projeví se to pozitivně na jejich výsledcích.

Použité zdroje

ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ (2008). *Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let*. Vyd. 3. Přeložila Petra VLČKOVÁ. Praha. ISBN 978-80-7367-421-2.

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ (2007). *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-273-7.

ČAPEK, Robert (2015). *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3450-7.

ČERNÍK, Zbyněk (2017). *Velká medvědí cesta*. Praha: Pikola. ISBN 978-80-7549-330-9.

DAŇOVÁ, Martina (2008). *Metodika úpravy textů: pro znevýhodněné čtenáře*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2389-1.

DOLEŽALOVÁ, Jana (2005). *Funkční gramotnost – proměny a faktory gramotnosti ve vztazích a souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 80-7041-115-5.

DVOŘÁKOVÁ, Barbora. *Čtenářství z pohledu regionální knihovny*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012. 49 s. Bakalářská práce.

DVOŘÁKOVÁ, Petra (2015). *Flouk a Lila: dobrodružství z mrakodrapu*. Brno: Host. ISBN 978-80-7491-505-5.

FASNEROVÁ, Martina (2018). *Prvopočáteční čtení a psaní*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0289-1.

GAVORA, Peter (2002). Gramotnosť: vývin modelov, reflexia praxe a výskumu. *Pedagogika*. 52(2), 171-181. ISSN 2336-2189. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2048%20title=>

GAVORA, Peter a Oľga ZÁPOTOČNÁ (2003). *Gramotnosť: vývin a možnosti jej didaktického usmerňovania*. Bratislava: Vydavateľstvo UK. ISBN 80-223-1869-8.

GEJGUŠOVÁ, Ivana (2011). *Mimočítanková četba a cíle literární výchovy na základní škole*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. ISBN 978-80-7464-013-1.

GRECMANOVÁ, Helena a Eva URBANOVSKÁ (2007). *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Olomouc: Hanex. ISBN 978-80-857-8373-5.

GRECMANOVÁ, Helena, Eva URBANOVSKÁ a Petr NOVOTNÝ (2000). *Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků*. Olomouc: Hanex. ISBN 80-85783-28-2.

HAUSENBLAS, Ondřej (2010). Čtení s porozuměním a aktivizace žáka: Činnosti před četbou – při četbě – po četbě literárních textů. *Čtenářská gramotnost jako vzdělávací cíl pro každého žáka*. Praha: Česká školní inspekce. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=78120&view=2935&fbclid=IwAR3LKT8ODgf1MR-Cn6C0hsyAvZ68hPoKO3charBncqjEA47mUh5sbkJFtko>.

HAVEL, Jiří a Veronika NAJVAROVÁ (2011). *Rozvíjení gramotnosti ve výuce na 1. stupni ZŠ*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5714-2.

HAVLÍNOVÁ, Hana (2019). *Chci číst jako táta s mámou: jak se stát čtenářem*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0743-8.

KAHOUN, Jiří (2019). *Medvídek Popo*. Praha: Pikola. ISBN 978-80-7617-759-8.

KAHOUN, Jiří (2018). *O čertech, medvědech, myškách a všech mých přátelích*. Praha: Pikola. ISBN 978-80-7549-818-2.

KIRSCH, S. Irwin (2002). *Reading for change: performance and engagement across countries: results from PISA 2000*. Paris: OECD. ISBN 92-64-09928-X.

KÖNIGOVÁ, Marie (2007). *Tvořivost: techniky a cvičení*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1652-7.

KOPŘIVA, Pavel a Tatjana KOPŘIVOVÁ (2020). *Komunitní kruh a škola. Respektovat a být respektován* [online]. [cit. 2021-6-2]. Dostupné z: <http://www.respektovat.com/clanky-rozhovory/komunitni-kruh-a-skola/>

KOŠEK BARTOŠOVÁ, Iva (2014). *Metody nácviku elementárního čtení*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-495-3.

- KOŠŤÁLOVÁ, Hana (2007). Efektivní výuka ke čtenářské gramotnosti vyžaduje práci s čtenářskými dovednostmi. *Kritické listy* 27. 8 (léto). ISSN 1214-5823. Dostupné z: <https://kritickemysleni.cz/inspirace-pro-ucitele/kriticke-listy/kriticke-listy-27/>
- KRAMPLOVÁ, Iveta a Eva POTUŽNÍKOVÁ (2005). *Jak (se) učí číst*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání. ISBN 80-211-0486-4.
- KREISLOVÁ, Zdenka (2008). *Krok za krokem 1. třídou*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2038-8.
- LOKŠOVÁ, Irena a Jozef LOKŠA (2003). *Tvořivé vyučování*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0374-2.
- MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC (2003). *Výukové metody*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-039-5.
- MATĚJOVÁ, Helena. *Aktivity ve výuce čtení u žáků 2. – 3. ročníku ZŠ*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018. 131 s. Diplomová práce.
- METELKOVÁ SVOBODOVÁ, Radana a Jana HYPLOVÁ (2011). *Strategie rozvíjení čtenářské gramotnosti v čítankách 1. stupně ZŠ*. Ostrava: Oftis. ISBN 978-80-7464-003-2.
- METELKOVÁ SVOBODOVÁ, Radana a Marie ŠVRČKOVÁ (2010). *Čtenářská gramotnost na 1. stupni ZŠ z pohledu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě. ISBN 978-80-7368-878-3.
- PETROVÁ, Alexandra (1999). *Tvořivost v teorii a praxi*. Praha: Vodnář. ISBN 80-86226-05-0.
- POTUŽNÍKOVÁ, Eva (2010). *Koncepce mezinárodního výzkumu čtenářské gramotnosti PIRLS 2011*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/getattachment/fac58c45-a51d-4ac7-978f-9c394c17d43c>. ISBN 978-80-211-0607-9.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ (2013). *Pedagogický slovník*. 7. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

- ŘÍČAN, Pavel (2004). *Cesta životem*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 80-7367-124-7.
- SEDLÁČKOVÁ, Daniela (2009). *Rozvoj zdravého sebevědomí žáka*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2685-4.
- SIEGLOVÁ, Dagmar (2019). *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-2254-7.
- STANČÍK, Petr (2017). *Jezevec Chrujda dobývá vesmír*. Praha: Meander. ISBN 978-80-7558-011-5.
- ŠEBESTOVÁ, Alena. *Metody kritického myšlení při výuce na 1. stupni ZŠ*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy Univerzity, 2006. 98 s. Diplomová práce.
- ŠIKULOVÁ, Renata a Vlasta RYTÍŘOVÁ (2006). *Pohádkové příběhy k zábavě i k učení*. Praha: Grada. ISBN 80-247-1361-6.
- ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, Jitka (2010). *Přehled vývojové psychologie*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2433-0.
- TOMAN, Jaroslav (1990). *Vybrané kapitoly z didaktiky čtení a literární výchovy II*. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU. ISBN 80-7040-020-X.
- VÁGNEROVÁ, Marie (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.
- VALENTA, Josef (2008). *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1865-1.
- VYKOUKALOVÁ, Věra a Radka WILDOVÁ (2013). *Čtenářská gramotnost žáků 1. stupně a možnosti jejího rozvoje*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-642-0.
- WHITCROFT, Ladislava (2010). Čtenářské strategie – 1. díl – Co jsou čtenářské strategie. *Čtenářská gramotnost a projektové vyučování* [online]. 21.10.2010 [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/ctenarska-gramotnost/cg-strategie/cg-strategie-1>.
- ZORMANOVÁ, Lucie (2012). *Výukové metody v pedagogice: S praktickými ukázkami*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4100-0.

Seznam grafů

Graf 1 – Pohlaví respondentů

Graf 2 – Místo bydliště respondentů

Graf 3 – Zastoupení respondentů podle ročníků

Graf 4 – Vztah respondentů k četbě

Graf 5 – Žánrová preference knih žáků 1. a 2. ročníku

Graf 6 – Oblíbenost žánrů knih podle pohlaví

Graf 7 – Upřednostňování hlavního hrdiny

Graf 8 – Kritéria pro výběr knihy

Graf 9 – Způsob zajištění knih

Graf 10 – Sebereflexe žáků 1 "Sněhová zmrzlina"

Graf 11 – Sebereflexe žáků 2 "Sněhová zmrzlina"

Graf 12 – Sebereflexe žáků 1 "Kdo schovává internet"

Graf 13 – Sebereflexe žáků 2 "Kdo schovává internet"

Graf 14 – Sebereflexe žáků "Planý poplach"

Graf 15 – Sebereflexe žáků "PoPo a krupicová kašička" – nejlepší aktivity

Graf 16 – Sebereflexe žáků "PoPo a krupicová kašička" – nejhorší aktivity

Graf 17 – Sebereflexe žáků "Jezevec Chrujda dobývá vesmír"

Graf 18 – Sebereflexe žáků "Sněhová zmrzlina" – malotřídní škola

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Poslední přečtené knihy

Tabulka 2 – Nejoblíbenější knihy

Tabulka 3 – Sebehodnocení žáků "PoPo a krupicová kašička"

Přílohy

- Příloha A – Dotazník pro žáky 2. a 3. ročníku
- Příloha B – Barevné obrázky myši („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha C – Text se zvýrazněnými rolemi („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha D – Karty s otázkami k textu („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha E – Karty se slovy („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha F – Hodnotící list („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha G – Hodnotící list od žáků („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha H – Losovátka s textem rozstříhaným na 10 částí („Kdo schovává internet“)
- Příloha I – Rozstříhaný text na 5 částí („Kdo schovává internet“)
- Příloha J – Podvojný deník od žáků („Kdo schovává internet“)
- Příloha K – Pracovní list („Kdo schovává internet“)
- Příloha L – Popletený text („Kdo schovává internet“)
- Příloha M – Hodnotící list („Kdo schovává internet“)
- Příloha N – Hodnotící list od žáků („Kdo schovává internet“)
- Příloha O – Pracovní list od žáků („Kdo schovává internet“)
- Příloha P – Fotografie medvědů („Planý poplach“)
- Příloha Q – Text příběhu („Planý poplach“)
- Příloha R – Pracovní list („Planý poplach“)
- Příloha S – Karty s otázkami („Planý poplach“)
- Příloha T – Skupinový brainstorming („Planý poplach“)
- Příloha U – Hodnotící list („Planý poplach“)
- Příloha V – Hodnotící list od žáků („Planý poplach“)
- Příloha W – Pracovní list od žáků („Planý poplach“)
- Příloha X – Karty s informacemi o pandě („PoPo a krupicová kašička“)
- Příloha Y – Text s otázkami („PoPo a krupicová kašička“)
- Příloha Z – Text příběhu („PoPo a krupicová kašička“)
- Příloha AA – Text s vynechanými slovy („PoPo a krupicová kašička“)
- Příloha BB – Dominové kartičky („PoPo a krupicová kašička“)
- Příloha CC – Hodnotící list („PoPo a krupicová kašička“)
- Příloha DD – Hodnotící list od žáků („PoPo a krupicová kašička“)
- Příloha EE – Ilustrace s tvořivým psaním („PoPo a krupicová kašička“)
- Příloha FF – Obrázky černobílých zvířat („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)

- Příloha GG – Text s úkoly („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)
- Příloha HH – Kreslené obrázky podle („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)
- Příloha II – Trojlístek („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)
- Příloha JJ – Hodnotící list („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)
- Příloha KK – Hodnotící list od žáků („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)
- Příloha LL – Trojlístek od žáků („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)
- Příloha MM – Siluety myší („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha NN – Text příběhu („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha OO – Tvořivé psaní („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha PP – Hodnotící list („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha QQ – Ilustrace („Sněhová zmrzlina“)
- Příloha RR – Hodnotící list od žáků („Sněhová zmrzlina“)

Příloha A – Dotazník pro žáky 2. a 3. ročníku

Já a knihy

Ahoj děti,

připravila jsem si pro Vás dotazník, protože bych se ráda dozvěděla, jaký je Váš vztah k četbě a knížkám. Otázky si vždy pozorně přečtete a svoji odpověď zakroužkujete.

-
1. Jsi	dívka	chlapec	
2. Jsem z	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	
3. Chodím do	1. třída	2. třída	3. třída
4. Čteš rád/a?	ANO	NE	

5. Jaké knihy máš rád/a? (možno zakroužkovat max. 3 možnosti)

- a) komiksy
- b) básně
- c) pohádky
- d) povídky
- e) naučné knihy a encyklopedie
- f) fantastické příběhy (kouzla, magie, nadpřirozené bytosti)
- g) detektivní příběhy
- h) dívčí příběhy

6. Jakého hrdinu máš v knihách a příbězích raději?

a) zvířecího hrdinu	c) nadpřirozenou bytost
b) lidského hrdinu	d) nevím

7. Podle čeho vybíráš knihu? Podle: (možno zakroužkovat max. 3 možnosti)

a) obal knihy	f) málo textu na stránce
b) ilustrace	g) hodně textu na stránce
c) doporučení od kamaráda	h) jiné _____
d) doporučení od učitele	_____
e) doporučení z knihovny	_____

8. Odkud máš knihy, které jsi četl? (možno zakroužkovat max. 3 možnosti)

- a) máme je doma
- b) dostal/a jsem je od rodičů (příbuzných)
- c) půjčené od kamaráda
- d) půjčené z knihovny (nebo ze školy)
- e) kupovali jsme je v knihkupectví
- f) kupovali jsme je v antikvariátu
- g) odjinud, odkud: _____

9. Jakou knížku (knížky) jsi v poslední době přečetl/a?

10. Jaká je tvá nejoblíbenější kniha?

Děkuji. Michaela Velová

Příloha B – Barevné obrázky myši („Sněhová zmrzlina“)

Příloha C – Text se zvýrazněnými rolemi („Sněhová zmrzlina“)

SNĚHOVÁ ZMRZLINA

„Mami, jdu si hrát ven s Bavlnkou,“ oznámil myšáček. „Čeká na mě na konci meze.“

„Tak jdi, ale nelízejte sněh. Víš, že po něm vždycky chraptíš,“ připomínala mu maminka.

„Neměj starost,“ vyběhl do sněhu myšáček a hned si lízl. A ještě jednou a pištěl: „Jé, to je ledovka! Dřevění mi jazyk!“

Pak odťapal po zamrzlé bílé kůrce přes celou mez. Na konci už přešlapovala myší holčička.

„Ahoj, Kousku!“

„Ahoj, kamarádko! To je sněhu, vid’?“ řekl myšáček. „Co s ním budeme dělat?“

„Zmrzku,“ odpověděla Bavlnka.

„Jakou zmrzku?“

„Normální zmrzlinku. A pak na ni svoláme všechna myšátka z okolí.“

„Jenže já nesmím lízat sněh. Maminka říkala, že bych po něm dostal chrapot a smrkot.“

„Jaký smrkot?“

„No rýmu v nose.“

„Právě proto uděláme zmrzlinku,“ pískla Bavlnka. „Já taky nesmím lízat sněh. Dostala bych buchcák.“

„Jaký buchcák?“

„No kašel. Nárazový kašel.“

„A jakou uděláme?“ zeptal se myšáček. „Já znám jenom jahodovou, malinovou, kakaovou, banánovou, borůvkovou, citronovou, pistáciovou nebo oříškovou.“

„Já mám nejraději vanilkovou,“ řekla Bavlnka, „a na tu jsi zapomněl.“

„No jo, a přitom ji mám taky rád,“ povídá myšáček. „Uděláme si vanilkovou.“

„To nejde,“ povzdychla Bavlnka, „nemáme vanilkový cukr.“

„Tak skoč domů a popros o něj maminku,“ radil myšáček.

Bavlnka utíkala domů a za chvíli se vrátila s cukrem. Posypala sněh a povídá:

„Kousku, teď to pořádně zamíchej.“

Myšáček vzal klacík a hrabal sněh dokolečka.

Míchal, míchal, až ho Bavlnka zastavila: „Stačí!“ nabrala sněh do pacičky a lízla si. Kousek si také lízl a zkoušeli chuť na jazyku.

„Nic moc,“ pískl myšáček, „je málo sladká.“

„Skoro vůbec,“ řekla Bavlnka, „je v ní málo vanilkového cukru.“

„Na sladkou zmrzlinku je potřeba hodně cukrů. Ale kde je vzít?“ rozhlížel se myšáček.

„Mám nápad,“ řekla Bavlnka, „zkusíme si ho někde půjčit.“ A šli k myšce u šípku. Cestou společně vymysleli, co jí řeknou.

„Maminka vás pozdravuje,“ spustila Bavlnka, „a prosí, jestli byste jí půjčila vanilkový cukr. Chtěla by tátovi k narozeninám upéct bábovku a zjistila, že nemá cukr.“

„Když je to takhle,“ povídá myška, „narozeniny nejsou každý den, tak jí pytlík půjčím.“

Potom Bavlnka s Kouskem zašli k myšce u javoru a k myšce u dubu. Taky k myšce u dvou švestek, a ještě k myšce k pařezu.

Každý nesl plnou náruč vanilkových cukrů a utíkali míchat zmrzlinu. Vzali to přes hluboký dolík a uprostřed se potkali s Bavlnčinou maminkou a tatínkem.

„Copak to nesete?“ zeptala se maminka.

„Vanilkový cukr.“ špitla Bavlňka a všechno mamince řekla.

„No tohle.“ zlobil se tatínek. „To se přece nedělá!“

„Počkej!“ zvolala maminka, „dneska se slaví. A vy,“ otočila se na Bavlňku a Kouska, „máte velké štěstí, že jste všechen vanilkový cukr nevysypali. Dneska má náš tatínek kulaté narozeniny. Taková vzácná událost si zaslouží zvláštní dárek. Já mu chci upéct lepší bábovku, která mu chutná nejvíc ze všech bábovek. A na takovou bábovku se spotřebuje hodně cukru.“

Jiří Kahoun – O ČERTECH, MEDVĚDECH, MYŠKÁCH A VŠECH MÝCH PŘÁTELÍCH

(úprava: Michaela Velová)

Vypravěč

Myší kluk jménem Kousek

Maminka myšího kluka

Myší holčička jménem Bavlňka

Maminka myší holčičky

Tatínek myší holčičky

Myší sousedka

Jak se myši jmenují?

Jaký je vztah mezi Bavlnkou a Kouskem?

Kolik je Bavlnce a Kouskovi let?

Co si Bavlnka a Kousek oblékli na sebe na hraní venku?

Jak Bavlnka a Kousek vypadají?

Co Bavlnka a Kousek venku dělají?

Jaké mají Bavlnka a Kousek vlastnosti?

Příloha E – Karty se slovy („Sněhová zmrzlina“)

Příloha F – Hodnotící list („Sněhová zmrzlina“)

Jméno: _____

Bouře nápadů
(jména myši)

Vymyšlení názvu
pohádky

Dvojice slov

Diskusní kruh

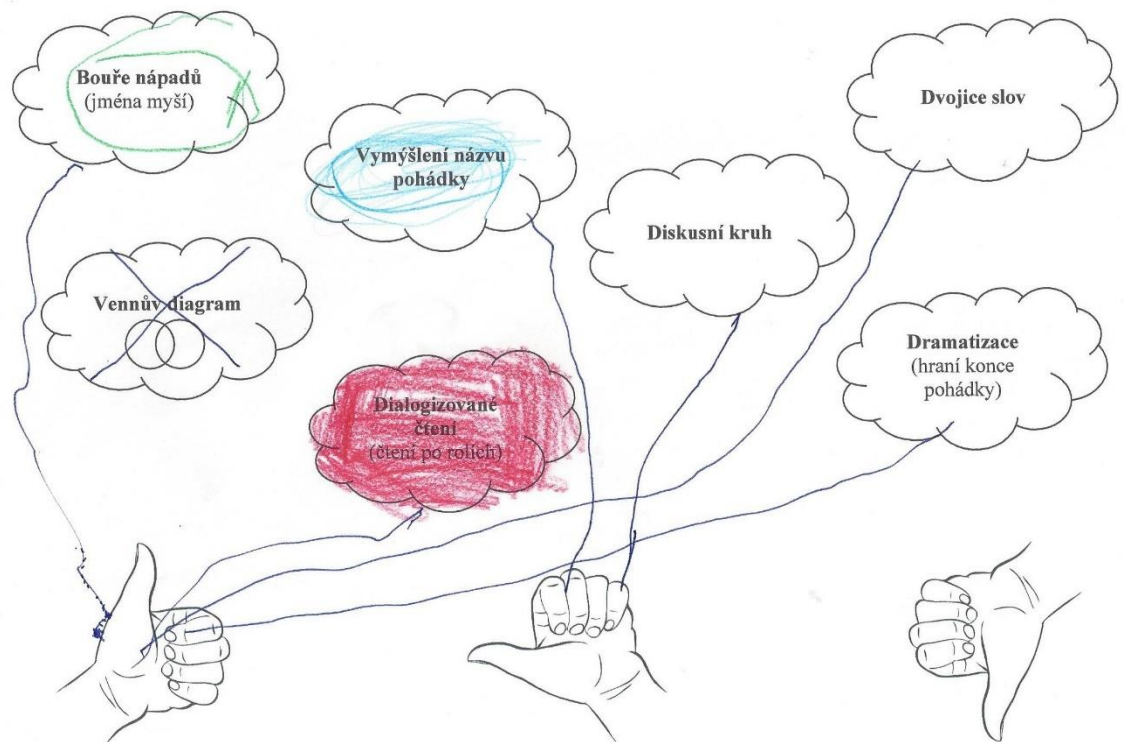
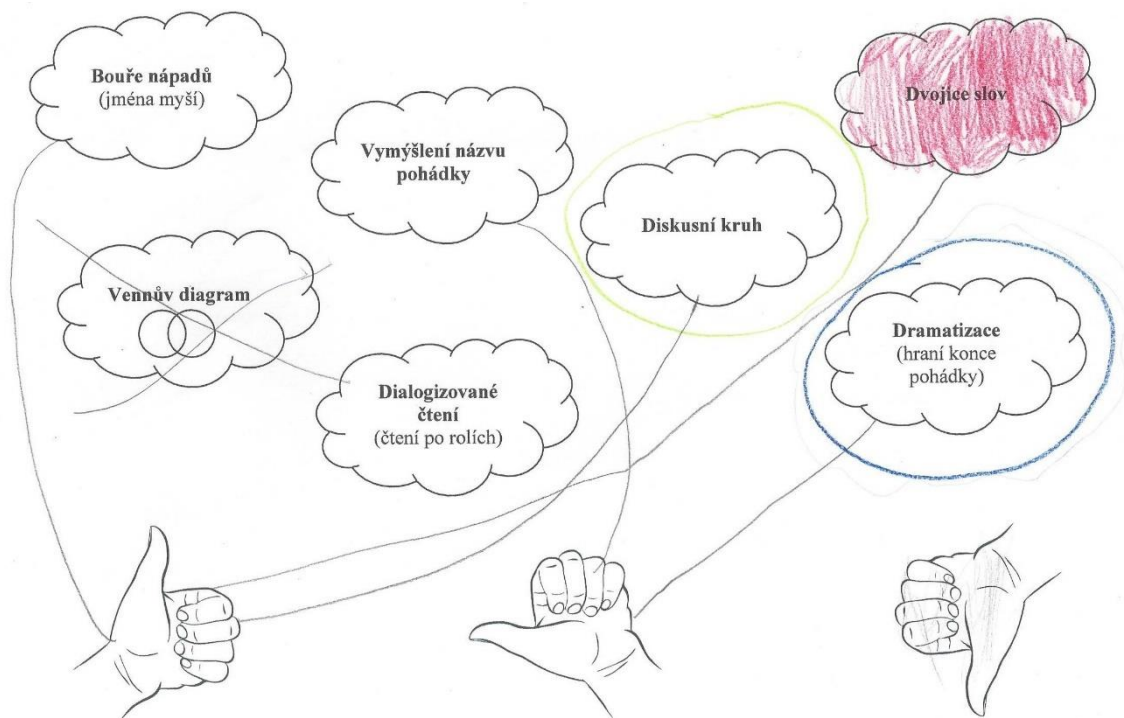
Vennův diagram

Dialogizované
čtení
(čtení po rolích)

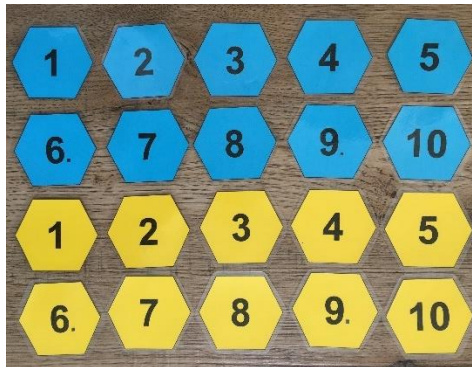
Dramatizace
(hraní konce
pohádky)

Příloha G – Hodnotící list od žáků („Sněhová zmrzlina“)

Příloha H – Losovátka s textem rozstříhaným na 10 částí („Kdo schovává internet“)

KDO SCHOVÁVÁ INTERNET	KDO SCHOVÁVÁ INTERNET
1. Když se jednoho dne kocour konečně objevil, měla Líla opravdovou radost. Chvilí si z Flouka utahovala, jenže potom už to nevydržela a povzddechla si:	1. Když se jednoho dne kocour konečně objevil, měla Líla opravdovou radost. Chvilí si z Flouka utahovala, jenže potom už to nevydržela a povzddechla si:
2. „Nezdá se ti, že je tu nuda?“ Tajně doufala, že by tak mohla kocoura nalákat, aby jí předvedl některé ze svých kouzel. I když na ně nevěřila. O to víc se těšila, jak se tomu namyšlenému chlupáčovi vysměje.	2. „Nezdá se ti, že je tu nuda?“ Tajně doufala, že by tak mohla kocoura nalákat, aby jí předvedl některé ze svých kouzel. I když na ně nevěřila. O to víc se těšila, jak se tomu namyšlenému chlupáčovi vysměje.
3. Třeba kdyby ho přesvědčila, ať si přičaruje křídla a potom zkusí letět ze stolu v kanceláři. Páni, ten by si natloukl čumák! Jenže Flouk se jen povýšeně ohradit:	3. Třeba kdyby ho přesvědčila, ať si přičaruje křídla a potom zkusí letět ze stolu v kanceláři. Páni, ten by si natloukl čumák! Jenže Flouk se jen povýšeně ohradit:
4. „Pche, my s Kamilkou máme spoustu zábavy. Třeba na internetu,“ prohlásil a mrskal namyšleně ocasem, až málem shodil razítko, které stálo na stole.	4. „Pche, my s Kamilkou máme spoustu zábavy. Třeba na internetu,“ prohlásil a mrskal namyšleně ocasem, až málem shodil razítko, které stálo na stole.
5. To dá rozum, že nebude myši prozrazovat, že o internetu neví skoro nic. A že od Kamilky pochytíl jedině to, že internet je cosi u ní v počítači. A je s ním obrovská legrace.	5. To dá rozum, že nebude myši prozrazovat, že o internetu neví skoro nic. A že od Kamilky pochytíl jedině to, že internet je cosi u ní v počítači. A je s ním obrovská legrace.

6. „A kde ten svůj internet jako máš?“ zeptala se myš a nenápadně nakoukla skleněnou stěnou do vedlejší kanceláře. Jestli náhodou někde nezahledně něco podezřelého, co by se mohlo jmenovat internet.	6. „A kde ten svůj internet jako máš?“ zeptala se myš a nenápadně nakoukla skleněnou stěnou do vedlejší kanceláře. Jestli náhodou někde nezahledně něco podezřelého, co by se mohlo jmenovat internet.
7. Flouk se ale dal do hurónského smíchu: „To si říkáš počítačová myš? A dokonce šampionka?“ Kocour se teď po kancelářském stole válel smíchy. „Ten máš přece v počítači,“ dodal, když se do sytosti nasmál.	7. Flouk se ale dal do hurónského smíchu: „To si říkáš počítačová myš? A dokonce šampionka?“ Kocour se teď po kancelářském stole válel smíchy. „Ten máš přece v počítači,“ dodal, když se do sytosti nasmál.
8. Líla se nezmohla na slovo. Tak ona má něco zábavného v počítači a nic o tom neví? Jak se jí něco takového mohlo stát? Ji, nejlepší myši na světě?!	8. Líla se nezmohla na slovo. Tak ona má něco zábavného v počítači a nic o tom neví? Jak se jí něco takového mohlo stát? Ji, nejlepší myši na světě?!
9. „Viš co, nech mě být,“ odfrkla uraženě. „Mám důležitější věci na práci.“ A potom třikrát slabě zablikala, aby dala najevo, že už se s Floukem nehodlá dál bavit. Jakmile ale kocour zmizel za dveřmi kanceláře, pustila se do pátrání.	9. „Viš co, nech mě být,“ odfrkla uraženě. „Mám důležitější věci na práci.“ A potom třikrát slabě zablikala, aby dala najevo, že už se s Floukem nehodlá dál bavit. Jakmile ale kocour zmizel za dveřmi kanceláře, pustila se do pátrání.
10. „Tady někde to musí být,“ zkoumala počítačový monitor. A potom konečně narazila na malíček obrázek s nápisem Internetový vyhledávač. Teď už jen stačilo kliknout a – „Fiha,“ vydechla myš. A poprvé v životě se ponořila do světa na síti.	10. „Tady někde to musí být,“ zkoumala počítačový monitor. A potom konečně narazila na malíček obrázek s nápisem Internetový vyhledávač. Teď už jen stačilo kliknout a – „Fiha,“ vydechla myš. A poprvé v životě se ponořila do světa na síti.
Petra Dvořáková – FLOUK A LÍLA DOBRODRUŽSTVÍ Z MRAKODRAPU (úprava: Michaela Velová)	Petra Dvořáková – FLOUK A LÍLA DOBRODRUŽSTVÍ Z MRAKODRAPU (úprava: Michaela Velová)

Příloha I – Rozstříhaný text na 5 částí („Kdo schovává internet“)

KDO SCHOVÁVÁ INTERNET

Když se jednoho dne kocour konečně objevil, měla Líla opravdovou radost. Chvíli si z Flouka utahovala, jenže potom už to nevydržela a povzddechla si:

„Nezdá se ti, že je tu nuda?“ Tajně doufala, že by tak mohla kocoura nalákat, aby jí předvedl některé ze svých kouzel. I když na ně nevěřila. O to víc se těšila, jak se tomu namyšlenému chlupáčovi vysměje. Třeba kdyby ho přesvědčila, ať si přičaruje křídla a potom zkusí letět ze stolu v kanceláři. Páni, ten by si natloukl čumák!

Jenže Flouk se jen povýšeně ohradit:

„Pche, my s Kamilkou máme spoustu zábavy. Třeba na internetu,“ prohlásil a mrskal namyšleně ocasem, až málem shodil razítko, které stálo na stole. To dá rozum, že nebude myši prozrazovat, že o internetu neví skoro nic. A že od Kamilky pochytil jedině to, že internet je cosi u ní v počítači. A je s ním obrovská legrace.

„A kde ten svůj internet jako máš?“ zeptala se myš a nenápadně nakoukla skleněnou stěnou do vedlejší kanceláře. Jestli náhodou někde nezahlédne něco podezřelého, co by se mohlo jmenovat internet.

Flouk se ale dal do hurónského smíchu: „To si říkáš počítačová myš? A dokonce šampionka?“ Kocour se teď po kancelářském stole válel smíchy. „Ten máš přece v počítači,“ dodal, když se do sytosti nasmál.

Líla se nezmohla na slovo. Tak ona má něco zábavného v počítači a nic o tom neví? Jak se jí něco takového mohlo stát? Jí, nejlepší myši na světě?!

„Víš co, nech mě být,“ odfrkla uraženě. „Mám důležitější věci na práci.“ A potom třikrát slabě zablikala, aby dala najevo, že už se s Floukem nehodlá dál bavit. Jakmile ale kocour zmizel za dveřmi kanceláře, pustila se do pátrání.

„Tady někde to musí být,“ zkoumala počítačový monitor. A potom konečně narazila na maličký obrázek s nápisem Internetový vyhledávač. Teď už jen stačilo kliknout a – „Fiha,“ vydechla myš. A poprvé v životě se ponořila do světa na síti.

Příloha J – Podvojný deník od žáků („Kdo schovává internet“)

~~Muskal namyšleně ocasem.~~
TŘEBA NA INTERNETU PROHLÁSIL A
muskal ~~sam~~^myšleně ocasem

~~Li~~
Li ~~libila~~ se mi
protože muskal ocasem.

radost
Když se jednoho dne kocour
končně objevil, měla Lila
opravdovou radost.

Protože mě to rájímalo.

~~a kde ten svůj internet~~
~~jako máš?~~
protože to
byla sasací věta

Třeba na x internetu
prohlásil a muskal
namyšleně ocasem, ať
málem shodil razítko,
které stálo na stole.

~~Do~~ Protože se mi to
libilo.

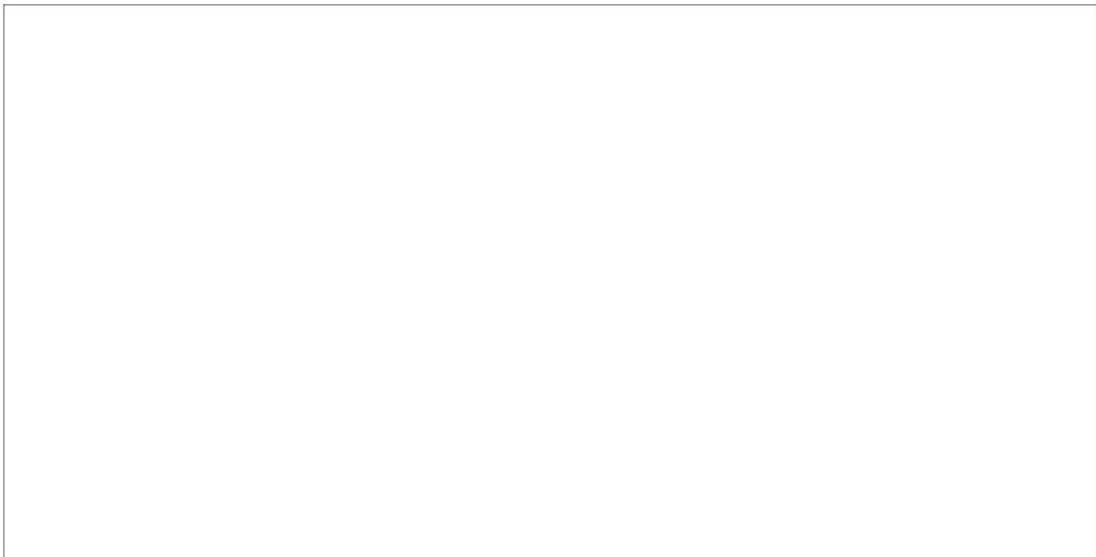
Jméno: _____

PRACOVNÍ LIST – FLOUK A LÍLA

Přečti si otázky a zakroužkuj správnou odpověď.

1. Jmenuje se kocour Flouk?	ANO	NE
2. Je Líla klávesnice k počítači?	ANO	NE
3. Zнала Líla internet?	ANO	NE
4. Je internet v počítači?	ANO	NE

Nakresli kocoura Flouka jak čaruje.

Popiš, co je na obrázku.

KDO SCHOVÁVÁ INTERNET

Když se jednoho dne **pes** (kocour) konečně objevil, měla Líla opravdovou radost. Chvíli si z Flouka utahovala, jenže potom už to nevydržela a povzdechla si:

„Nezdá se ti, že je tu **moc velká legrace** (nuda)?“ Tajně doufala, že by tak mohla kocoura nalákat, aby jí předvedl některé ze svých kouzel. I když na ně nevěřila. O to víc se těšila, jak se tomu namyšlenému chlupáčovi vysměje. Třeba kdyby ho přesvědčila, ať si přičaruje křídla a potom zkusí letět ze stolu v kanceláři. Páni, ten by si natloukl **zadek** (čumák)!

Jenže Flouk se jen povýšeně ohradit:

„Pche, my s **Honzou** (Kamilkou) máme spoustu zábavy. Třeba na internetu,“ prohlásil a mrskal namyšleně ocasem, až málem shodil **odpadkový koš, který stál na stole** (razítko, které stálo na stole). To dá rozum, že nebude myši prozrazovat, že o internetu neví skoro nic. A že od Kamilky pochytil jediné to, že internet je cosi u ní v počítači. A je s ním obrovská legrace.

„A kde ten svůj internet jako máš?“ zeptala se myš a nenápadně nakoukla skleněnou stěnou do vedlejší kanceláře. Jestli náhodou někde nezahledne něco podezřelého, co by se mohlo jmenovat **časostroj** (internet).

Flouk se ale dal do hurónského smíchu: „To si říkáš **sýrová** (počítačová) myš? A dokonce šampionka?“ Kocour se teď po **jídelním** (kancelářském) stole válel smíchy. „Ten máš přece v počítači,“ dodal, když se do sytosti nasmál.

Líla se nezmohla na slovo. Tak ona má něco zábavného v počítači a nic o tom neví? Jak se jí něco takového mohlo stát? Jí, nejlepší myši na světě?!

„Víš co, nech mě být,“ odfrkla uraženě. „Mám důležitější věci na práci.“ A potom třikrát slabě zablikala, aby dala najevo, že už se s Floukem nehodlá dál bavit. Jakmile ale kocour zmizel za dveřmi **letadla** (kanceláře), pustila se do pátrání.

„Tady někde to musí být,“ zkoumala počítačový monitor. A potom konečně narazila na maličký obrázek s nápisem Internetový vyhledávač. Teď už jen stačilo kliknout a – „Fíha,“ **vydechl delfín** (vydechla myš). A poprvé v životě se ponořila do světa na síti.

Příloha M – Hodnotící list („Kdo schovává internet“)

Jméno: _____

Pantomima
(nálady)

Podvojný deník
(část textu + proč)

Předvádění
(O čem bude příběh?)

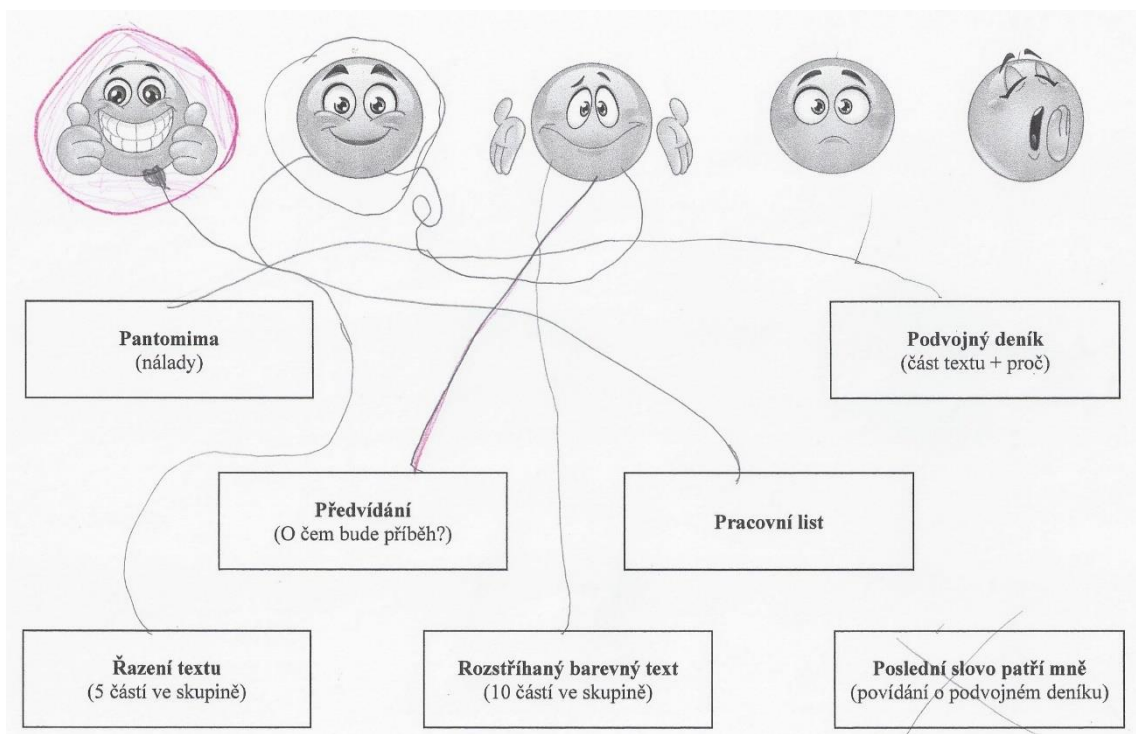
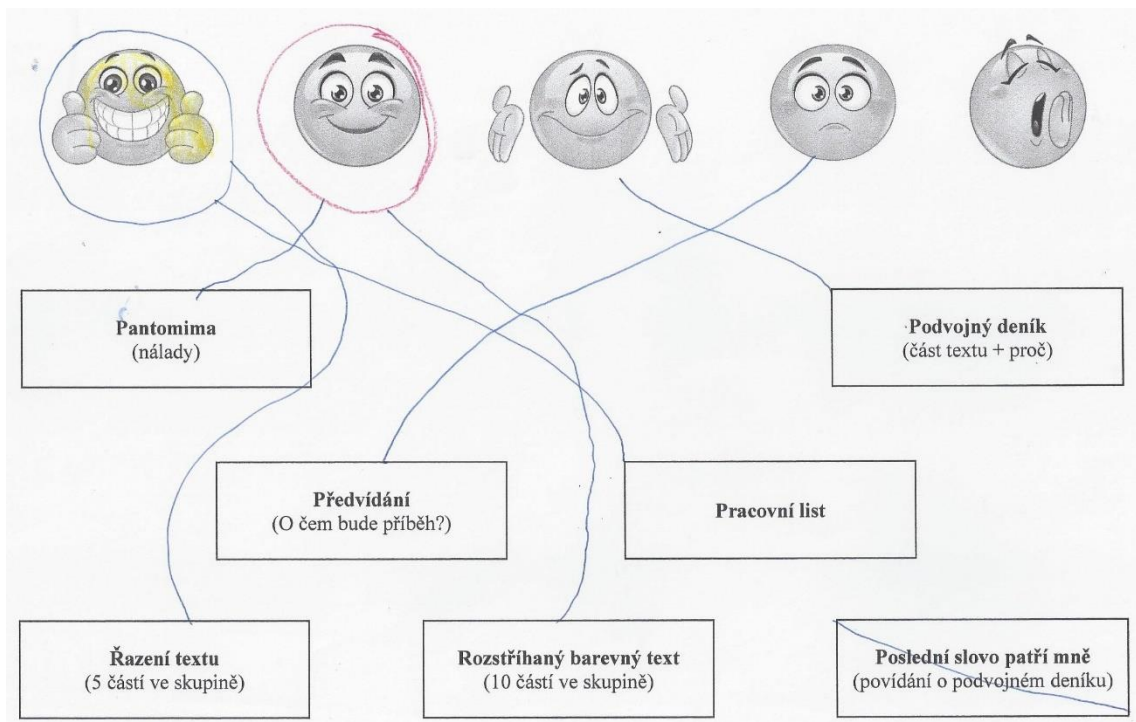
Pracovní list

Řazení textu
(5 částí ve skupině)

Rozstříhaný barevný text
(10 částí ve skupině)

Poslední slovo patří mně
(povídání o podvojném deníku)

Příloha N – Hodnotící list od žáků („Kdo schovává internet“)

PRACOVNÍ LIST – FLOUK A LÍLA

Přečti si otázky a zakroužkuj správnou odpověď.

1. Jmenuje se kocour Flouk? ANO NE
2. Je Líla klávesnice k počítači? ANO NE
3. Zнала Líla internet? ANO NE
4. Je internet v počítači? ANO NE

Nakresli kocoura Flouka jak čaruje.

Popiš, co je na obrázku.

Kocour čaruje jaro.

PRACOVNÍ LIST – FLOUK A LÍLA

Přečti si otázky a zakroužkuj správnou odpověď.

1. Jmenuje se kocour Flouk? ANO NE
2. Je Líla klávesnice k počítači? ANO NE
3. Zнала Líla internet? ANO NE
4. Je internet v počítači? ANO NE

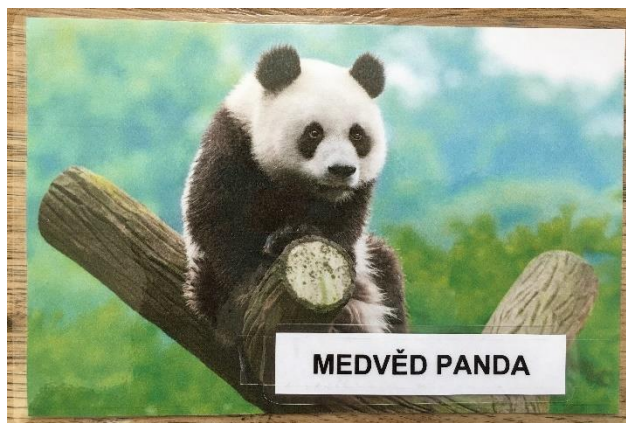
Nakresli kocoura Flouka jak čaruje.

Popiš, co je na obrázku.

Kocour Flouk čaruje písek jít do pro kočky.

Příloha P – Fotografie medvědů („Planý poplach“)

MEDVĚD BRÝLATÝ

MEDVĚD BARIBAL

PLANÝ POPLACH

Jednoho krásného dne přišlo oběma malajským medvědům od Knuta pozvání: mají se prý hned sebrat a přijet k němu na návštěvu do Arktidy.

Rychle si tedy sbalili svých pět švestek – vlastně ananasů, švestky totiž v tropech nerostou – a připravili se na cestu.

Jelikož to ovšem od nich do Arktidy bylo takřikajíc trochu z tlapy, tedy hodně daleko – tak daleko, že by tam po svých nedoběhli, nezbývalo jim než tam doletět letadlem. Od jejich stromového hnízda však žádné letadlo nelétalo, a proto vyrazili do nejbližšího velkého města, kde se nacházelo letiště.

To město se jmenovalo Kuala Lumpur. Úplně stejně jako oni dva! Tahle shoda jmen je ovšem vůbec nepřekvapila. Velký medvědí sjezd z nich totiž udělal takřikajíc medvědí celebrity, a tak teď usoudili, že jsou asi známí už nejenom mezi medvědy, ale i mezi lidmi a ti že po nich svoje město pojmenovali.

Kuala a Lumpur si tady ze všeho nejdříve koupili letenky. Na severní pól. (Aby si dali sraz právě tam, jim navrhl Knut, je to tak prý nejjistější, severní pól je jenom jeden, takže se určitě nemůžou minout.) A pak si zašli na úřad a nechali si tu vystavit údaje a náležitosti včetně fotografie čumáku, otisků drápů a podobně. I když ty fotografie jim nakonec nějaký úředník omylem zaměnil, takže Kuala měla v pase Lumpurův čumák a naopak. Úředníci – a lidí vůbec – se totiž v medvědech moc nevyznají.

To se pak znovu potvrdilo na letišti, kde oba medvědy čekal nepříjemný zážitek. Chvilku poté, co se po dlouhých chodbách vydali hledat východ ke svému letadlu, se totiž spustil poplach a z reproduktorů se ozvalo hlášení, že do prostoru letiště vnikli dva černí pasažéři. O pár minut později se na Lumpura a Kualu vrhla ochranka, policisté a celníci a odtáhli je do nějaké kanceláře, kde je začali přísně vyslýchat.

Jak se vzápětí ukázalo, šlo o nedorozumění, způsobené barvou jejich srsti. Kdosi z letištních zaměstnanců si totiž vzal do hlavy, že černí medvědi musejí automaticky být i černí pasažéři. Tak to dopadá, když někoho posuzujeme jen podle toho, jak vypadá!

Příloha R – Pracovní list („Planý poplach“)

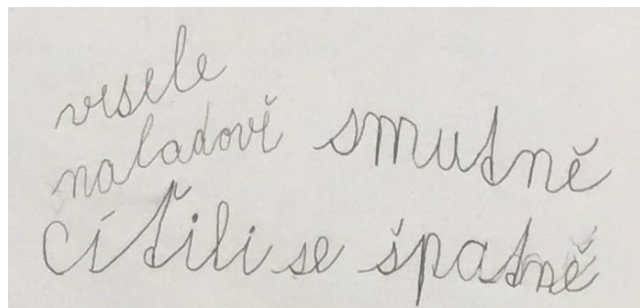
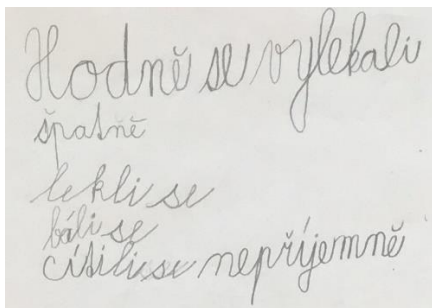
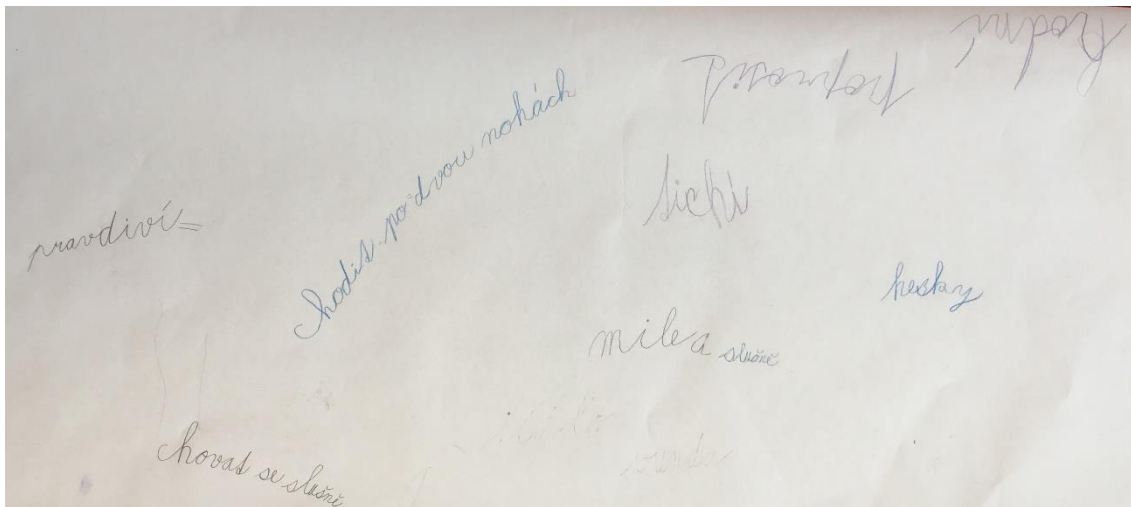
<p>Jméno:</p> <p>Odkud:</p> <p>Kam:</p> <p>Způsob dopravy:</p> <p>Zavazadlo: ANO – NE</p> <p>Cestovní pas: ANO – NE</p>	
	<p>Nástupiště:</p> <p>Sedadlo:</p> <p>Čas odletu:</p> <p>Čas příletu:</p> <p>Podpis:</p>

Co by malajským medvědům nemělo chybět v zavazadle na cestu na severní pól?

Jak se Kuala a Lumpur cítili, když se na ně na letišti vrhla ochranka, policie a celníci?

Jaké musí mít medvědi vlastnosti, aby zvládli cestování?

Příloha T – Skupinový brainstorming („Planý poplach“)

Příloha U – Hodnoticí list („Planý poplach“)

Jméno: _____

práce se mi vůbec nedařila

práce se mi dařila tak napůl

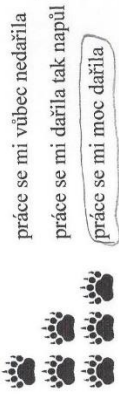
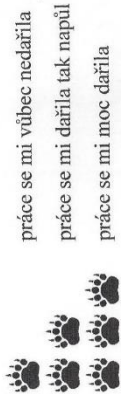

práce se mi moc dařila

	AKTIVITA	POČET TLAPEK
1.	Co slyšíš? (poznávání podle sluchu)	
2.	Čtení s otázkami (vymýšlení otázek)	
3.	Čtení	
4.	Pracovní list (letenka)	
5.	Bouře nápadů (práce ve skupině)	
6.	Kresba ilustrace	

Vlastní komentář: _____

Příloha V – Hodnotící list od žáků („Planý poplach“)

AKTIVITA	POČET TLAPEK
1. Co slyšíš? (poznávání podle sluchu)	
2. Čtení s otázkami (vymýšlení otázek)	
3. Čtení	
4. Pracovní list (letenka)	
5. Bouře nápadů (práce ve skupině)	
6. Kresba ilustrace	

Vlastní komentář: *Nigdy sem si se Sabbe neušila*

AKTIVITA	POČET TLAPEK
1. Co slyšíš? (poznávání podle sluchu)	
2. Čtení s otázkami (vymýšlení otázek)	
3. Čtení	
4. Pracovní list (letenka)	
5. Bouře nápadů (práce ve skupině)	
6. Kresba ilustrace	

Vlastní komentář: *super hodiny*

Příloha W – Pracovní list od žáků („Planý poplach“)

<p>Jméno: <i>Boah Lumbeu</i></p> <p>Odkud: <i>Provincia Aceh Sumatera</i></p> <p>Kam: <i>Subidiu</i></p> <p>Způsob dopravy: <i>leťadla</i></p> <p>Zavazadlo: ☒ ANO – NE</p> <p>Cestovní pas: ☒ ANO – NE</p>	 	<p>Nástupišťe: <i>1323</i></p> <p>Sedadlo: <i>88</i></p> <p>Čas odletu: <i>1125</i></p> <p>Čas příletu: <i>1130</i></p> <p>Podpis: <i>[Signature]</i></p>
<p>Jméno: <i>Lumpava, Kuala</i></p> <p>Odkud: <i>Provincia</i></p> <p>Kam: <i>severní pól</i></p> <p>Způsob dopravy: <i>leťadla</i></p> <p>Zavazadlo: ☒ ANO – NE</p> <p>Cestovní pas: ☒ ANO – NE</p>	 	<p>Nástupišťe: <i>9/34</i></p> <p>Sedadlo: <i>měkký</i></p> <p>Čas odletu: <i>10:35</i></p> <p>Čas příletu: <i>18:02</i></p> <p>Podpis: <i>[Signature]</i></p>

Příloha X – Karty s informacemi o pandě („PoPo a krupicová kašička“)

Mám ráda bambus.

Jsem zvíře.

Moje srst je černobílá.

Vážím 75 kg až 160 kg.

Měřím 160 cm až 190 cm.

Žiji hlavně v Číně.

POPO A KRUPICOVÁ KAŠIČKA

V bambusové zahrádce něco sedělo. Vypadalo to jako velký medvěd plyšák. Mělo to bílé tělo a hlavu, černé uši, černá kolečka kolem očí, černé zadní nohy a černé přední nohy s černým páskem přes záda. Na konci zad ležel bílý ocásek podobný kuchyňské chňapce bez palce. Velkému medvědovi seděl na klíně malý plyšáček. Malý, černobílý medvídek. Kdoví, kdo ty dva ušil a kdo a proč je sem posadil. Možná místo sádrového trpaslíka, aby v zahrádce hlídali několik druhů bambusů. Mladé výhonky, listy a vysoké, duté dřevnatělé stromky.

-
- **O kom bude příběh? Proč si to myslíš?**
 - **Jak vypadá?**
-

Medvědi nehybně seděli a najednou ten malinký strčil pracičkou velkého medvěda do břicha a povídá:

„Babi, nespí!“

„Já nespím,“ zamžoural velký medvěd. „A ty, PoPo, nezlob nebo nedostaneš nic k obědu.“

„Babi a co bude dneska k obědu?“

„Hrneček od medu,“ smála se babička.

„Babi, nesměj se a pověz mi vážně, co bude doopravdy k obědu?“

„Bambusové listy.“

„A co bude k večeři?“

„Bambusové listy.“

„A co bude ráno k snídani?“

„Bambusové listy.“

„A k svačině?“

„Bambusové listy.“

-
- **Dozvěděli, jsme se něco nového?**
 - **Mají nějaká jména?**
 - **Čím se živí? Proč se živí bambusem?**
 - **Jak myslíte, že se PoPo cítil, když zjistil, že bude jíst stále jen bambusové listy?**
-

„Ja, ja, jaj!“ chytil se za hlavu medvídek. „Pořád jen listy a listy. To se nedá pořád jíst. Listy byly včera a předevečirem.“

„A budou také zítra a pozítří a popozítří,“ usmívala se babička.

„Protože neumíš vařit,“ bručel medvídek. „Děti dostávají sladkou krupicovou kaši a my pořád jen bambusové listy a listy.“

„Protože jsme pandy a ne děti,“ řekla babička. „Ale jestli chceš, tak ti kaši uvařím.“

„To bych chtěl,“ usmíval se medvídek. „Babi, a kdy bude večeře?“

„Až zajde sluníčko a přijde večer.“

„Jé, to bude ještě doba,“ povzdychl PoPo. „Za tak dlouho dobu na večeři zapomenu.“

„Jestli chceš, tak ti ji uvařím hned,“ řekla babička.

„To bych chtěl moc,“ pokyvoval hlavou medvídek.

„Ale nejdříve mi musíš slézt z klína,“ povídá babička.

„Jenže mně se tu moc hezky sedí,“ koulel očkami medvídek.

„Když chceš sedět, tak klidně sed', ale nemůžu vařit,“ řekla babička.

-
- **Co by si PoPo přál?**
 - **Myslíte si, že je krupicová kaše pro pandu vhodná?**
 - **Dostal, co si přál?**
 - **Víte, jak byste uvařili krupicovou kaši?**
-

PoPo se skulil do trávy a babička šla vařit krupicovou kaši.

Míchala krupici v hrnci a říkala: „Vařila myšička kašičku, na zeleném rendlíčku.“

„Snad babička, ne?“ vrtěl hlavou medvídek.

„Říkanka je o myšce,“ odpověděla babička a pokračovala: „Tomu dala,“ a cvrnkla medvídku do ucha. „Tomu taky,“ cvrnkla ho do druhého. „Tomu málo,“ t'ukla ho do čumáčku. „A na toho se nedostalo,“ položila medvídkovi pracku na hlavu.

„Jenže babi, to nejde,“ mračil se PoPo. „To je přece moje kaše.“

„Všechna bude tvoje,“ řekla babička. „Já kaši nejím,“ a nalila mu plný polévkový talíř. Posypala kaši cukrem se skořicí a z másla udělala studánku.

-
- **Co všechno babička použila na kaši?**
 - **Co jiného by mohla babička použít?**
-

Medvídek se vzal talíř na klín a čichal ke kaši: „To je vůně. No to bude pochoutka. Kam se hrabou bambusové listy.“ Počkal, až kaše vychladne, nabral si trochu pracičkou, olízl ji a začal prskat: „Brr! Fuj! To se nedá vůbec jíst. To je jako teplé bláto.“

„A co jsem ti říkala?“ smála se babička. „Pandy mají ze všeho nejradši pandí trávu – zelený bambus. Na jaře jedí jeho výhonky, v létě mladé listy a v zimě lodyhy.“

„Asi máš pravdu,“ vzdychl medvídek. „Tak si dám zase bambus.“ A pustil se do

šťavnatých výhonků. „Nojo, tohle je jiná dobrota než kaše.“ A pochutnával si a mlaskal. Babička se přidala a pomalu spokojeně chroupali.

-
- **Pochutnal si PoPo na kaši? Proč?**
 - **Co mu kaše připomínala?**
-

Po několika hodinách se babička narovnala a protahovala si záda. Medvídek se také protáhl a rozhlížel se kolem sebe.

„Babi, co to visí támhle na tom stromě?“ Za ocas viselo na větvi podivné, šupinaté zvíře.

„To je dračí kapr,“ zvedla hlavu babička.

„Cože?“

„Je to luskoun, ale tay se mu říká dračí kapr, protože má šupiny jako ryba. Prý špatně vidí, ale dobře slyší. Schválně na něj zavolej a vyzkoušíme, jestli je to pravda.“

-
- **Víte, jak luskoun vypadá?**
 - **Slyšeli jste o něm někdy?**
-

„A co mám zavolat?“

„Ať vyplázne jazyk.“

„Luskoune, vyplázni jazyk!“ křičel PoPo.

„A na koho?“

„Na medvídka,“ odpověděla babička.

Luskoun vyplázl jazyk a měl ho strašně dlouhý. Tak dlouhý jazyk PoPo ještě neviděl.

„Luskoune, ukaž mi ho ještě jednou!“

„Až naprší a uschne,“ řekl šupináč a schoval se v koruně stromu.

„Babi, na co má tak dlouhý jazyk?“ zeptal se PoPo.

„Na mravence,“ odpověděla babička a dala se znovu do jídla. Medvídek taky a společně kousali výhonky až do večera.

-
- **Jak se živí?**
-

POPO A KRUPICOVÁ KAŠIČKA

V bambusové zahrádce něco sedělo. Vypadalo to jako velký medvěd plyšák. Mělo to bílé tělo a hlavu, černé uši, černá kolečka kolem očí, černé zadní nohy a černé přední nohy s černým páskem přes záda. Na konci zad ležel bílý ocásek podobný kuchyňské chňapce bez palce. Velkému medvědovi seděl na klíně malý plyšáček. Malý, černobílý medvídek. Kdoví, kdo ty dva ušil a kdo a proč je sem posadil. Možná místo sádrového trpaslíka, aby v zahrádce hlídali několik druhů bambusů. Mladé výhonky, listy a vysoké, duté zdřevnatělé stromky.

Medvědi nehybně seděli a najednou ten malinký strčil pracičkou velkého medvěda do břicha a povídá:

„Babi, nespí!“

„Já nespím,“ zamžoural velký medvěd. „A ty, PoPo, nezlob nebo nedostaneš ni k obědu.“

„Babi a co bude dneska k obědu?“

„Hrneček od medu,“ smála se babička.

„Babi, nesměj se a pověz mi vážně, co bude doopravdy k obědu?“

„Bambusové listy.“

„A co bude k večeři?“

„Bambusové listy.“

„A co bude ráno k snídani?“

„Bambusové listy.“

„A k svačině?“

„Bambusové listy.“

„Ja, ja, jaj!“ chytil se za hlavu medvídek. „Pořád jen listy a listy. To se nedá pořád jíst. Listy byly včera a předevírem.“

„A budou také zítra a pozítří a popozítří,“ usmívala se babička.

„Protože neumíš vařit,“ bručel medvídek. „Děti dostávají sladkou krupicovou kaši a my pořád jen bambusové listy a listy.“

„Protože jsme pandy a ne děti,“ řekla babička. „Ale jestli chceš, tak ti kaši uvařím.“

„To bych chtěl,“ usmíval se medvídek. „Babi, a kdy bude večeře?“

„Až zajde sluníčko a přijde večer.“

„Jé, to bude ještě doba,“ povzdychl PoPo. „Za tak dlouho dobu na večeři zapomenou.“

„Jestli chceš, tak ti ji uvařím hned,“ řekla babička.

„To bych chtěl moc,“ pokyvoval hlavou medvídek.

„Ale nejdříve mi musíš slézt z klína,“ povídá babička.

„Jenže mně se tu moc hezky sedí,“ koulel očkama medvídek.

„Když chceš sedět, tak klidně sed', ale nemůžu vařit,“ řekla babička.

PoPo se skulil do trávy a babička šla vařit krupicovou kaši.

Míchala krupici v hrnci a říkala: „Vařila myšička kašičku, na zeleném rendlíčku.“

„Snad babička, ne?“ vrtěl hlavou medvídek.

„Říkanka je o myšce,“ odpověděla babička a pokračovala: „Tomu dala,“ a cvrkla medvídku do ucha. „Tomu taky,“ cvrkla ho do druhého. „Tomu málo,“ t'ukla ho do čumáčku. „A na toho se nedostalo,“ položila medvídkovi pracku na hlavu.

„Jenže babi, to nejde,“ mračil se PoPo. „To je přece moje kaše.“

„Všechna bude tvoje,“ řekla babička. „Já kaši nejím,“ a nalila mu plný polévkový talíř. Posypala kaši cukrem se skořicí a z másla udělala studánku.

Medvídek se vzal talíř na klín a čichal ke kaši: „To je vůně. No to bude pochoutka. Kam se hrabou bambusové listy.“ Počkal, až kaše vychladne, nabral si trochu pracičkou, olízl ji a začal prskat: „Brr! Fuj! To se nedá vůbec jíst. To je jako teplé bláto.“

„A co jsem ti říkala?“ smála se babička. „Pandy mají ze všeho nejradši pandí trávu – zelený bambus. Na jaře jedí jeho výhonky, v létě mladé listy a v zimě lodyhy.“

„Asi máš pravdu,“ vzdychl medvídek. „Tak si dám zase bambus.“ A pustil se do šťavnatých výhonků. „Nojo, tohle je jiná dobrota než kaše.“ A pochutnával si a mlaskal. Babička se přidala a pomalu spokojeně chroupali.

Po několika hodinách se babička narovnala a protahovala si záda. Medvídek se také protáhl a rozhlížel se kolem sebe.

„Babi, co to visí támhle na tom stromě?“ Za ocas viselo na větvi podivné, šupinaté zvíře.

„To je dračí kapr,“ zvedla hlavu babička.

„Cože?“

„Je to luskoun, ale tay se mu říká dračí kapr, protože má šupiny jako ryba. Prý špatně vidí, ale dobře slyší. Schválně na něj zavolej a vyzkoušíme, jestli je to pravda.“

„A co mám zavolat?“

„Ať vyplázne jazyk.“

„Luskoune, vyplázni jazyk!“ křičel PoPo.

„A na koho?“

„Na medvídku,“ odpověděla babička.

Luskoun vyplázl jazyk a měl ho strašně dlouhý. Tak dlouhý jazyk PoPo ještě neviděl.

„Luskoune, ukaž mi ho ještě jednou!“

„Až naprší a uschne,“ řekl šupináč a schoval se v koruně stromu.

„Babi, na co má tak dlouhý jazyk?“ zeptal se PoPo.

„Na mravence,“ odpověděla babička a dala se znovu do jídla. Medvídek taky a společně kousali výhonky až do večera.

Příloha AA – Text s vynechanými slovy („PoPo a krupicová kašička“)

POPO A KRUPICOVÁ KAŠIČKA

V bambusové zahrádce něco sedělo. Vypadalo to jako velký medvěd plyšák. Mělo to bílé tělo a hlavu, (1) _____ uši, černá kolečka kolem očí, černé zadní nohy a černé přední nohy s černým páskem přes záda. Na konci zad ležel bílý ocásek podobný kuchyňské chňapce bez palce. Velkému medvědovi seděl na klíně malý plyšáček. Malý, černobílý medvídek. Kdoví, kdo ty dva ušil a kdo a proč je sem posadil. Možná místo sádrového trpaslíka, aby v zahrádce hlídali několik druhů (2) _____. Mladé výhonky, listy a vysoké, duté zdřevnatělé stromky.

Medvědi nehybně seděli a najednou ten malinký strčil pracičkou velkého medvěda do břicha a povídá:

„Babi, (3) _____!“

„Já nespím,“ zamžoural velký medvěd. „A ty, PoPo, nezlob nebo nedostaneš mi k obědu.“

„Babi a co bude dneska k obědu?“

„Hrneček od medu,“ smála se babička.

„Babi, nesměj se a pověz mi vážně, co bude doopravdy k obědu?“

„Bambusové listy.“

„A co bude k večeři?“

„Bambusové listy.“

„A co bude ráno k snídani?“

„Bambusové listy.“

„A k svačině?“

„Bambusové listy.“

„Ja, ja, jaj!“ chytil se za hlavu medvídek. „Pořád jen listy a listy. To se nedá pořád jíst. Listy byly včera a předevečirem.“

„A budou také zítra a pozítří a popozítří,“ usmívala se babička.

„Protože neumíš (4) _____,“ bručel medvídek. „Děti dostávají sladkou krupicovou kaši a my pořád jen bambusové listy a listy.“

„Protože jsme pandy a ne děti,“ řekla babička. „Ale jestli chceš, tak ti kaši uvařím.“

„To bych chtěl,“ usmíval se medvídek. „Babi, a kdy bude večeře?“

„Až zajde (5) _____ a přijde večer.“

„Jé, to bude ještě doba,“ povzdychl PoPo. „Za tak dlouho dobu na večeři zapomenu.“

„Jestli chceš, tak ti ji uvařím hned,“ řekla babička.

„To bych chtěl moc,“ pokyvoval hlavou medvídek.

„Ale nejdříve mi musíš slézt z klína,“ povídá babička.

„Jenže mně se tu moc hezky sedí,“ koulel očkama medvídek.

„Když chceš sedět, tak klidně sed', ale nemůžu vařit,“ řekla babička.

PoPo se skulil do (6) _____ a babička šla vařit krupicovou kaši.

Míchala krupici v hrnci a říkala: „Vařila myšička kašičku, na zeleném rendlíčku.“

„Snad babička, ne?“ vrtěl hlavou medvídek.

„Říkanka je o myšce,“ odpověděla babička a pokračovala: „Tomu dala,“ a cvrnkla medvídku do ucha. „Tomu taky,“ cvrnkla ho do druhého. „Tomu málo,“ ťukla ho do čumáčku. „A na toho se nedostalo,“ položila medvídkovi pracku na hlavu.

„Jenže babi, to nejde,“ mračil se PoPo. „To je přece moje kaše.“

„Všechna bude tvoje,“ řekla babička. „Já kaši nejím,“ a nalila mu plný polévkový (7) _____. Posypala kaši cukrem se skořicí a z másla udělala studánku.

Medvídek se vzal talíř na klín a čichal ke kaši: „To je vůně. No to bude pochoutka. Kam se hrabou bambusové listy.“ Počkal, až kaše vychladne, nabral si trochu pracičkou, olízl ji a začal prskat: „Brr! Fuj! To se nedá vůbec jíst. To je jako teplé bláto.“

„A co jsem ti říkala?“ smála se babička. „Pandy mají ze všeho nejradši pandí trávu – zelený bambus. Na jaře jedí jeho výhonky, v létě mladé (8) _____ a v zimě lodyhy.“

„Asi máš pravdu,“ vzdychl medvídek. „Tak si dám zase bambus.“ A pustil se do šťavnatých výhonků. „Nojo, tohle je jiná dobrota než kaše.“ A pochutnával si a mlaskal. Babička se přidala a pomalu spokojeně chroupali.

Po několika hodinách se babička narovnala a protahovala si záda. Medvídek se také protáhl a rozhlížel se kolem sebe.

„Babi, co to visí támhle na tom (9) _____ ?“ Za ocas viselo na větvi podivné, šupinaté zvíře.

„To je dračí kapr,“ zvedla hlavu babička.

„Cože?“

„Je to luskoun, ale tay se mu říká dračí kapr, protože má šupiny jako ryba. Prý špatně vidí, ale dobře slyší. Schválně na něj zavolej a vyzkoušíme, jestli je to pravda.“

„A co mám zavolat?“

„Ať vyplázne (10) _____.“

„Luskoune, vyplázni jazyk!“ křičel PoPo.

„A na koho?“

„Na medvídka,“ odpověděla babička.

Luskoun vyplázl jazyk a měl ho strašně dlouhý. Tak dlouhý jazyk PoPo ještě neviděl.

„Luskoune, ukaž mi ho ještě jednou!“

„Až naprší a uschne,“ řekl šupináč a schoval se v koruně stromu.

„Babi, na co má tak dlouhý jazyk?“ zeptal se PoPo.

„Na mravence,“ odpověděla babička a dala se znovu do jídla. Medvídek taky a společně kousali výhonky až do večera.

Jiří Kahoun – MEDVÍDEK POPO

(úprava: Michaela Velová)

Příloha BB – Dominové kartičky („PoPo a krupicová kašička“)

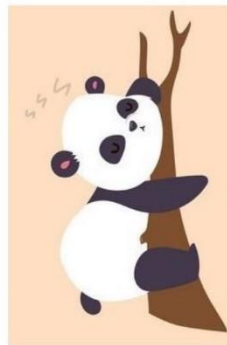
tři (velký a malý medvěd, luskoun)	Jaké bylo jméno malého medvídka?
PoPo	Domov medvědů byla?
bambusová zahrádka	Jakou barvu má panda?
černobílá	Co jí panda každý den?
bambus	O jakých medvědech byl příběh?
pandy	V hrnci se vařila?
krupicová kaše	Kdo byl velký medvěd?
babička	Kolik bylo v příběhu zvířat?

Kdo byl velký medvěd?	babička	Kolik bylo v příběhu zvířat?	tři (velký a malý medvěd, luskoun)	Jaké bylo jméno malého medvídka?	PoPo
krupicová kaše					Domov medvědů byla?
V hrnci se vařila?					bambusová zahrádka
pandy					Jakou barvu má panda?
O jakých medvědech byl příběh?					černobílá

Příloha CC – Hodnotící list („PoPo a krupicová kašička“)

Indicie (hádání hrdiny)
Čtení s otázkami (vymyšlení otázek pro paní učitelku)
Bouře nápadů
Doplňování slov do textu
Kresba ilustrace
Tvořivé psaní (popis obrázku)
Čtecí domino (otázka, odpověď)

Jméno: _____

Příloha DD – Hodnotící list od žáků („PoPo a krupicová kašička“)

Jméno: _____

Bouře nápadů

Doplňování slov do textu

Tvořivé psaní (popis obrázku)

Kresba ilustrace

Indicie (hádání hrdiny)

Čtecí domino (otázka, odpověď)

*Protože sama byla ospalá,
protože se byla stánda*

Jméno: _____

Doplňování slov do textu

Čtení s otázkami (vymyšlení otázek pro paní učitelku)

Kresba ilustrace

Bouře nápadů

Tvořivé psaní (popis obrázku)

Indicie (hádání hrdiny)

Čtecí domino (otázka, odpověď)

*Proto jsem měla trochu hladu
Proto mě to bavilo*

Příloha EE – Ilustrace s tvořivým psaním („PoPo a krupicová kašička“)

JÁ JSEM POPO / A PŘÁVĚ OCHUTNÁVÁM
KRUPICOVOU KAŠI. MÁM JI NA STOLE.
MOJE BABIČKA MÁ RÁCI BAMBYŠ.
MOJE BABIČKA JE MOC HOŤNA.
UDĚLALA MI TU MOJÍ KAŠI. JÁ
MÁM MOJÍ BABIČKU MOC RÁD.
BIL SEM MOC NA TĚŠENÝ NA
NA KAŠI. KAŠI JSEM PAK OCHUTNAL
A CHUTNALA HNĚNĚ.

Popo si ráči vzal bambus než krupicovou kaši.
Držej se zaručka a uscho jedi bambus.
Babýčka je ráda že Popo jí bambus.

Příloha FF – Obrázky černobílých zvířat („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)

JEZEVEC CHRUJDA DOBÝVÁ SVĚT

(vytleskat, rýmy, otázky na předvídání, otázky znalostní, pantomimické úkoly)

Jednoho dne se v lese Habřinci objevil tajemný předmět. Z jedné strany byl kulatý, z druhé špičatý a uvnitř měl nataženou síť.

- **Co to mohlo být za předmět?** (zapsat)
- **Kde se tam vzal? Proč si to myslíš?**
- **Co by s tím předmětem mohli udělat?**
- Vytleskat (předmět) → PŘED-MĚT (2)

Možná vypadl z letadla nebo z batohu, kdo ví? Daněk Dan tu věc nabral na parohy a přinesl ji sůvičce Stáně, která byla z celého lesa nejchytřejší. Stáňa po nemoci nemohla hýbat křídly, a tak létala na...

- **Víte, kdo je sůvička?** (sova)
- **Na čem by mohla létat?** (zapsat)
- Vytleskat (nejchytřejší) → NEJ-CHY-TŘEJ-ŠÍ (4)

a tak létala na balónkovém kresle. Pozorně si tu věc prohlédla a řekla: To je raketa. Lidé ji drží v ruce a pinkají s ní do míčku sem a tam, ale proč to dělají, nevím ani já.

- **Víte, o jaký sport se jedná?** (tenis)
- **Napodobit tenisový odpal.**
- **Rýmy (míč)** – klíč, tyč, bič, rýč, holič, řidič, nosič...

Vtom nad Habřincem vyšel měsíc, kulatý a lesklý jako čerstvá kobliha. Stánin kamarád jezevec Chrujda dostal nápad.

- **Jaký mohl dostat nápad? Proč si to myslíš?**

Raketa přece může letět do vesmíru! Sůvičku ta myšlenka nadchla. Zamkla se s raketou do své dílny v dutině dubu a dlouho ven nevystrčila ani zobák. Zevnitř se ozývalo záhadné bušení a strom se třásl, až z něj padaly...

- **Co mohlo padat z dubu?** (žaludy)
- **Napodobit padající žaludy.**
- Vytleskat (zevnitř) → ZE-VNITŘ (2)

až z něj padaly žaludy.

- **Jaké je v příběhu roční období?** (podzim)

Jednoho rána bušení konečně ztichlo a Stáňa vytáhla kosmickou raketu před dub. Měla krásnou kabinu z...

- **Z čeho ji mohla sova v lese vytvořit?** (zapsat)

Měla krásnou kabinu z šišek, chorošů a březové kůry, splených smůlou. Vedle rakety stál velký prak zatlučený do země. Zvířátka z celého lesa se sběhla a obdivovala ten výkřik vědy a techniky. Všichni se shodli na tom, že nejlepším kosmonautem bude...

- **Koho zvířátka vybrala za kosmonauta? Proč si to myslíš?**
- **Rýmy (šiška)** – myška, výška, jeptiška, stříška, pampeliška, liška, bříška...

nejlepším kosmonautem bude jezevec. Kapr Karel mu půjčil svou rybí duši místo skafandru a jeho milá lasička Anička mu na cestu upekla žabí buchty. Chrujda se rozloučil a vlezl do kabiny. Zvířátka pak spojenými silami natáhla gumu a vystřelila raketu k nebi.

- **Co se mohlo dít po vystřelení rakety?**
- **Napodobit v tichosti letící raketu během čtení dalšího odstavce a poté přistát na planetě.**

Vžum! Vesmír se otevřel jako skříňka plná pokladů. Galaxie krčily rameny a **kometry** vrtěly ohony. Přiblížil se Měsíc. Chrujda zblízka viděl, že je kulatý a podřobaný krátery. Jenže ho těsně minul a přistál až na planetičce Pidiluna, obíhající kolem Měsíce.

- **Co se mohlo dít po přistání na planetičce Pidiluna? Proč si to myslíš?**
- **Jak to tam vypadá?**
- **Žije tam někdo?** (zapsat)
- **A kdo?** (zapsat)
- **Jak vypadají obyvatelé? Proč si to myslíš?**
- **Co tam Chrujda dělá?**
- **Rýmy (kometa)** – věta, raketa, planeta, teta, světa, silueta...

Na povrchu Pidiluny zjistil, že je tu mnohem lehčí než na Zemi. Takže dohopsá ještě výš než laň Jelena, přebornice lesa Habřince ve skoku vysokém. Chrujdu přišli uvítat domorodci. Byli přátelští, ale tak mrňaví, že si musel lehnout, když se jim chtěl podívat do očí.

Pidiluňané vrhali tři stíny od tří velkých světél na obloze – Měsíce, Země a Slunce. Možná proto měli tři ruce a tři nohy. A také prazvláštní zvyky. Kdo uměl vyskočit nejvýše, ten se stal jejich králem. Takže teď na trůn Pidiluny usedl, vlastně doskočil, jezevec Chrujda.

Chrujda vládl moudře a spravedlivě, jenomže mu v rybí duši začal docházet vzduch. Dal tedy Pidiluňanům poslední úkol, postavit prak a vystřelit do zpátky do vesmíru.

Zpáteční cesta byla klidná až do chvíle kdy do Chrujdovy rakety narazil...

- **Kdo nebo co, mohlo do Chrujdovy rakety narazit? Proč si to myslíš?**
- Vytleskat (Pidiluňanům) → PI-DI-LU-ŇA-NŮM (5)

narazil létající pekáč. Pekáč řídil Chrujdův starý nepřítel tchoř Smradolf, který jezevci nemohl odpustit, že mu přebral lasičku Aničku. Smradolf doufal, že se zapíše do dějin jako první kosmonaut z Habřince, ale i v tom ho Chrujda předběhl. A tak teď už jen prahnul po pomstě. Ale Chrujda se nedal.

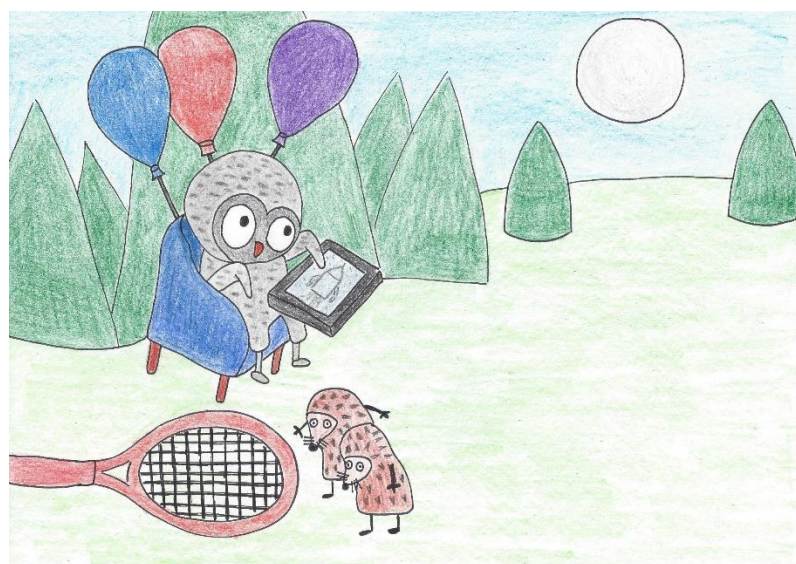
- **Jak se Chrujda bránil?**
- Vytleskat (kosmonaut) → KOS-MO-NAUT (3)

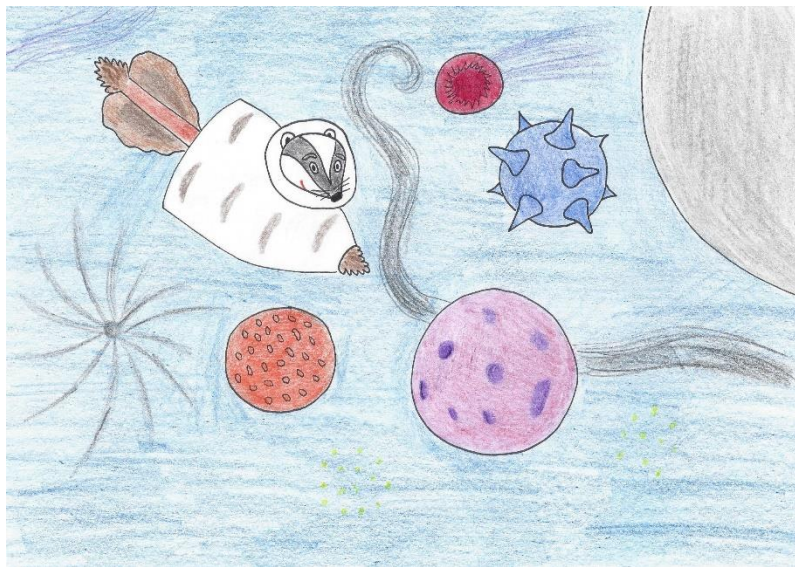
Naštěstí v kabině našel buchty od Aničky a začal je metat po útočnickovi. Jedna buchta trefila létající pekáč do předního okénka a žabí povidla ho dočista zamatlala. Tchoř neviděl na cestu a napálil to přímo do hejna komet.

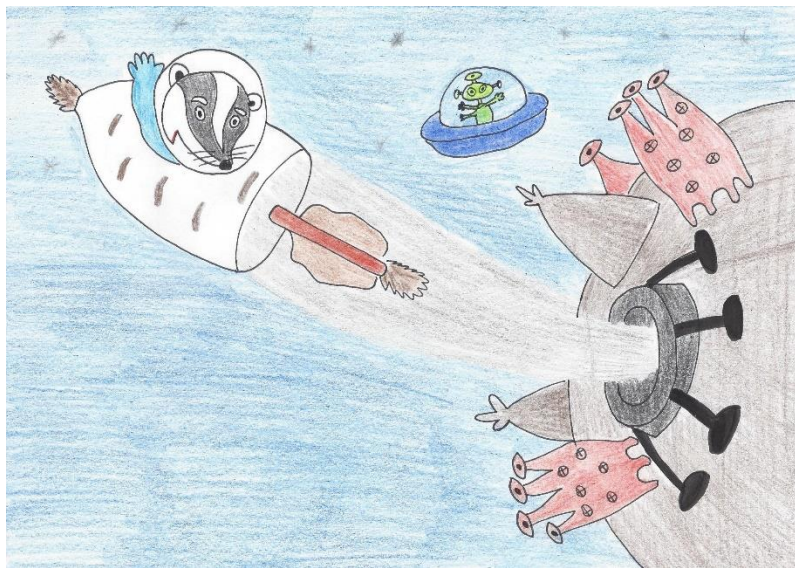
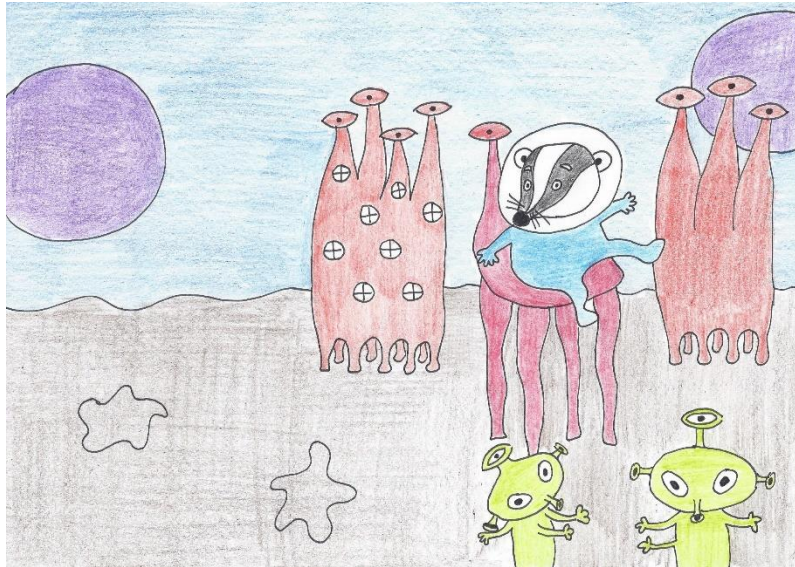
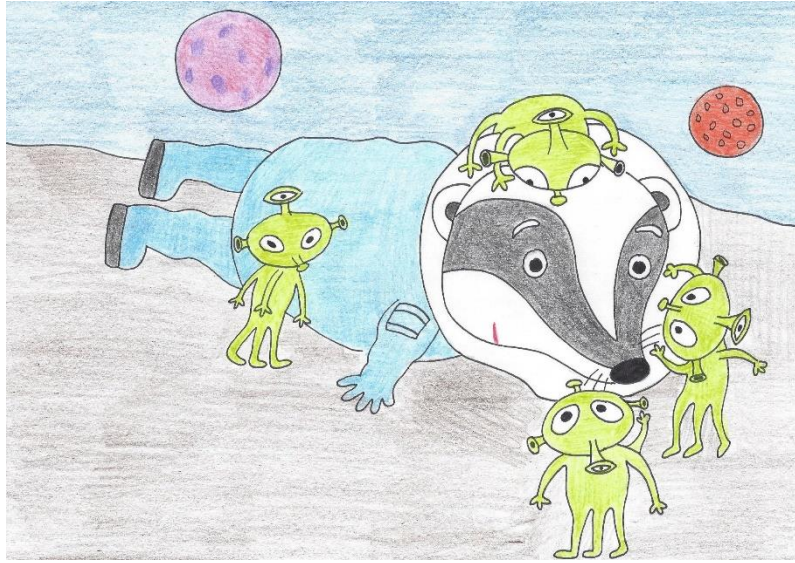
- **Jak myslíte, že to dopadlo s Chrujdou? Proč si to myslíš?**

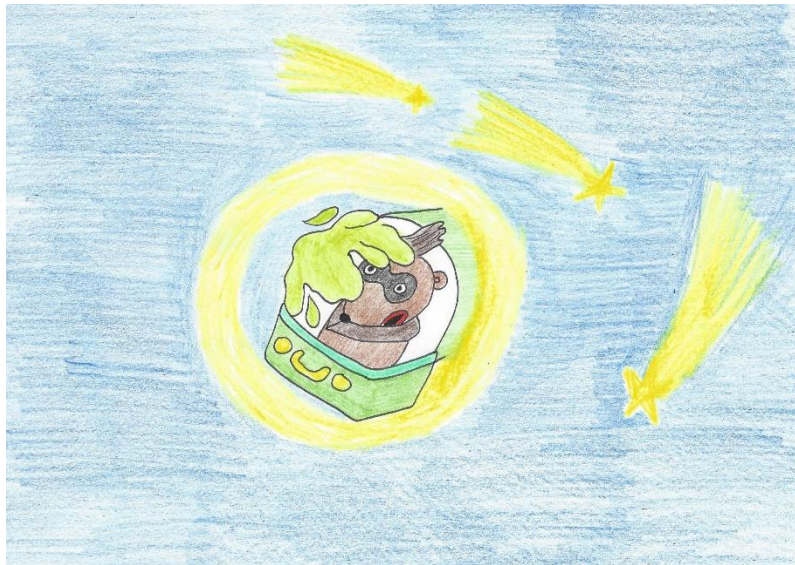
Chrujda se v pořádku vrátil zpátky do Habřince, i když po tvrdém přistání z rakety zbyla jen hromádka třísek. Stáňa na jeho počest uvařila velikou konvici pravé žaludové kávy. Lásečka mu dala pusu a řekla, že si ho váží, i když zažil stav beztíže.

Příloha HH – Kreslené obrázky podle („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)

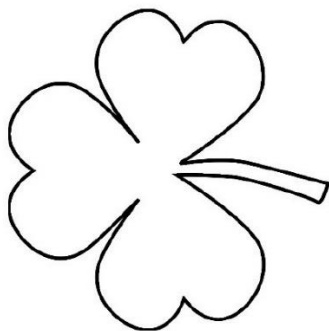

Jméno: _____

TROJLÍSTEK

Postava: _____

Jaká je? _____

Co dělá? _____

Příloha JJ – Hodnoticí list („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)

Jméno: _____

	AKTIVITA	HODNOCENÍ
1.	Indicie (hádání hlavního hrdiny)	
2.	Předvídání (Co bude dál?)	
3.	Pantomima (předvádění zvířat)	
4.	Svět v mé hlavě (obraz příběhu)	
5.	Obrázková osnova (řazení obrázků)	
6.	Tvůrčí psaní (popisek k obrázku)	
7.	Trojlístek Postava Jaká je? Co dělá?	

Vlastní komentář: _____

Příloha KK – Hodnotící list od žáků („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)

AKTIVITA	HODNOCENÍ
1. Indicie (hádání hlavního hrdiny)	☆☆☆☆
2. Předvídání (Co bude dál?)	☆☆☆☆
3. Pantomima (předvádění zvířat)	☆☆☆☆
4. Svět v mé hlavě (obraz příběhu)	☆☆☆☆
5. Obrázková osnova (řazení obrázků)	☆☆☆☆
6. Tváření psaní (popisek k obrázku)	☆☆☆☆
7. Trojlístek Postava Jaká je? Co dělá?	☆☆☆☆

Vlastní komentář:

Libilo se mi všichni.

AKTIVITA	HODNOCENÍ
1. Indicie (hádání hlavního hrdiny)	☆☆☆☆
2. Předvídání (Co bude dál?)	☆☆☆☆
3. Pantomima (předvádění zvířat)	☆☆☆☆
4. Svět v mé hlavě (obraz příběhu)	☆☆☆☆
5. Obrázková osnova (řazení obrázků)	☆☆☆☆
6. Tváření psaní (popisek k obrázku)	☆☆☆☆
7. Trojlístek Postava Jaká je? Co dělá?	☆☆☆☆

Vlastní komentář:

*Učitel mi dal a mluví
mu ale jinak se libilo dobrý!!!!*

Příloha LL – Trojlístek od žáků („Jezevec Chrujda dobývá vesmír“)

TROJLÍSTEK

Postava:

jezevec

Jaká je?

dobrodružný spravedliví

Co dělá?

bojoval lehel kraloval

TROJLÍSTEK

Postava:

jezevec

Jaká je?

stakečná moudrá

Co dělá?

letěla do vesmíru

TROJLÍSTEK

Postava:

jezevec

Jaká je?

hodný statečný

Co dělá?

maršál bojoval lehel do vesmíru
dobrodružství na Mars.

TROJLÍSTEK

Postava:

sovavšťaňa

Jaká je?

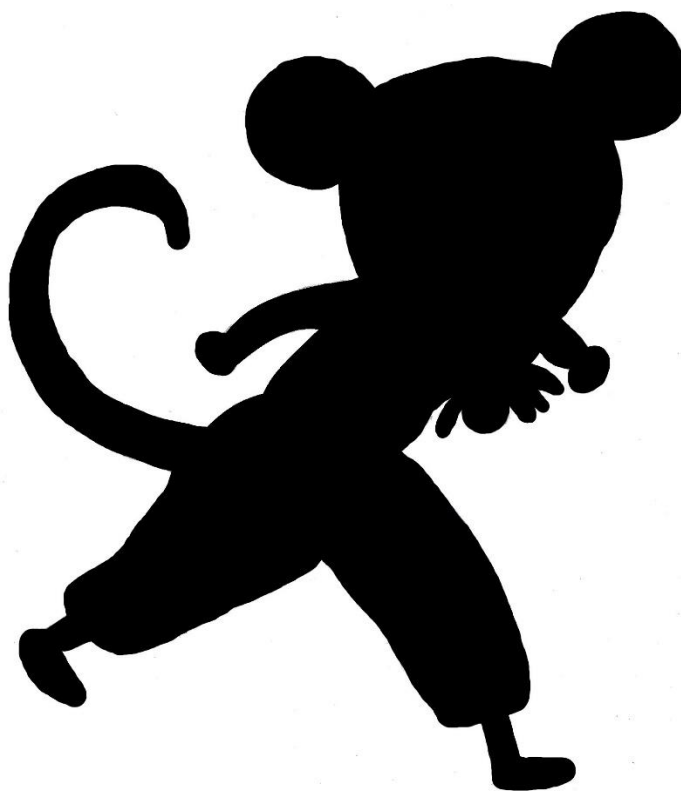
moudrá chytrá

Co dělá?

virá bíla raketa létala nakúskle pomáhala

Příloha MM – Siluety myši („Sněhová zmrzlina“)

Příloha NN – Text příběhu („Sněhová zmrzlina“)

„Mami, jdu si hrát ven s Bavlnkou,“ oznámil myšáček. „Čeká na mě na konci meze.“

„Tak jdi, ale nelízejte sníh. Víš, že po něm vždycky chraptíš,“ připomínala mu maminka.

„Neměj starost,“ vyběhl do sněhu myšáček a hned si lízl. A ještě jednou a pištěl: „Jé, to je ledovka! Dřevění mi jazyk!“

Pak odtápal po zamrzlé bílé kůrce přes celou mez. Na konci už přešlapovala myší holčička.

„Ahoj, Kousku!“

„Ahoj, kamarádko! To je sněhu, vid’?“ řekl myšáček. „Co s ním budeme dělat?“

„Zmrzku,“ odpověděla Bavlnka.

„Jakou zmrzku?“

„Normální zmrzlinku. A pak na ni svoláme všechna myšátka z okolí.“

„Jenže já nesmím lízat sníh. Maminka říkala, že bych po něm dostal chrapot a smrkot.“

„Jaký smrkot?“

„No rýmu v nose.“

„Právě proto uděláme zmrzlinku,“ pískla Bavlnka. „Já taky nesmím lízat sníh. Dostala bych buchcák.“

„Jaký buchcák?“

„No kašel. Nárazový kašel.“

„A jakou uděláme?“ zeptal se myšáček. „Já znám jenom jahodovou, malinovou, kakaovou, banánovou, borůvkovou, citronovou, pistáciovou nebo oříškovou.“

„Já mám nejraději vanilkovou,“ řekla Bavlnka, „a na tu jsi zapomněl.“

„No jo, a přitom ji mám taky rád,“ povídá myšáček. „Uděláme si vanilkovou.“

„To nejde,“ povzdychla Bavlnka, „nemáme vanilkový cukr.“

„Tak skoč domů a popros o něj maminku,“ radil myšáček.

Bavlnka utíkala domů a za chvíli se vrátila s cukrem. Posypala sníh a povídá: „Kousku, teď to pořádně zamíchej.“

Myšáček vzal klacík a hrabal sníh dokolečka.

Míchal, míchal, až ho Bavlnka zastavila: „Stačí!“ nabrala sníh do pacičky a lízla si. Kousek si také lízl a zkoušeli chuť na jazyku.

„Nic moc,“ pískl myšáček, „je málo sladká.“

„Skoro vůbec,“ řekla Bavlnka, „je v ní málo vanilkového cukru.“

„Na sladkou zmrzlinku je potřeba hodně cukrů. Ale kde je vzít?“ rozhlížel se myšáček.

„Mám nápad,“ řekla Bavlínka, „zkusíme si ho někde půjčit.“ A šli k myšce u šípku. Cestou společně vymysleli, co jí řeknou.

„Maminka vás pozdravuje,“ spustila Bavlínka, „a prosí, jestli byste jí půjčila vanilkový cukr. Chtěla by tátovi k narozeninám upéct bábovku a zjistila, že nemá cukr.“

„Když je to takhle,“ povídá myška, „narozeniny nejsou každý den, tak jí pytlík půjčím.“

Potom Bavlínka s Kouskem zašli k myšce u javoru a k myšce u dubu. Taky k myšce u dvou švestek, a ještě k myšce k pařezu.

Každý nesl plnou náruč vanilkových cukrů a utíkali míchat zmrzlinu. Vzali to přes hluboký dolík a uprostřed se potkali s Bavlínčinou maminkou a tatínkem.

Jiří Kahoun – O ČERTECH, MEDVĚDECH, MYŠKÁCH A VŠECH MÝCH PŘÁTELÍCH

(úprava: Michaela Velová)

Příloha PP – Hodnotící list („Sněhová zmrzlina“)

Jméno: _____

Bouře nápadů
(jména myši)

Čtení s otázkami
(vymýšlení otázek)

Vymýšlení názvu pohádky

Dialogizované čtení
(čtení po rolích)

Dramatizace
(hraní konce pohádky)

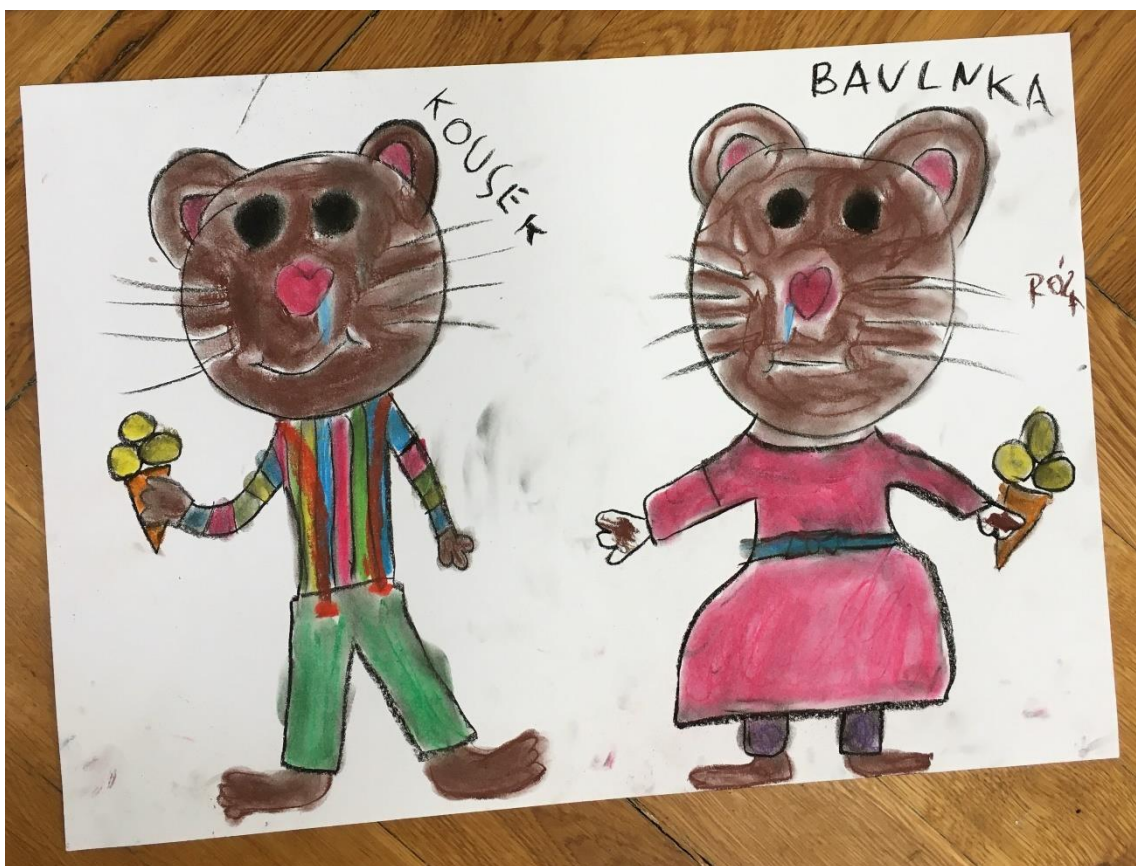
Dvojice slov

Tvůrčí psaní
(vymýšlení příběhu)

Vlastní komentář: _____

Příloha QQ – Ilustrace („Sněhová zmrzlina“)

Příloha RR – Hodnotící list od žáků („Sněhová zmrzlina“)

Jméno: _____

Bouře nápadů
(jména myší)

Čtení s otázkami
(vymyšlení otázek)

Vymyšlení názvu pohádky

Dialogizované čtení
(čtení po rolích)

Dramatizace
(hraní konce pohádky)

Dvojice slov

Tvůrčí psaní
(vymyšlení příběhu)

Vlastní komentář: *byla dobrá a hodně se mi líbila.*

Bouře nápadů
(jména myší)

Čtení s otázkami
(vymyšlení otázek)

Vymyšlení názvu pohádky

Dialogizované čtení
(čtení po rolích)

Dramatizace
(hraní konce pohádky)

Dvojice slov

Tvůrčí psaní
(vymyšlení příběhu)

Vlastní komentář: *SUPROVÁ HODINA!!*
